

Шумарски лист

Издаје Југосл. Шумарско Удружење

Уређује редакциони одбор. — Главни и одговорни уредник:
инг. Милан Мариновић.

Бр. 11.

Загреб, 1. новембра 1923.

Год. 47.

Садржај:

Мишљење Ј. Ш. У. по питању разграничења државних шума у Старој Србији. — Становиште Ј. Ш. У. према Законском пројекту о непосредним порезима. — Проф. др. Александар Угреновић (Загреб): Са пута у Француску. — Инг. Франjo Равник (Средње): Властина реџија у пракси. — Шumska индустрија и трговина. — Биљешке. — Из Југослов. Шумарског Удружења

Sinje.
Skretnice.
Okretaljke.
Vagoneti.
Trukovi.
Hunte.
Točkovi.
Ležaji.
Cavli.
Šarafi.
Spojne ploče.

ZAGREB

STARČEVIČEV
TRG BROJ 7

TELEFON 19-12

Beograd

KRALJA PETRA
ULICA BROJ 18

B O G A T O

SKLADIŠTE

„KOLOSEK“

Poduzeće za željezničke i industr. potrebštine

Zastupstvo: R. DEŽMA I DRUG, ZAGREB, Ilica 65.

ŠUMARSKI LIST

- izlazi svakog prvog u mjesecu na 3—5 tiskanih araka.
- Članovi redovni J. Š. U. dobivaju ga besplatno nakon podmirjenja članskog god. doprinosa od 50 Din.
- Članovi pomažići a) kategorije plaćaju godišnje 25 Din.
b) " " " " 100 "
- Članovi utemeljači i dobrotvori dobivaju ga nakon jednokratnog doprinosa od 500 do 3.000 Din.
- Pretplata na list iznosi za nečlanove 100 Din. godišnje.
- Novac se šalje za članove iz Slovenije na Podružnicu J. Š. U. u Ljubljani na ček. broj 11.054 ili po poštoj nakaznici, za sve ostale pak na ček. J. Š. U. 34.293 ili na adresu blagajnika: Zagreb, Vukotinovićeve ulica 2.
- Uredništvo i uprava nalazi se u Šumarskom domu Zagreb, Vukotinovićeve ul. 2. Telefon 6—60.

Za oglase plaća se:

1. Za stalne oglase (inserte) na:
 $\frac{1}{4}$ strana 250 (dvijestopetdeset) Din. $\frac{1}{4}$ strane 62⁵⁰/₁₀₀ (šestdesetdva ⁵⁰/₁₀₀) Din.
 $\frac{1}{2}$ strane 125 (stodvajsetpet) Din. $\frac{1}{2}$ strane 31²⁵/₁₀₀ (tridesetijedan ²⁵/₁₀₀) Din.
2. Za dražbene i sl. oglase 60% više.

Sakupljači oglasa dobivaju nagradu.

„CROATIA“ dioničko društvo za industriju drva u Zagrebu, Zrinjski trg 17

Proizvadjia i eksportira raznovrsni drvni materijal.
Specijalna proizvodnja u Siraču kraj Pakraca:
bukov pareni in nepareni rezani materijal.

Šumska industrija

FILIPA DEUTSCHA SINOVI

Vrhovčeva ul. 1

Z A G R E B

Telefon broj 47

PARNA PILANA U TUROPOLJU.

Export najfinije hrastovine. — Na skladištu ima velike količine
potpuno suve hrastove gradje svih dimenzija.

UTEMELJENA GODINE 1860.

Мишљење Ј. Ш. У. по питању разграничења државних шума у Јужној Србији.*

Са покораванем хришћанских држава на Балкану турској империји као освајачу, припала су и огромна и пространа земљишта. Један део овога земљишта био је подељен међу освајаче као награда за њихове војничке услуге, други део остављен становницима ради обраде, а трећи део који је по својим просторима био највећи, остао је као општенародна, односна државна својина. Како су са непрестаним покоравињима хришћанских земаља и ова земљишта бивала све већа и многобројнија, то се указивала и потреба, да се и имовински односи колико толико среде и добију своје одређене облике.

Готово у сваком погледу Турска империја показивала се као конзервативна држава, нерадо је примала новачења ма с које стране. Тај конзерватизам огледа се јасно и њеном праву, у које су најмање продрли утицаји римског права, дочим је утицај овог права на права свију потоњих држава био од огромне јачине. Према томе Турска империја постарала се да још у најстаријим временима приватно-правне односе регулише по своме нахођењу, независно од учења римског права.

По одредбама Корана целокупна земља делила се на две врсте:

а) на ушпријску или десетинску земљу.

б) на миријску или државну земљу.

Прва категорија земље налазила се једино у крајевима Мале Азије. Оне су биле потпуна својина лица, којима су додељена и та лица могла су овом земљом правно потпуно господарити: отуђити их, продати итд.

Није овакав систем у имовинским односима остао у земљама, које су Турци постепено у Европи освајали. Све те земље по Турском праву проглашене су просто миријском или државном земљом и ни у ком случају нису могле остати у приватној својини.

Додуше, спахије су добивали на дар велике делове од освојених земаља. Али том приликом на њих није пренето и право својине; оно је даље остало у државним рукама, а спахије су могле са дарованог земљишта прибирати извесне дажбине ради

* Реферат за I. секцију рада Ј. Ш. У., израђен по нарочитом одбору, којему је председао начелник Мин. Шума и Руда г. инг. Славољуб Илић. Секција, као и главна скупштина Ј. Ш. У. у Љубљани усвојила је у реферату истакнуто становиште те је исти предложен Министарству као мишљење Ј. Ш. У. Оп. Ур.

издржавања себе и своје породице и стварања опреме за нове ратове и војничке походе.

Земљишта погодна за обрађивање која су обрађивали покорени Хришћани остајала су и даље у рукама њиховим и они су и даље обрађивали. Али ни њима, и ако су они земљу стварно држали, право својине није било признато — оно је остало у рукама државе.

Овако регулисање приватно-правних односа по турском праву, које се битно разликује од солуција у римском праву по истим питањима, — изгледа нам данас и невероватно и чудновато. Али када се узме у обзир централистички облик владавине у турској царевини и да је она сама помоћу тога доследног, крутог и безобзирног централизма и могла доћи до оне државне моћи и величине, онда ће нам такво схватање и начин таквог регулисања имовинских односа бити појмљив.

Њој су спахије биле потребне за нове ратове и зато им је за спрему додељивала земљишта за прибирање приноса. Земљорадницима пак остављала је земљу у рад, да би и одатле имала што већег прихода ради покрића трошкова око управе и нових завојевања. Али је и једне и друге држала у потпуној зависности управо тиме, што земљу није отуђивала него је искључиво држала у својој својини.

Приликом модификације закона у 16. веку видимо дакле одлуку: да је сва земља у Европској Турској државна својина. Тај факт провлачи се кроз све доцније време државног живота, без обзира на разне промене и потребе, које су наступиле са развићем друштвених прилика. И у најновије доба у закону од 1858. год. Турска царевина остала је при свом првобитном гледишту; да је земља државна својина. То њено гледиште није се променило ни до последњих дана њене владавине над нашим новоослобођеним областима у Ст. Србији и Македонији и Српска Држава наследила је дакле такво правно стање.

То је један факт који се не да ничим оборити. Да ли је пак такво схватање било целисходно, оправдано и у интересу оних који су земљу обрађивали и према томе стварно је држали у својим рукама, за нас није питање од вредности, нити ћемо ми улазити у његово разматрање.

У доцније доба са све већим прираштајем у популацији показало се, да је првобитно земљиште за обрађивање било недовољно и тескобно. Требало је стварати нова зиратна земљишта. Овај се мањак почео попуњавати из оног трећег дела, који је по простору био највећи, а сматрао се као општенародна односно државна својина. Како су та земљишта била већином под шумом, то су настале крчевине на свим странама.

Турске управне власти нису се противиле овим и оваквим радњама. Нису из простог разлога, што се на овај начин повећа-

право уживања у смислу искоришћења каквог шумског објекта, а никако на задобивање права својине. А то право уживања на шумским објектима у довољној мери осигурава и штити и наш закон о шумама, како у погледу испаше тако и у погледу снабдевања у огревним дрвима и грађевинском материјалу и осталим производима.

Најзад, ове се тапије и привремене признанице не могу сматрати као законска доказна дејства још и због тога што ни у колико не одговарају прописима нашег грађанског законика, како у погледу форме тако и саме садржине, због чега немају снагу јавне исправе.

Напомињемо да је питање ових тапија, као довољном законском средству за признање својине код шума и шумских земљишта од огромног значаја по наш целокупни привредни и финансијски живот у Македонији. Буду ли се оне узеле као потпуно доказно средство и мимо све недостатке које садржи у себи, држави неће остати ништа друго него да дигне руке од свију шума и шумских земљишта (слабо ће што и остати као њена својина) у Македонији. А да би тада настала једна анархија гора него што је била у Турској, то је ван сумње.

(Као куриозум дужни смо навести и то: да постоје гласови како се ове тапије за јевтине новце и данас фалсификују у Солуну и Прилепу. Колико у томе има истине, не знамо. Али сматрамо за потребно да и на ово упозоримо.)

Приликом разматрања питања сопствености шума и апсолутно шумских земљишта и признавања истог права приватнима, селима и општинама по разним турским тапијама, пресудама итд., — држава би требала ово питање решавати у хармонији са питањем о данашњим задацима тих шума, односно његовог газдинства. Ово је потребно зато, што рационално шумско газдинство није питање једне или неколико година, већ се оно односи на читаве векове у будућности. Осим тога оно својим замашајем и тежином дубоко задире у интересе економске моћи државне, а даље и интересе целокупног живља у дотичним областима. С тога ни по коју цену не сме дозволити да се оно третира са уског гледишта појединаца или мањих скупина, као што су села и општине.

Према томе треба тачно одредити како се има држава руководити у овим крупним и судбоносним питањима признавања или непризнавања права својине приватнима и мањим скупинама. Једновременно са доношењем те одлуке треба имати у виду задатке, са чијим правилним решењем она има првенствено да задовољи крупне државне интересе и ојача своје економско - финансијске моћи, а затим да задовољи интересе опште целине. Посеби се разуме да интереси појединаца долазе сасвим на задње место. По нашем мишљењу ово су ти задаци који се собом намећу при решавању питања својине:

1. Држава има да задовољи потребе сточара и земљорадника.
2. Да буде у могућности снабдевати огревним дрвима и грађевинским материјалом све остало становништво, нарочито у насељенијим и од шума удаљенијим центрима.
3. Да спречи даље огољавање земљишта у Македонији, а с тим у вези и старање дивљег земљишта и кршева.
4. Да спречи страховито дејство дивљих потока и бујица и заштити плодна равничка земљишта од поплава и претварања истих у пескуше и камењаре.
5. Да себи осигура неки стални приход ради ојачања своје економске моћи.

Све ове задатке држава може испунити само у томе случају, ако је она и правни и фактични господар свију великих и компактних комплекса од шума и апсолутно шумских земљишта ако буде њима потпуно располагала тако, да у тим комплексима може радити и дејствовати само на основи принципа шумарске науке. А само у том случају она ће моћи довести у хармонији интересе шумарског газдинства са потребама земљорадника, сточара и свега осталог живља. Буде ли се пак дозволило, да се огромни комплекси шуме и апсолутно шумских земљишта распарчају и изделе међу масом приватних сопственика, који су полетели са свију страна са својим јако сумњивим потраживањима, и међу незајажљиве апетите безбројних заселака, села и општина, — онда ће држава испустити своју руководну акцију и пустити све те безбројне притежаоце права да тамо отворе још већи и грђи хаос него што је сад. Страшне последице таквога рада отишле би у недоглед. У Македонији нестало би и оно мало шумског зеленила, која је скроз састављена из огромних планинских масива, доживела би судбину једне огромне камените пустиње. У тој пустињи временом би ишчезла и последња плодна равничка земљишта и на свима странама остао би само голи крш и камен.

Садашњи закон о разграничавању шума поделио је компетенцију на две институције. За комплексе до 5 хектара власна је пресуђивати комисија за разграничавање државних шума, а за комплексе преко 5 хектара Првостепени Суд у првој инстанцији.

Циљеви који треба да се получе у интересу општем и у интересу државне шумске економије не могу се получити с овим законом јер је једна јавноправна акција препуштена судској власти, која по својим законима и по резону заштите приватних имовинских интереса, узме најпре у обзир доказана средства која ако буду формално ваљана биће и потпун доказ за права приватних лица или општина без обзира на интересе државе, шумске економије и потребе администрације.

Принцип да се већи комплекси који се налазе на апсолутном шумском земљишту предаду држави у сопственост може да се поведе само еластичним административним средствима, па да

право уживања у смислу искоришћења каквог шумског објекта, а никако па задобивање права својине. А то право уживања на шумским објектима у довољној мери осигурава и штити и наш закон о шумама, како у погледу испаше тако и у погледу снабдевања у огревним дрвима и грађевинском материјалу и осталим производима.

Најзад, ове се тапије и привремене признанице не могу сматрати као законска доказна дејства још и због тога што ни у колико не одговарају прописима нашег грађанског законика, како у погледу форме тако и саме садржине, због чега немају снагу јавне исправе.

Напомињемо да је питање ових тапија, као довољном законском средству за признање својине код шума и шумских земљишта од огромног значаја по наш целокупни привредни и финансијски живот у Македонији. Буду ли се оне узеле као потпуно доказно средство и мимо све недостатке које садржи у себи, држави неће остати ништа друго него да дигне руке од свију шума и шумских земљишта (слабо ће што и остати као њена својина) у Македонији. А да би тада настала једна анархија гора него што је била у Турској, то је ван сумње.

(Као куриозум дужни смо навести и то: да постоје гласови како се ове тапије за јевтине новце и данас фалсификују у Солуну и Прилепу. Колико у томе има истине, не знамо. Али сматрамо за потребно да и на ово упозоримо.)

Приликом разматрања питања сопствености шума и апсолутно шумских земљишта и признавања истог права приватнима, селима и општинама по разним турским тапијама, пресудама итд., — држава би требала ово питање решавати у хармонији са питањем о данашњим задацима тих шума, односно његовог газдинства. Ово је потребно зато, што рационално шумско газдинство није питање једне или неколико година, већ се оно односи на читаве векове у будућности. Осим тога оно својим замашајем и тежином дубоко задире у интересе економске моћи државне, а даље и интересе целокупног живља у дотичним областима. С тога ни по коју цену не сме дозволити да се оно третира са уског гледишта појединаца или мањих скупина, као што су села и општине.

Према томе треба тачно одредити како се има држава руководити у овим крупним и судбоносним питањима признавања или непризнавања права својине приватнима и мањим скупинама. Једновремено са доношењем те одлуке треба имати у виду задатке, са чијим правилним решењем она има првенствено да задовољи крупне државне интересе и ојача своје економско - финансијске моћи, а затим да задовољи интересе опште целине. Посеби се разуме да интереси појединаца долазе сасвим на задње место. По нашем мишљењу ово су ти задаци који се собом намећу при решавању питања својине:

1. Држава има да задовољи потребе сточара и земљорадника,
2. Да буде у могућности снабдевати огревним дрвима и грађевинским материјалом све остало становништво, нарочито у насељенијим и од шума удаљенијим центрима.
3. Да спречи даље огољавање земљишта у Македонији, а с тим у вези и старање дивљег земљишта и кршева.
4. Да спречи страховито дејство дивљих потока и бујица и заштити плодна равничка земљишта од поплава и претварања истих у пескуше и камењаре.
5. Да себи осигура неки стални приход ради ојачања своје економске моћи.

Све ове задатке држава може испунити само у томе случају, ако је она и правни и фактични господар свију великих и компактних комплекса од шума и апсолутно шумских земљишта ако буде њима потпуно располагала тако, да у тим комплексима може радити и дејствовати само на основи принципа шумарске науке. А само у том случају она ће моћи довести у хармонији интересе шумарског газдинства са потребама земљорадника, сточара и свега осталог живља. Буде ли се пак дозволило, да се огромни комплекси шуме и апсолутно шумских земљишта распарчају и изделе међу масом приватних сопственика, који су полетели са свију страна са својим јако сумњивим потраживањима, и међу незајажљиве апетите безбројних заселака, села и општина, — онда ће држава испустити своју руководну акцију и пустити све те безбројне притежаоце права да тамо отворе још већи и грђи хаос него што је сад. Страшне последице таквога рада отишле би у недоглед. У Македонији нестало би и оно мало шумског зеленила, која је скроз састављена из огромних планинских масива, доживела би судбину једне огромне камените пустиње. У тој пустињи временом би ишчезла и последња плодна равничка земљишта и на свима странама остао би само голи крш и камен.

Садашњи закон о разграничавању шума поделио је компетенцију на две институције. За комплексе до 5 хектара власна је пресуђивати комисија за разграничавање државних шума, а за комплексе преко 5 хектара Првостепени Суд у првој инстанцији.

Циљеви који треба да се процене у интересу општем и у интересу државне шумске економије не могу се добити с овим законом јер је једна јавноправна акција препуштена судској власти, која по својим законима и по резону заштите приватних имовинских интереса, узме најпре у обзир доказана средства која ако буду формално ваљана биће и потпун доказ за права приватних лица или општина без обзира на интересе државе, шумске економије и потребе администрације.

Принцип да се већи комплекси који се налазе на апсолутном шумском земљишту предаду држави у сопственост може да се поведе само еластичним административним средствима, па да

се у обзир узму све прилике и општи интереси према којима да се удесе и пресуде. То је питање у Босни и Херцеговини решавано код оснивања земљишних књига и решавано је административним путем. Државна је власт користећи се установама Отоманских закона о врховном властништву државе на свим земљиштима која нису врсте мулк, заокружавала шумске комплексе, ако су бар до некле теренски били конфинуитетни, у једну целину и прогласивала их државном својином уза свих 50—60 тапија које су приватници на те терене имали. Наравно сви ти поседници тапија добили су право сервитута дрварења на односним комплексима.

Тако је настао данашњи државни посјед од 1,900.000 хектара шумског комплекса.

Излучивање оних комплекса који су оптерећени сервитутима сеоских и градских општина вршиће се по новом закону који предвиђа, да се по начелу потребе излуче сви они комплекси, који требају општине за подмирење сервитута.

Ова акција у Босни и Херцеговини као и акција за разграничење државних шума и излучивање сеоских — општинских објеката, у јужним крајевима наше државе треба да се саобрази и у циљевима и у методама. По садашњем закону о разграничењу државних шума није могуће добити оне циљеве, које држава у свом шумском газдинству хоће да получи, а није могуће по досадашњем методу тај рад пре десетак година завршити. Зато би требало и с обзиром на правну базу која је и у Босни и у јужним крајевима положена на Отомански правни систем увести једнообразан начин ликвидовања тих питања и у Босни и у јужним крајевима.

У место досадашњих судова за разграничење државних шума, требало би да се образују локалне среске комисије, које би приредиле и прикупиле сав нужни материјал за пресуђивање спорова и арондирање неспорних државних шумских комплекса. Те би комисије требале да буду састављене:

1. од изасланика среске полицијске власти;
2. од једног правно образованог лица, по могућности судије;
3. једног шумског органа;
4. једног пољопривредног референта; и
5. представника општина у којима се рад врши.

Та би комисија имала потребан број геометара и помоћних лица, који би вршили техничке радове око меревања.

Сав материјал, како технички тако и правни са документима и пријавама о споровима предлагала би та комисија једној инстанцији за целу Јужну Србију, која би могла да се образује у Скопљу, а та би требала да буде састављена прво од једног апелационог судије, друго: једног вишег шумског органа, треће: једног вишег административног чиновника, четврто: једног вишег пољопривредног органа; и пето: представника аграрног повереништва.

Ова би комисија доносила решења у првој инстанцији у складу са напред истакнутим циљевима, а по потреби и по могућности могла би да уважи нарочите интересе администрације и безбедности, сложивши их са интересима шумске економије државне.

Друга инстанција било би Министарство Шума и Рудника, које би за ту сврху морало да образује нарочити форум.

Овако би та акција без прекида могла да се води целу годину, па би тај цео посао био брже завршен. Осим тога, получило би се једнообразни поступак и све што захтевају општи интереси, могло би се уважити и мимо тапија, исправа и доказа, који прете да државној власти у јужним крајевима отму не само право сопствености на шуме и сувате, већ да изиграју и начело Устава, да се свим земљорадницима даде потребна количина дрвета а да на место свега тога приватна спекулација оголи и онако са шумом оскудне крајеве на југу државе.

Stanovište J. Š. U. prema Zakonskom projektu o neposrednim porezima.

Između ostalih privrednih institucija i udruženja pozvano je i J. Š. U. da dade svoje mišljenje o zak. projektu, koji kani unificirati i regulisati sistem neposrednih poreza u našoj državi.

Za taj predmet izabrala je glavna uprava četiri svoja člana (gg. dr. Nenadić, dr. Ugrenović, ing. Lenarčić i ing. Ružić). Prvi je izradio svoj referat g. ing. Lenarčić, ali njegovo stanovište nije usvojio ni uži odbor niti plenum glavne uprave naročito radi toga, što je u svom referatu položio važnost na one poreze, koji se šumarstva vrlo malo ili nimalo ne tiču, te se radi toga premalo bavio sa izrazito šum. porezima.

Drugi član užeg odbora g. prof. dr. Nenadić ograničio se je u svojem referatu samo na zemljišni porez, a na druge se nije uopće osvrtao.

Ostalim članovima užeg odbora povjerena je zadaća, ili da izmire oba stanovišta ili da izrade samostalan referat. Tu je zadaću preuzeo g. ing. Ružić, koji je obradio čitav predmet sa stanovišta šumarstva, je osim zemljišnog obradio i druga dva poreza, koji se tiču šumarstva i šum. privrede.

Glavna uprava J. Š. U. na svojoj sjednici u Skoplju usvojila je s nekim manjim izmjenama i dopunama stanovište g. ing. Ružića, čime je taj predmet konačno riješen.

Radi osobite važnosti ovog predmeta donosimo sva tri referata. Op. Ur.

Referat ing. Josipa Lenarčiča (Vrhnika).

Jugosl. šum. udruženje pozvano je bilo od g. ministra financ, da iznosi svojo kritiko ozir. svoje predloge glede načrta novega zakona »o neposrednim porezima«.

Glavna uprava poverila je ožjemu odseku iz svoje srede nalogu, da prouči zakonski načrt in o njem poroča.

Ožji odsek, baveč se s zakonskim načrtom prišel je do sledečih zaključkov:

1. V svrho enakomerne razdelitve davčnih bremen na vse državljane kraljevine S.H.S. je neobhodno potrebno, da se sprejme zakon, po katerem se ukinijo vsi dosedANJI predpisi neposrednih davkov, ter vpeljejo novi predpisi sloneči na eni in isti zakonski podlagi obdačenja enakomerno za vse državljane.

Kjer primanjkuje v državi temeljnih podlag za obdačenje, treba je iste ustvariti in sicer iz praktičnih razlogov najprej provizorno, da se more enakomerno obdačenje takoj pričeti, polagoma pa je te podlage premeniti v definitivne v svrho stalnosti obdačenja in možnosti, da se državljani akomodujejo državnim davkom, obenem pa tudi avtonomne korporacije prilagodijo državnim davkom bodisi v obliki naložitve gotovih procentnih dolič na neposredne državne davke, bodisi na podlagi posebnih državnih predkazov, s katerimi je kriti avtonomne izdatke.

2. Obdačiti je le dohodek državljanov in to le v toliki meri, da more obvezanec plačati njemu predpisani davek, ne da bi to plačilo izčrpalo toliki deli dohodkov, da bi obvezancu ne preostalo nič ali pa premalo za njegov trud in vzdrževanje njega in rodbine, vsled česar bi se v obvezancu zamorilo vsako veselje do pozitivnega dela. — Preobila obdačba more roditi v obvezancu mržnjo proti državi in hrepenenje si čim prej pomagati, da zapusti domačo državo in se za vedno preseli kam drugam, kjer mu je prilika dana, da si s svojim trudom kaj prisluži za izboljšanje svojega gospodarskega položaja in svojega socijalnega stališča.

3. Pri presoji dohodkov naj služi po možnosti objekt privrede kot podlaga zaslužka, vsled česar naj bi bil osebni moment izločen, kajti sicer nastane nevzdržljiv položaj, ko se onega, ki si s svojim duševnim in telesnim delom na sličnem objektu trudi doseči večji gmotni uspeh, kaznuje za njegov izvanreden trud z višjim davkom v primeri z obdačenjem gospodarja na kvalitativno in kvantitativno istem objektu pa s slabejšim razumom manjšo pridnostjo in vstrajnostjo, torej tudi z manjšim pozitivnim efektom. Pravilno je torej postopanje pri obdačenju zemljišča na podlagi obsega in kvalitete zemljišča ne oziraje se na osebne prilike gospodarja in na njegov gmotni uspeh, ker država obvezancu tudi ne povrača zgube pri negativnem vspehu njegovega gospodarstva. Tako pravilo obdačenja objekta moralo bi

biti merodajno tudi pri industrijski in obrtni privredi v obliki kontingentiranja davka.

4. Glede zakonskega načrta je najvažnejše premotrivanje, kak efekt napravijo na davčnega obvezanca posamni davki v svoji skupnosti.

Zemljišče n. pr. naj bi donášalo dohodek odgovarjajoč vgotavljenemu katastralnemu čistemu dohodku. Ta dohodek more biti pozitiven, ni pa gotovo, da bode isti v resnici pozitiven za gospodarja z ozirom na krajevne in socialne okoliščine, z ozirom na krajevno lego proti centrali gospodarjevi, dalje z ozirom na gospodarsko osebno sposobnost lastnika, na razpoložljiv obratni kapital ali na denarne obveze gospodarjeve. Poleg navedenih okolišnosti so merodajne naravne klimatične prilike, na katere nima gospodar nikakega vpliva.

Zakonski načrt predvideva zemljiškega davka v obsegu 20% katastr. čistega prihoda. Isti prihod pa ima služiti tudi za pokritje sledečih plačil:

1. podobčinski davek (krajevne občine),
2. občinski davek (politične občine),
3. okrajni davek (srezki),
4. pokrajinski davek (oblastveni),
5. cerkveni davek (bira),
6. socialni davek (boln. blagajna, delavska zavarovalnica, del. borza in del. zbornica),
7. zdravstvo za živino,
8. zavarovanje proti požaru, donesek pož. brambam,
9. osebno dohodninski davek,
10. invalidni davek,
11. hišni davek od stavb, ki niso iznajmljene, pa služijo za nameščenje delavcev in uradništva, zaposlenega na zemljišču,
12. rentni davek od zakupnin,
13. premoženjski davek,
13. davek za agrarno reformo,
15. kuluk za vzdrževanje cest in potov,
16. zavarovanje proti vremenskim nezgodam (toča).

Vpoštevaje vsa ta plačila, ne oziraje se na obresti od dolgov, se nehote vsili vprašanje: Koliko more še preostati od zemljiškega donosa lastniku in gospodarju za njegov trud? Kdo daje gospodarju jamstvo, da mu pri normalnem gospodarenju (in le tako predvideva zemlj. katastr. čisti prihod) ostane toliko, da se mu splača gospodarenje na lastni grudi?

5. Ker ima J. Š. U. včlanjeno mnogo oseb, koje so prizadete v vseh panogah gospodarstva, na koje se razteza zakonski načrt, je naravno, da ima Udruženje dolžnost v zaščito svojih članov izražati se o vseh delih nove zakonske osnove.

V prvi vrsti je za Udruženje važen vpliv davka na zemljišče, tako za šumsko kakor za poljoprivredno. Iz tega razloga J. Š. U. zavzeti oficijelno stališče o vprašanju zemljiškega davka. Temu naj se pridruži neoficijelni del, namreč mnenje o ostalih nameranih davkih in na skupni vpliv vseh davkov na davčnega obvezanca.

II.

Zemljiški davek.

Za podlago obdačenju zemljišča služi katastralni čisti donos. Doslej veljavni k. č. d. dosegel se je na podlagi nekih »norm« obdelovanja ali izkoriščevanja zemlje ob normalnem obdelovanju, kakor je bilo isto običajno v onem kraju, za katerega je imela komisija na lici mesta dognati gospodarski uspeh normalnega v onem kraju kot primer služečega gospodarstva. Sestavilo se je po kakovosti ali sposobnosti zemljišča število delavnih dni za človeško delo in za vprego. Ocenila se je tržna cena človeške dnine, isto tako uprege. Sestavil se je prihod surovin in njih cena in vpoštevali so se stroški za gnojenje, semenje, uporaba inventarja ter stavb etc. Za princip je veljalo pravilo, da se zemljišče boljše vrste izrablja z intenzivnim gospodarenjem, ono slabše vrste pa z ekstenzivnim.

Naravno, da k. č. d. za eno in isto vrsto zemljišča ni mogel biti v vseh krajih dežele ali celo države eden in isti, ker so bile »norme« in socijalne prilike ter običaji silno različni.

Za »izgledno zemljišče« določena kvaliteta je služila za primer pri uvrstitvi drugih zemljišč v gotove vrste ali »klase« v istem okolišu. Komisija se ni mogla ozirati pri napominanem uvrščanju na razmerje zemljišča proti osebi gospodarja ali njegovi centrali. Zato veljavni k. č. d. oziroma uvrstitev v (klase) vrste ne kaže dejanskega gospodarskega efekta, marveč kaže le kakovost nekega zemljišča v primeri z onim v »izglednem primeru«.

Kdor je imel priliko v kasnejših dobah preizkuševati prilike obdelovanja zemlje po prvotno določenih normah in uradno dognanih cenah za dnine, vprega surovih produktov in potrebščin v tej kasnejši dobi, prišel je n. pr. v Sloveniji do rezultata, da obdelovanje na intenzivni način torej za oranice I. in II. vrste ni moglo biti uspešno; dosegel se ni le nikak dohodek marveč se je pokazal negativen uspeh. — Le pri ekstenzivnem obdelovanju pokazali so se pozitivni uspehi. — To dejstvo prenešeno je bilo v prakso, ker so posestniki začeli prodajati svoja zemljišča, ker jim niso donášala plačila za trud, zlasti pa ker so nizke

obresti v hranilnicah naloženih kupnin (Kaufschillinge) donašali večje koristi nego so bili vspehi napornega dela.

Po takem razmišljanju pride objektiven opazovalec do prepričanja, da (v Sloveniji) veljavni k. č. d. odgovarja tudi sedanjim prilikam s tem, da izraža kakovost zemljišča.

Stari dosedaj veljavni k. č. d. po prejšnjem pojasnilu ne more odgovarjati dejanskemu svoječasnemu prihodu za gospodarja, istotako tudi ne v zakonskem načrtu predvideni novi k. č. d.

Četudi bi imele komisije ali cenilni odbori nalogo, na podlagi splošnih gospodarskih odnošajev v letih 1919—1922 dognati sedanji dejanski prihod, one tej nalogi nikakor ne morejo biti kos, ker je naloga neizvedljiva. — Še tako vestno delo komisije ne more dognati nič drugega, nego le določiti razloček kakovosti (kvalitete), enega zemljišča proti drugemu. — Ta rezultat pa je že izražen po starem k. č. d.

Po zakonskem načrtu predvidena določitev sedanjega čistega prihoda sloni na dnevni vrednosti valute. Ker pa v skoro celem stoletju valuta v svoji vrednosti ni tolikanj varirala kakor v zadnjih 4 letih in isto tako cene na vseh poljih narodnega gospodarstva, more biti rezultat nove presoje ali ugotovitve k. č. d. na podlagi uspehov in valute v letih 1919—22 le mnogo slaběji nego je stari. Čemu je toraj treba kompliciranega dela za slaběji rezultat?

Če se hoče zemljišče brez ozira na gospodarja in njegove osebne prilike primerno obdačiti, se to prav lahko zgodi s poljubnim koeficijentom, s katerim je določiti na podlagi starega k. č. d. ono obdačenje, katero hoče finančna uprava za budžetno dobo uveljaviti, zlasti če se noče posluževati edinega stalnega merila zlate valute.

Ako hoče finančna uprava ostati pri določeni stalni stopi (§ 40 — z 20 %) k. č. d., naj se priprosto pri vsakoletnem posvetovanju državnega proračuna določi koeficijent, s katerim je pomnožiti »stalno stopo« oziraje se na kurzno vrednost državne valute ob času proračunavanja, dokler ne dobimo stalne zlate državne valute. — S tem predlogom pa še nikakor ni izrečeno, da bi ta koeficijent moral točno odgovarjati relaciji sedanje krone proti bivši zlati kroni.

Preračunavanje kronsko izraženega k. č. d. v dinarjih oziroma ukaz, da se ima krone čitati za dinarje, je le nepotrebna igračka, ker skušnja kaže, da že po enoletnem obstoju to čitanje ne zadostuje; ono provzroča le nepotrebno delo.

§ 25. zakonske osnove določa neko relacijo med starim in novim k. č. d., kojo ima določati fin. minister po jako komplicirani formuli. — Čemu treba take komplicirane poti, ko se vendar po mnogo krajši poti pride do zaželenega rezultata, katerega hoče imeti g. fin. minister kakor prej navedeno. Znanstveno pra-

vilnih ali pa gospodarsko pravih števil nikakor ni mogoče doseči, katere številke bi odgovarjale resničnemu dohodku obdačenega gospodarja. Vsled zakonito utemeljenega polnomočja fin. ministru, da le-ta določa relacijo po svoji previdnosti, prišel je v vso zadevo nek »nasilen akt«, koji na en mah podere vse delo komisiji, koja je vstvarjala nov kat. čisti donos.

Tu spodaj sestavljena tabela (razpredelnica) kaže vspeh obdačenja po načrtu novega zakona za vse v tem načrtu predvidene obdačbe. Stari k. č. d. povzet je v tem primerljaju po katastru v kat. občini Vrhnika pri Ljubljani. Predvidelo se je, da bi novi k. č. d. odgovarjal popolnoma staremu, le z razločkom, da je vpoštevana nova sedaj veljavna valuta v povprečni vrednosti iz let 1919—1922, ki se je dejansko gibala okolo $\frac{1}{50}$ stare zlate valute. Dejansko bi novi k. č. d. moral biti mnogo nižji vsled zmanjšane kapacitete delovnih sil. V tabeli izraženi novi k. č. d. = $50 \times$ stari k. č. d. Za določitev vrednosti zemljišča pomnožil se je novi k. č. d. 30 krat. Za dohodninski davek se je vzelo 10 % k. č. d., za imovinski davek pa 1 % vrednosti. Za občinske, okrajne (srezke) in pokrajinske (oblastne) doklade vzelo se je 200 % zemlj. davka — z ozirom na to, da sedaj predpisujejo od 100—500 celo do 700 % zeml. davka. Vpoštevalo se ni dajatev od 5.—16. točke 4 uvoda.

I. Poljoprivreda za 1 ha zemljišča:

Bon. vrsta	Stari kat. čisti donos zlate krone			Novi k. č. d. = $50 \times$ stari v sedanjih kronah			Vrednost = $30 \times$ k. č. d. novi v papirnatih kronah		
	vrsti	njive	travniki	vrsti	njive	travniki	vrsti	njive	travniki
I.	45.32	45.18	59.08	2266	2259	2954	67.800	67.770	88.620
II.	43.50	34.70	43.43	2175	1735	2171	66.250	52.050	65.130
III.		25.22	29.52		1261	1475		37.820	44.250
IV.		16.49	23.51		824	1175		24.720	35.250
V.		13.23	16.51		661	825		21.830	24.750

II. Obdačenje poljoprivrednega zemljišča za 1 ha v sedanjí valuti (krone):

Bon. vrsta	Zemlj. davek = 20 ‰ k. č. d. (novega)			Dohodn. davek = 10 ‰ k. č. d. (novega)			Razne doklade = 200 ‰ zemlj. davka			Imovinski davek = 1 ‰			S k u p a j		
	vrsti	njive	trav- niki	vrsti	njive	trav- niki	vrsti	njive	trav- niki	vrsti	njive	travniki	vrsti	njive	travniki
I.	455	452	591	226	226	295	906	904	1182	678	678	886	2263	2261	2954
II.	435	347	434	217	173	217	870	694	868	662	520	651	2184	1734	2170
III.		252	295		126	147		504	590		378	442		1460	1474
IV.		165	235		82	117		330	470		247	352		815	1174
V.		132	165		66	82		264	330		218	247		680	824

Iz tabel I. in II. je razvidno, da pri obdačenju, kakoršno je zamišljeno v zakonskem načrtu in kakor se popolnuje v dejanskem življenju v načrtu predvideni davki pogoltnejo ves kat. čisti donos, če tudi se ne vpoštevata onih dajatev, ki tudi težijo davčnega obvezanca. Kdor more pod takimi pogoji v obče še obratovati? Če bi finančna uprava obstojala na označenem stališču, si spodmakne to stališče in se pogrezne v prepad.

Razmotrivanja nanašajoča se na poljoprivredno zemljišče veljajo z malimi premembami tudi za gozde.

Dejstvo obstoji, da se gozdna zemljišna renta v svoji vrednosti ni dvignila. En *ha* gozdne zemlje poprečno ne donša večje lesne mase nego nekdanj. Edino kar se menja je to, da so v Sloveniji n. pr. gozdi po večini spremenili svojo obliko s tem, da so prešli v znatno preveliki meri iz listnatih gozdov v iglaste. Rado se zaide v domnevanje, da donšajo gozdi sedaj mnogo večje dobičke kot nekdanj, zlasti pred vojno. Res je, da ima iz prejšnjih dob v gozdih nakopičena lesna masa danes v številkah slabe valute izraženo večjo vrednost nego jo je imela v številkah zlatih kron. Če se pa reducira sedanja kronska vrednost na zlate krone, pride se do zaključka, da je sedanja vrednost $1 m^3$ lesne mase v gozdu manjša nego je bila pred vojno.

Nikjer ni rezultat gospodarstva tako odvisen od krajevnih prilik kakor v šumskem gospodarstvu. Opraviti imamo z ogromnimi masami, katerih ni mogoče izkoristiti na lici mesta. Vse polno zlasti kmečkih gozdov je vsled pomanjkanja dovoznih potov skoro nepristopnih. Najlepši les gnije na lici mesta. Le kjer je večji kompleks v rokah enega lastnika, je istemu možnost dana, zgraditi si potrebna prometna sredstva in izkoriščati šumske lesne mase. — Res je dalje, da se je svoj čas presojalo dohodke iz gozdov iz stališča, da se tam pridelava le drva za kurivo in se je temu nazoru prilagodil katastr. čisti donos. Vsled zgraditve državnih prometnih sredstev se je izkoriščanje gozdov zboljšalo, ker se ne izrablja lesna masa le za kurivo, marveč v

naprednih krajih za gradjevino v obliki žaganega in tesanega lesa. — Stroški izkoriščanja so sicer večji, zato je pa tudi prodajna cena postala v svoji absolutni vrednosti večja. V tem pogledu more biti opravičen dvig šumskega kat. čistega dohodka iz stare dobe za nekoliko procentov, ravna se po krajevnih razmerah, kar bi se moglo izvesti brez posebnih velikih stroškov po šumskih strokovnjakih.

V zakonskem načrtu predvidena komisija bi vsled navedenih razmotrivanj tudi morda prišla do nekoliko večjega k. č. d. Uspeh bi bil pa po gorenji krajši poti itak lažje dosegljiv.

Ker za vpoštevanje ali nevpoštevanje prometnih sredstev zakonski načrt ničesar ne predvideva in se tudi ne sklicuje na to, kako hoče v posebnem pravilniku država dati napotilo cenilni komisiji — se ta okolščina v sledeči tabeli ni vpoštevala.

Za presojo vrednosti šumskega zemljišča v svrhu obdačenja v smislu načrta zakona možna so mnoga pota. — Prva pot je ta, da se kapitalizuje kot čisti donos n. pr. z 30 kratnim pomnoženjem toraj vrednost = $30 \times \text{kčd}$. Druga pot je ta, da se 1 m^3 letnega prirastka oceni z faktorjem 100, ali 200, ali slično. Če se vzame letni prirastek lesne mase na 1 ha n. pr. za I. razred 2.5 m^3 znaša letni dohodek 2.5×100 , ali 2.5×200 itd., kar bi bilo odvisno od krajevnih prometnih prilik. Nov katasterski prihod bi znašal n. pr. za I. razred $K 6.25 \times 50 = K 312.50$ in vrednost $312.5 \times 30 = K 9375$ = ali pa $2.5 \times 100 \times 30 = K 7500$ ali $2.5 \times 200 \times 30 = K 15.000$. Pri odmeri nameravanega imovinskega davka bi se imela vpoštevati ena ali druga metoda računanja, kar bi moral določati poseben pravilnik.

Razun letnega prirastka pa stoji v šumi tudi še ona lesna masa, koja izhaja iz prihrankov prirastkov prejšnjih dob. Tako lesno maso predvidena tabela za I. vrsto bonitete z 250 m^3 na 1 ha gozda srednje starosti in srednje gostote. — Če se to maso oceni z K 100 za 1 m^3 znaša vrednost $250 \times 100 = K 25000$. Če se oceni z K 200 za 1 m^3 znaša vrednost $250 \times 200 = K 50.000$.

Glede te mase zakon ničesar ne omenja. Lahko je toraj mogoče, da se za obdačenje imovine vzame 1% od $K 25.000 = K 250$ ali 1% od $K 50.000 = K 500$, ali kako drugo poljubno oceno lesne mase, kar bi bilo v rokah onih odborov, katere načrt predvideva.

V tabeli so se vpoštevale nižje vrednosti za obdačenje. Iz navedenih dejstev je razvideti, da stoji obvezanec pred ono negotovostjo, da mu zakon ne daje nikake sigurnosti glede obdačitve in je torej izročen na milost in nemilost komisijam ali administrativnim organom. — Podlage nanašajoče se na določitev vrednosti pa menjajo vsak hip po lastnikovih gospodarskih ukrepih. Cenitvene komisije bi morale neprestano voditi evidenco o šumski imovini. Tako obdačenje dejansko niti ni izpeljivo. Tabela kaže razun tega efekt, da obdačba že pri delnem vpoštevanju vsih doklad izčrpa ne le ves kčd. — Ona se dvigne še zdatno preko mogoče naravne meje kat. čist. donosa.

V tabeli se je računalo tako kakor pri poljoprivredni s tem, da znašajo avtonomni davki in doklade tako kakor doslej po prečno 200% zemlj. davka.

Ni se oziralo na one dajatve, ki so bile omenjene v pripombah glede davka na poljoprivredno zemljišče. Pri večjih šumskih kompleksih, ki spadajo pod agrarno reformo (taki so že v Sloveniji pri 125 ha gozdne površine), se pridruži k vsem drugim davkom še prinos 5% za agrarno reformo od brutozneska za prodano šumsko tvarino, koja dajatev se praktikuje tako, da se pri prodaji na steblo računa 5% od stoječe masne vrednosti; v slučaju daljne podelave lesne mase v prodajno obliko se teh 5% raztegne na vse privredne stroške za posekanje, pripravljanje, prevoz, pretvorenje v deske in druge final-produkte in končno še na železniške in prehodne stroške čez državno mejo, kar lahko poviša prvotnih 5% na 30% in več vrednosti stoječega drevja.

Ker stojijo veliki šumski kompleksi pod sekvestri agr. reforme, so lastniki teh kompleksov že sedaj brez vsake odškodnine razlašeni.

III. Obdačenje gozda 1 ha

Vrsta bon.	Kat. č. donos		Vrednost 1 ha v kr.	Vrednost					Davki			Zaloga		Imov. davek		Skupaj
	stari v zlat. kronah	novi 50 $\times$ stari v papir. kronah		30 $\times$ k. č. d. papir. kr.	letni donos m ³	let. don. 100/1 m ³ v kr.	kapit. letni donos	letni donos 200/1 m ³	kapitaliziran donos	zemlj. 20 %	dohodninski 10 %	doklade na 200 % zemlj. dav.	1 ha množilo m ³	vrednost 100/1 m ³	po k. č. d.	
I	6.25	312.5	9375	2.5	250	7500	500	15.000	62.5	31.2	125.0	250	25.000	93.7	250	562.4
II	4.87	243.5	7305	2.0	200	6000	400	12.000	48.7	24.4	97.4	200	20.000	73.0	200	443.5
III	1.91	95.5	2868	1.5	150	4500	300	9.000	19.1	9.5	38.2	150	15.000	28.6	150	45.4
IV	1.31	65.5	1965	0.7	70	2100	140	4.200	13.1	6.5	26.2	70	7.000	19.6	70	135.4

Iz tabele je razvidno, da presega obdačenje z ozirom na dohod. davek, 200% doklad in imovinski davek kakor je v zakonskem načrtu zasnovan, ves kot čisti donos in se dvigne na 180, 182, 257 in 207% kčd. Jasno je, da obdačenje v začitani obliki ni izpeljivo. Vrednost šume bi postala pri takih obdačitvah ne le iluzorna, marveč poleg tega še veliko breme lastniku.

Predlog: Za določitev zemljiškega davka naj ostane ne-dotaknjen stari katastr. čisti donos (kčd.) tam kjer obstoji. V po-

krajinah, kjer kčd doslej še ni bil vpeljan, naj se zemljiške in gospodarske prilike primerjajo z onimi prejšnje skupine in ustanovi istotak kčd. po približnji kvaliteti zemljišča oziroma po splošnih gospodarskih odnošajih.

Ker so se prilike za šumarstvo v teku časa premenile v tem smislu, da je danes pridelovanje gradvine pretežna zadača šumskega gospodarstva, medtem ko je bilo prej le vzgajanje drv za kurivo, naj se koeficijent za določitev obdačilne podlage ob uporabi starega kčd. zviša za nekoliko procentov (največ 10%) proti onemu, veljavnem za poljoprivredo.

Dalje naj se vpošteva, da pri visokem koeficijentu zemljiško gospodarstvo ne prenese poleg zemljarine še 3—4 kratnega obdačenja istega predmeta, namreč porez na prihode, na imovino, ev. kučarino ter rentnino od zakupodaje ter prireze za občinske sreske, oblastvene in event. ministerijalne (agr. ref.) potrebe. Če naj za »prireze« ostane kaj obdačljive tvarine mora biti napominani koeficijent tako nizek, da doseže državna zemljarina s pripadci in prirezi le toliki del čistega prihoda, da se v obče more še rentirati gospodarenje na zemljiščih, ker bi bil lastnik sicer prisiljen si pridržati le toliko, kolikor neobhodno potrebuje za prehrano samega sebe in rodbino, vse drugo pa odprodati čimprej.

Nadaljevanje referata neoficijelni del.

2. Kučarina (Davek od zgradb).

Ni oporekati, da je v obče najemnščina prejeta od zgradb prava podlaga obdačenju, je pa oporekati dejstvu, da se po načrtu zakona obdačijo predmeti, ki niso iznajmljeni, ki torej ne donašajo nikakih dohodkov; k večjem donašajo posredne dohodke za omogočenje poljoprivrede šumskega gospodarstva ali podjetništva v obče, kateri predmeti pa morajo imeti potrebne zgradbe, da morejo donašati prihode. Indirektno so torej zgradbe v obdačenem kčd. prizadete. V sedanji dobi stanovanjski zneski nikakor ne odgovarjajo predpogoju zgradbe, da bi ti zneski obrestovali in amortizovali investirano glavnico po skromnih procentih. Gradbeni in vzdrževalni stroški so šli vzporedno s zmanjšanjem vrednosti državne valute. Stanarine so ostale za konito nepremične, le majhne olajšave se v najnovejši dobi dovoljujejo. Vsakdo ve, da vzdrževanje zgradb mnogokrat presega brutto dohodek zlasti na deželi, kjer so bile od nekdanj najemnščine prenizke.

J. Š. U. je interesirano na obdačenju onih zgradb, koje so namenjene za stanovanja gospodarja in njegovih uradnikov (činovnikov) ter delavskih hiš, od katerih so hišno razrednemu davku podvržene le zgradbe, ki ne presegajo 5 za stanovanje sposobnih oddeljenj.

V zakonskem načrtu predvideno je, da se smejo računati za popravke v mestih in trgih 25%, v selih pa 30% od dejanske ali namišljene brutto najemščine. Ker je najemščina zakonito omejena, stroški pa ne, nima določilo 25 ozir. 30% nikake praktične veljave. — Ker dalje plačani najemninski davek in ž njim združene doklade ne tvorijo odbitne postavke, je jasno da se ona olajšava 25%—30% na popravkih z drugimi okoliščinami popolnoma kompenzira in da pride pri presoji efekta kučarine polna brutto najemščina do svoje veljave.

Zgradbe, ki ne donajajo najemnin, nikakor niso pridobitni objekti, marveč so le neizbegljivo breme za gospodarja, ki jih mora proti svoji volji vzdrževati, če hoče obratovati bodisi v poljoprivredi, šumarstvu, ali obrtu oziroma trgovini.

Ker se brezplačna stanovanja uslužbencev računajo v njegov prihod in obdačijo z osebno dohodnino, katero mora gospodar prevzeti na svoje breme, ker drugače službenec ne ostane v službi, je gospodar neiznajmljenih zgradb dvakrat obdačen.

Z ozirom na navedene okoliščine je sestavljena tabela na podlagi utemeljevanja, da pride le polna dejanska najemnina in polna namišljena najemnina in pretres in zaračunanje.

Kučarina služi dalje za podlago »prireza« ali doklad za avtonomne izdatke, ki znašajo poprečno 200 % po selih. Morda v mestih nekoliko manj; tu pa se pridružijo druge doklade, katere opravičujejo postavko 200 % tudi za mesta.

Skupni efekt kučarine je toraj sledeči:

1. Od brutto najemnine, hišno najemni davek . . .	30 %
2. Od brutto najemnine, osebno dohodninski davek . .	10 %
3. Od brutto najemnine, občinske, srezke, pokrajinske doklade 200 % od najemninskega davka . . .	60 %
4. Od brutto najemnine, imovinski davek 1 % pri kapitalizovanju brutto rente s 3 % . . .	30 %
skupaj . . .	130 %

Izključeno je, da bi pri porezki stopi 30 % in predvidenimi drugimi porezi in prirezi mogel kdo vzdrževati svoje zgradbe. Da se gospodar odtegne prehudemu obdačenju, bode moral spraviti svoje zgradbe v neporaben stan.

Predlog: Če naj ostane pri obdačenju zgradb »porezka stopa« 30 %, morajo odpasti določila § 47. točka b in vsi prirezi.

3. Rentni in obrestni davek.

V zakonski osnovi je vpeljan nov davek na rente, ki zadene tudi zemljišče, služeče poljoprivredi, v slučaju če zakupnina za zemljišče presega 2 kratni kat. čisti donos. Ker je po zakonu zemljišče glasom dotične tabele II. polno izčrpano z zemljarino in prirezi in ker osebna dohodnina pobere pomnožena z invalidnim

davkom tudi eventualni preostanek dohodka, ni prave opravičbe obteženju predvidenemu pod članom 77. točka 7.

Predlog: Pri rentnem davku naj se črta § 77. točka 7.

4. D a v e k n a p o d j e t j a (industrija, trgovina etc.).

Ta davek se bistveno razlikuje od dosedanje oblike, ki je slonela na kapaciteti delazmožnosti zasnovanega podjetja. Doslej je bil to davek na objekt, po osnovi zakona se pa spreminja na davek na subjekt, kakor je to pri osebno dohodninskem davku vpeljano.

Člen 72. dovoljuje pod točko 1. izločiti od brutto dohodkov najemno vrednost stavb, ki niso oddane v zakup, torej je smatrati kot odbitno postavko. Podjetje pa pride s tem izločenjem v mnogo hujši davek na zgradbe § 47. b.

Če bi se najemna vrednost stavb od brutto-dohodkov ne odčela, bi ta vrednost izvzemši pri imovinskem davku ne prišla nikjer v poštrev. Po projektu pa se najemna vrednost stavb odčeli pri podjetniških dohodkih, oziroma se podjetniku dovoli kot odbitna postavka tam, kjer je porezna stopa 10 %, nasprotno pa oživi glasom § 47. b pri »kučarini« s porezno stopo 30 % in vsemi prirezi in kjer ni dopustno odbiti vzdrževalnih stroškov z več nego 30 % namišljene brutto najemnine, med tem ko bi se pri podjetju mogli ti stroški odbiti v polnem obsegu.

Ker plačani podjetniški davek ni odbitna postavka in ker glede prirezov na ta davek zakon ničesar ne omenja in ker normalno ti prirezi nadkriljujejo državni podjetniški davek, je pri presoji obdačbe umestno, da se računa tudi porezno stopo 10 % od plačanih prirezov v preteklem letu, vsled česar se podjetje iz tega naslova obdači z najmanj 1 % od dohodka. Poslovni davek se ne more prevaliti na konzumenta. — Res je ta davek kakor so drugi posredni davki odbitna postavka, vendar on obteži podjetje. Zato se mora pri presoji efekta podjetja vpoštrevati.

Dohodarina predvidena je z 2—15 %. Za industrijsko podjetje nižje stopnje ne pridejo vpoštrev, ostanejo le višje stopnje. Poprečno se lahko računa 10 % od čistega dohodka kot breme podjetja na plačilu dohodarine.

Prirezi ali »doklade« v zakonu nimajo omejitve. Utemeljeno po skušnji vzeti se morajo ti prirezi ca 200 % za občine, srez in pokrajino — od podjetniškega davka.

Donesek trgovski in obrtni zbornici znašajoč poprečno 15 % čistega podjetniškega davka, toraj 1.5 % od čistega dobička. Invalidni davek znaša mnogo več nego podjetniški. Smelo se more računati na 150 % podjetniškega davka ali 15 % od čistega dobička. Imovinski davek v postavki 1 ‰ — 1 % velja za industr. podjetja le v »stopi« 1 % od kapitalizirane rente ali 10 % od čistega dohodka.

Odbitne postavke morale bi biti obresti t u j e g a kapitala.

Vsi navedeni davki in doklade znašajo nad 67 % čistega dohodka. Če bi bilo vse podjetje neobremenjena lastnina in če bi se investirana in obratna glavica obrestovala z 10 % (zakonski načrt predvideva za prvo leto le 6 %), bi od teh 10 % preostalo le ca 3,3 % podjetniku. Danes denarni zavodi vezane vloge obrestujejo po 10 %, nevezane po 5—7 %. — Podjetje toraj ne donša niti toliko, kolikor bi znašale obresti nevezane vloge pri denarnem zavodu. — Vse to pa velja za neobremenjen obrat. Ker obresti tujega kapitala niso odbitna postavka in ker je po večini privatno podjetništvo obremenjeno s tujim kapitalom, je jasno, da to podjetništvo poleg plačila državi ne more obrestovati tuj kapital, še manj pa si more kaj prislužiti s svojim trudom, če ono položi resnični svoj obratni račun, pri katerem bi moralo izločevati od stroškov razne državne davke z dokladami, katerih pa vsled zakonite zabrane ne sme odšteti.

Iz navedenih razmotrivanj in pojasnenj sledi, da projektiran način obdačenja podjetja ni izvršljiv, ker se z njim obremenjuje in nekako kaznuje pridnega in dobrega gospodarja. — Taka prememba obdačbe je mnogo slabēja za obvezanca, ker mu nalaga poleg ogromnega plačevanja tudi veliko neplačano delo za pojasnjevanja davčnim administracijam, katere se nikdar ne zadovoljijo s priprosto navedbo resničnih števil. Slabejša je pa tudi za državo in autonomne korporacije, ker odpade neobhodno potrebna stalnost pri podlagi za obdačenje.

Predlog: Porez na poduzeča i radnje v projektirani obliki se ukine in nadomesti s porezom na objekt, oziraje se pri tem obdačenju le na obseg in produktivno zmožnost podjetja tako kakor doslej v obliki kontingentiranja.

Odpade naj toraj kot posledica v členu 71. tretji odstavek predvidena računodaja, ki se v bistvu v ničem ne razlikuje od oblike računodaje javni računodaji podvrženih podjetij.

Vse prireze je zakonitim potom omejiti do one točke, da ostane podjetniku možnost nadaljevanja podjetja in možnost podjetnikove eksistence.

5. Davek na podjetja obvezana podajati javne račune.

V zakonski osnovi ni mnogo razlike proti obstoječim davčnim predpisom. Za industrijska podjetja moral bi odpasti najemninski davek od zgradb služečih za delovršbo in brezplačno nastanjenje uradništva in delavstva. Važno je, da se prirezi zlasti za autonomne korporacije omejijo do one meje, da nikdar ne prekoračijo 100 %, sicer je verjetno, da se autonomni stroški porivajo največ z dokladami na podjetja, katerim podjetjem pa nikakor ni možnost dana v občinskih, srezkih in oblastvenih skupščinah ali odborih braniti svoje stališče, ker volitveni zakon »izločuje« ravno one kroge od sodelovanja pri gospodarstvu v

navednih korporacijah, koji krog iplačujejo največ za kritje autonomnih stroškov.

Predlog: Zgradbe, ki služijo obrtno pridobitnim svrham in za nameščenje uslužbencev in delavcev, naj se pustijo neobdane. Porezna stopa naj bode omejena do znosljivosti. Prirezi za autonomne svrhe naj ne presegajo najvišje stopinje 100 % davka na podjetje.

Industrijska podjetja naj se glede davka na podjetje obdačijo potom kontingentiranja, po objektu, toraj po kapaciteti možne delovršbe vpoštevaje posebne prilike, ki zvišujejo ali znižujejo delo. Dohodninski davek, ki se bi imel pobirati od podjetja, naj se omeji na obdačenje delnic oziroma dividend, kateri davek naj bi podjetje poleg kontingenta in omenjenih autonomnih doklad plačevalo. Delničarji pa naj bi bili glede posebnih plačil od dividend pri njih dohodarini oproščeni plačila pripadajočega na dohodke od dividend od onih podjetij, ki so kakor navedeno, že skupni davek od dividend plačali.

6. D o h o d a r i n a.

Dohodarina se v bistvu v načrtu zakona ni spremenila. Ker so posamne delovršbe davčnih obvezancev že v posamnih pa-nogah visoko obdačene, zlasti ker se na te delovršbe in njih davke naslanjajo razne doklade ali prirezi, je velik del dohodkov že pri prvi obdačbi izčrpan. Dohodarina zadeva ponovno oni dohodek, ki je bil enkrat že občutno obdavčen. V bivši monar-hiji uvedla se je dohodarina kot komodno sredstvo za večje obdačenje ne da bi bilo treba preminjati obstoječ davčni sistem in ker se ni hotelo razburjati ljudskih mas z odprtimi računi. Državna uprava je potrebovala sredstva in se ni brigala od kod naj se ta sredstva krijejo.

Če tudi je iz občega idealnega stališča motreč misliti, da naj bi bila dolžnost vsacega državljana davčnemu uradniku odpreti vse skrivnosti svojih dohodkov v svrhu pravičnega obdačenja po primerni stopnji — kaže dejansko življenje prav veliko mržnjo proti temu davku. Državljeni pač niso »angeli« in nihče ne plača rad visokih davkov.

Že svoj čas je avstrijski finančni minister, ko je vpeljal dohodarino, v svojem uvodu v zakon označil svoje naziranje glede davčne morale obvezancev, namreč da bode vsakdo davčni obla-sti prikril velik del svojih dohodkov, zlasti taci dohodkov, ki niso vsakomu vidni. Določil je visoko stopnjo obdačenja, da vsaj iz priznanega dohodka izbije za državo kolikor more. Pri ome-njeni praksi so oni davčni obvezanci, ki so imeli bolj skrite dohodke, velik del svojih dohodkov prikrili in bili tem potom manj obdačeni, drugi pa so nosili svoje dohodke na odprti dlani roke, vsakemu vidno, ker niso mogli ničesar prikriti in so bili zato po dohodarini silno občutno udarjeni, prav mnogokrati daleč preko

dejanskih dohodkov. — Največja krivica pa je učinjena s progresivnim stopnjevanjem obdačenja, kar je le odsev socialističnega solnca. Tudi v zakonskem predlogu, o katerem se tu govori, je povsod slediti tej socialistični tendenci, katera je za vsako podjetje tako škodljiva, da zamori polagoma vsako inicijativo do napredka.

Če že prvotni neposredni davki obravnavajo vse podrobne dohodke in jih izcrpavajo do jako visoke stopinje s svojimi raznimi prirezi, da obvezancu ostane le malo ali nič, čemu treba pri sestavi dohodarine še enkrat premlevati eden in isti predmet? Naj se vzame prvotno dovolj visoko stopnjo obdačenja in naj se pri tej priliki omogoči vpoštevanje pasivnih momentov. Visokemu davku se v sedanjih prilikah nihče odtegniti ne more, naj se obvezancu vsaj prihrani ogromno delo fasije in raznih pojasnjevanj, ki se vlečejo od enega leta v drugo, tako da po 3—4 rekurzi (ugovori) ob istem času ležijo pri davčnih referentih in cenilnih komisijah. Prihranilo bi se pa tudi oblastim in komisijam za priredbo dohodarine mnogo ostudnega dela. Zaprlo bi se vrata raznim denuncijantom in prihranilo mnogo sovraštva. — Kdor je imel priliko sodelovati pri tacihi komisijah, vé, da ni njihovo delo prav nič vredno, ker po večini niti slediti ne morejo referentovim izvajanjem in je tudi izključeno, da bi člani komisij tako dobro mogli poznati premoženjske prilike oziroma dohodke obvezanca, da bi pravilno mogli presoditi položaj in mogli eventualno z uspehom ugovarjati referentovim mnogokrat neutemeljenim trditvam, ko največkrat večina komisije davčnega obvezanca niti ne pozna.

Če bi bil vsak obvezanec izučen knjigovodja ali imel v svoji službi tacega strokovnjaka, bi ne mogel skazovati in utrjevati s pobotnicami vsak izdatek, kakor more to storiti kak državni urad, ker je premnogo potrebnih tekočih plačil, ki se le vknjižujejo, ne pa tudi utrjujejo z listinami.

Samo za davčni urad držati si tako knjigovodstvo se od državljana ne more in ne sme zahtevati. Konečno pa obvezancu še tako točno knjigovodstvo nič ne pomaga, ker je oblasti prilika dana, da dohodke obvezanca presoja lahko »po splošnem zunanjem utisu«. Jeli so pri obvezancu njegovi vidni stroški z dohodki, davčna oblast ne more presoditi. Lahko je namreč mogoče in je tudi dejansko tako, da obvezanec živi od porabe svoje glavnice ne pa od dohodkov.

Ako bi država na I. stopnji obdačenja zlasti v obliki kontingiranja stala na stališču, da morajo davčni obvezanci zadovoljiti državo v njenih gospodarsko in tudi kulturno utemeljenih potrebah in bi temu primerno dvignila procenite prvotnih obdačb, bi se videlo, v koliko je v resnici izcrpana davčna sila, odpadla pa bi ona obojestransko zoprna manipulacija obdačenja potom dohodarine. S tem bi odpadlo ono nesrečno zlo »kaznovanja

pridnosti«, ki se vedno hujše pojavlja in katere novi načrt s svojim progresivnim prirastkom še povečava.

Predlog: Izločenje dohodarine iz načrta neposrednih porezov in povišanje porezne stope pri prvotnem obdačenju vseh pri vrednih panog.

7. D a v e k n a i m o v i n o.

To je nov davek za »prečanske pokrajine« v kolikor so bile pod Avstrijo. — Imovinski davek ne sega le na predmete gospodarstva, ki bi mogli donášati dohodke, marveč dosega predmete, ki nimajo tacihi ugodnih lastnosti. Mnogokrat se davčni zavezanec ne more znebiti teh predmetov pri svoji najboljši volji. Po konstrukciji, kakršna je zasnovana v zakonski predlogi, sega imovinski davek na gospodarske panoge, ki so bile po državnih davkih že dvakrat zasežene in sicer pri »donosnini« in pri dohodarini z vsemi mogočimi dokladami. Od kod naj bi obvezanec še jemal sredstva v svrhu kritja imovinskega davka, ker znaša ta imovinski davek še enkratno »donosnino«?

Z imovinskim davkom poseže država v imovino obvezanca. Kolikokrat se pa more taka procedura ponavljati?

Še tako patriotičen državlján ne more odobravati tacega postopanja. Razumeti more enkratno zasego eventuelno tudi velicega dela premoženja, če ima država v mislih take gospodarske investicije, od katerih morejo imeti vsi državljani brez izjeme koristi, ne more pa razumeti zasege premoženja v svrhu polnjenja praznih državnih blagajn za vzdrževanje rednega pokritja rednih stroškov.

Davek na imovino zadene materijo pridobitnih sredstev in bi se mogel plačati ali iz prihrankov prejšnjih dob in generacij, toraj z zmanjšanjem mobilnega kapitala — v kojem slučaju se kaže posledica v krčenju rentnega davka in dohodarine, ali pa se mora obvezanec zadolžiti z zastavljenjem svojih imobilij proti visokim bančnim obrestim, če se mu posreči v takih kritičnih dobah v obče dobiti kako posojilo. Od kod naj jemlje sredstva, da poleg vseh drugih davkov, ki izerpavajo ves dohodek, plača denarnim zavodom obresti in amortizacijo najetega posojila; zlasti če se ima, kakor je v osnovi zakona predvideno, zasekati redno vsako leto hudo rano v gospodarsko telo obvezanca.

Če bi država pod primerno, veljavno garancijo za pravilno postopanje in porabo premoženjskega davka n. pr. za ozdravljenje državne valute, zahtevala enkratni premoženjski davek, porazdeljen na neko omejeno vrsto let, bi vsakdo, komur je na srcu dobrobit države in ozdravljenje nesrečnih po raznih dilemtantih na odgovornih mestih prourzoočenih gospodarskih nepravil, položil svoj dar na oltar domovine.

Zakonska osnova pa ima tudi velik nedostatek, da niti z eno besedo ne omenja, na kak način in v kaki valuti naj bi se ocenila

imovina. — Niti v enem obstoječih in veljavnih zakonih ni najti opisa postopanja, kako je ceniti imovino, tako ne za industrijo in trgovino, še manj pa za zemljišča. Svoj čas so finančni organi po svojem fiskalnem prepričanju diktirali strokovnjakom način postopanja ob cenitvah za večje zemljiške komplekse, akoprām so se strokovnjaki upirali takemu postopanju in odklanjali vsako sodelovanje ob cenitvah.

Sodeč po sedanjem javnem mišljenju »uradniške države« (naša država je v polni meri uradniška) si je lahko misliti, kake uspehe bodejo rodile cenitve premoženj. Po dosedanjih skušnjah je pričakovati, da se bode postopalo tako, kakor bi mali trgovec stoječ za prodajalno mizo na drobno prodajal svoje male predmete in bi cene tacih nadrobnih prodaj hotel uveljavljati ob cenitvah premoženjskih industrijalnih ali zemljiških velikih kompleksov.

Pri tem je misliti, da se pri določitvi cen ne bode oziralo, jeli za po komisiji določeno ceno tudi dejansko mogoče take komplekse prodati in zanje denarje dobiti.

Ker je to cenitveno delo komisij predvideno za najkrajšo dobo, kajti zakon bi imel stopiti v veljavo že za leto 1924. ali najpozneje s 1. jan. 1925, je naravno, da se bi imele cenitve vršiti v ravnokar veljavni valuti. Zakon pa nikjer ne določa, kako bi bilo postopati v onem slučaju, če se dvigne vrednost naše valute in bi morda celo porastla na predvojno vrednost za zlato valuto.

Predlog: Davek na imovino se pod nikakimi pogoji ne sme vpeljati kot redni davek. On sme služiti le za izvanredne najhujše prilike v državi, glede katerih je vsakokratno razpravljati in sklepati v Narodni skupščini posebej.

Splošne opazke.

Pravna država more živeti le tedaj, če ima svoje gospodarstvo v polnem redu. To je: Državni izdatki se imajo prilagoditi mogočim davčnim bremenom, ki ne dosežejo one višine, da bi davčni obvezanec ne imel nikakega haska od svojega truda.

Način dvojnega ali večkratnega obremenjevanja enega in istega vira dohodkov naj se opusti. Vpelje naj se le razun trošarine davek na objekte, med katere spada tudi osebno duševno obrtno delo (n. pr. advokature), toraj naj se obdačijo le donosnine, od »fundiranega« dohodka. Donosnine naj bodejo tolike, da se z njimi morejo kriti poleg drugih dohodkov redni državni stroški. Davek na plačo uslužbencev bodisi državnih bodisi privatnih naj odpade, ker je ta davek le fiktiven in zadene vedno le gospodarja, naj bode le-ta privatnik ali pa država.

Na donosnine naj se napravi za autonomne potrebe točno omejene doklade, ali pa naj se kateri realnih davkov n. pr. »kučarino« (kadar bode stanovanjski zakon odpravljen) preodkazuje autonomnim potrebam.

Referat prof. dr. Djure Nenadića (Zagreb).

U neposrednim porezima zemljarina je jedan od najvažnijih poreznih oblika, koji se tiče najširih slojeva pučanstva i našega šumarstva. Ta njegova važnost proizlazi još i odatle, što se na zemljarini osniva visina raznih drugih poreza i općinskoga nameta, koji je često vrlo visok, dok je naprotiv državni porez na zemljarinu vrlo nizak.

U prosuđivanje utjecaja visine općinskoga nameta na materijalno stanje općinara, kako to pokušava prikazati koreferent ove osnove g. Lenarčić, ne mogu se upuštati, jer je čisto interna stvar općinara, zašto je općinski namet u jednoj općini vrlo visok, a u drugoj relativno malen. Po mojem sudu glavna je dužnost J. Š. U., da u ovom pitanju dade svoje mišljenje o visini zemljarine kao državnom porezu i o njenom utjecaju na razvitak šumskoga gospodarstva.

Zakonsku osnovu o zemljarini nesmiemo mi šumari prosuđivati jednostrano sa nekog uskog stranačkog gledišta, i sa nekom tradicionalnom, mnogima urođenom opozicijom i negacijom prema svim zakonima što ih državna vlast donosi, stavljajući s druge strane radikalne zahtjeve i neopravdane promjene na ovoj zakonskoj osnovi, jer po riječima najpriznatijeg tumača ove zakonske osnove g. S. Kocijana — »u glavnom je ona uspjela, pa treba da oživi«. Ovom zakonskom osnovom dolazi se u susret davnim željama šire naše javnosti, da se dužnosti plaćanja poreza jednako podvrgnu svi državljani i da ne bude privilegisanih staleža. Obzirom na to predstavlja ova zakonska osnova važan akt naše nutarnje unifikacije. A ipak je čudna pojava, na koju ovdje usput upućujem, da mnogi postojeće zakone o porezu u bivšim austro-ugarskim pokrajinama proglašuju zastarjelim i nesavremenim, da za reformom zakona uzdišu, a kad ona osvane — onda su na jedamput stari zakoni bili bolji!

Zbog toga valja da J. Š. U. prosuđuje ovu osnovu sa šireg gledišta interesa države kao cjeline, a ne sa uskog gledišta interesa pojedinca.

U svom članku »Predlog zakona o neposrednim porezima s naročitim obzirom na zemljarine«, izašlo u »Šumarskom Listu« br. 12. od 1922. iznesao sam glavne napomene o ovoj zakonskoj osnovi poreza na zemljarinu, a kao odgovor Ministarstva Financija moglo bi J. Š. U. te napomene ukratko formulirati ovako:

I. J. Š. U. smatra opravdanim da se porez na zemljarinu povisi, budući da je danas katastralni čisti prihod tako malen i toliko zaostao, da u suštini svojoj predstavlja jednu anomaliju. No u tom nastojanju želi J. Š. U., da se preprocenjivanje katastralnoga čistoga prihoda, klasifikacija šuma i šumskoga zemljišta, te njegovo razvrstavanje u bonitetne razrede, povjeri dobro školovanim šumarskim stručnjacima, jer je poznata istina,

da svaka šikara ne zaslužuje da se naziva sa riječi »šuma«, te napokon i zato što sva šumska zemljišta nisu jednake dobrote. Tako su n. pr. u brdskim krajevima zemljišta na sjevernim stranama najbolja, pa redom slabija na istočnoj, južnoj i najslabija na zapadnim stranama. Ta razlika može biti da varira međusobno između sjeveroistočne i jugozapadne strane za 100 %, kako to pokazuju prihodne tabele za bukvu, gdje je na prvom bonitetu u 100-toj godini drvna masa 750 kub. met., a na četvrtom bonitetu masa iznosi jedva 400 kub. met. po ha.

II. U čl. 9 zak. o zemljarini sadržana ustanova, da poreska obaveza postoji za sva zemljišta, koja se obrađuju ili se mogu obrađivati — valjalo bi proširiti još onamo, da poreska stopa bude relativno veća za zapuštena, ali inače plodna zemljišta, koja su u rukama općina kao što su n. pr. općinski pašnjaci, površina kojih samo u Hrvatskoj i Slavoniji iznosi oko pola milijuna jutara.

Tako proširenom zakonskom ustanovom drži J. Š. U., da će općine početi više brige posvećivati svojim pašnjacima, da će ih uređivati, te od korova i šikarja čistiti, da po njima raste bujna trava, kako bi tako nestalo one žalosne oznake za općinske pašnjake: »svačije i ničije«.

Pitanje racionalnoga uređivanja općinskih pašnjaka stoji naime u uskoj vezi sa racionalnim šumskim gospodarstvom, jer što budu općinski pašnjaci bolji i uredniji, to će biti manja potreba i redi zahtjevi naroda za šumskom pašom. Tu činjenicu ističe J. Š. U. sa naročitom napomenom, da se šumska paša i racionalno šumsko gospodarstvo međusobno slaže kao dva elementa: vatra i voda.

III. J. Š. U. smatra svojom dužnosti, da čl. 11. osnove poreza o zemljarini, toč. 4. i 5. dade sledeći komentar:

Tamo naime stoji da se povremeno oslobađaju od poreza na zemljište »požarom uništene šume na više godina prema šteti odnosno zakonu« i »zemljišta, koja su privatni sopstvenici pošumili po uputi i nadzoru okružnih šumara za vreme od 10 godina, a koja općine pošume za vreme od 20 godina. No ako su šume zasađene na takovom tlu, koje nije prikladno za nikakvu drugu kulturu, osobito na pjeskuljama, na kamenitim ili voderinama izvrnutim mršavim oranicama ili pašnjacima, šumskim goletima, može se oslobođenje od poreza produžiti u oba slučaja do 40 god. prema teškoći i trošku pošumljenja.«

Te zakonske ustanove vrlo su važne, pa bi ih trebalo u sledećem pravcu izmjeniti odnosno nadopuniti.

U toč. 4. ne kaže se tačno broj godina za koliko su od poreza oproštene šume, koje su od požara uništene. Zakonska ustanova »na više godina prema šteti po odnosnom zakonu« — predstavlja nešto neodređena što nebi smjelo biti u poreznom zakonu, koji mora za svakoga biti jasan i nedopuštati o njemu različna tumačenja. Pod ustanovom »više godina« može se razumijavati

2—3 godine, a i 10—20 god. Prosuđivanje štete po odnosnom zakonu praktički ne znači ništa, jer su oni, koji šume pale, redovno nepoznata lica, a željeznica po njima prouzrokovane štete naknađuje doduše po stručnoj procjeni, no te su oštete redovno ispod faktične direktne i indirektne štete koju bi vlasnik šume morao primiti za svoju šumu. Kod procjene se redovno uzimaju u račun direktne, a skoro nikada indirektne štete, koje je doduše zbog njihove raznolikosti teško u pravom iznosu pravedno i u prikladnoj formi u račun uzeti.

Obzirom na to drži J. Š. U., da bi se požarom uništene šume imale oprostiti od plaćanja poreza najmanje 10 god., i to ako je izgorela površina veća od 1 ha i ako se vještački mora pošumiti.

Što se tiče oprosta poreza za pošumljena zemljišta navedena u toč. 5. istoga člana, drži J. Š. U., da bi se tamo određeni broj godina za privatne sopstvenike imao podići od 10 na 20 god., a u šumama općina od 20 na 40 god.

To je potrebno učiniti zato, jer obično u toj dobi počinju šume svojim sopstvenicima davati neku korist u vidu međuprihoda i sporednih šumskih užitaka, pa je pravo, da se od takova zemljišta plaća porez tek onda, kada ono daje neki prihod.

U protivnom slučaju ako sopstvenici budu morali platiti porez od mlađih šuma, iz kojih ne mogu imati nikakove koristi, opravdana je bojazan, da oni neće tih zemljišta pošumljivati, što nije intencija ove zakonske osnove. Kao primjer spominjem da porezni zakon u bivšoj Austriji oprašta takove šume od poreza kroz 25 god., u Francuskoj se jedna trećina zemljarine oprašta kroz 30 god., u bivšoj carističkoj Rusiji opraštalo se takove šume kroz 30 god., a zaštitne šume opraštale se od poreza posvema.

Isto tako J. Š. U. drži, da bi se posvema oprostio porez na zemljišta šuma, koja rastu na t. zv. apsolutno šumskom tlu, te koja su oblasno proglašena kao zaštitne i zabranbene šume. To je potrebno učiniti tako zato, jer će njihovi sopstvenici potaknuti tim oprostom poreza i sami tražiti, da se takove šume proglaše oblasno zaštitnim i zabranbenim šumama, koje će se tako na tim izloženim zemljištima bar donekle moći sačuvati, što žali bože danas nije slučaj, jer su takove šume dosta uništene.

Indirektna korist je daleko veća od direktne koristi zemljarine, jer će na taj način u državi biti manje bujica, vododerina i opuzina tla, čije uređenje državu stoji daleko više od zemljarine. Osim toga ističe se, da će država od takvih šuma ipak ubirati porez u vidu poreza na ukupni dohodak, imovinu, koje će poreze sopstvenici šuma morati plaćati.

IV. J. Š. U. drži, da se sadržana ustanova u čl. 19. »da svaka kultura zemlje može imati najviše 8 klasa« — ne može na šume primjeniti jednako kao i na ziratna zemljišta. U šumarstvu nema zemljišta sa tako finom nijansom dobrote tla kao možda u poljoprivredi.

U glavnom šumska zemljišta mogu biti vrlo dobra, dobra i loša. Dakle najviše 3 bonitetna razreda, a ne 8. No budući da novije prihodne tabele za pojedinu vrst drva sadrže samo 4 bonitetna razreda, to J. Š. U. predlaže, da se za šume uzmu 4, a ne 8 razreda. Na manje bonitetnih razreda lakše i sigurnije je odrediti visinu prihoda šume, pa se čisto iz tehničkih razloga preporučuje, da se šume klasificiraju u manje bonitetnih razreda, nego li ekonomska tla.

Nadalje J. Š. U. drži, da se na bolja zemljišta ne samo po bogatstvu njegovih mineralnih hranila, nego i po ekspoziciji tla udari veća zemljarina, nego li na lošim i mršavijim zemljištima.

Prihod šumskog zemljišta ima se prosuđivati po visini normalnog prihoda one vrsti drva, koja dotičnom zemljištu najbolje odgovara, a nipošto po vrsti drva, koja u času procjene slučajno na tom zemljištu raste. Zemljište nije ništa krivo, ako na njemu momentano raste loša vrsta drva, kao n. pr. bukva umjesto hrasta. Kao živ dokaz tome navodim da zemljište jedne prizemne kuće u Zagrebu i Beogradu nije manje vredno od zemljišta jedne 4 spratne kuće, koja je uz staru malo vrijednu čatrnu podignuta ili se želi podići. Praktična korist takove ustanove bila bi ta što bi sopstvenici šumskoga zemljišta nastojali više svoje šume uzgajati i vještački sa vrednijom i rentabilnijom vrsti drva, a manje bi se zemljišta posječenih šuma bezbrižno prepuštala prirodni, da ona na njemu po volji sije sjemenje raznog šumskog drveća. Na koncu ističe se opravdana nada, da će se šumska zemljišta u manje razreda pravilnije klasificirati, da će biti manje relativnih nepravda učinjenih po organima državne vlasti, no koje će se nepravde zacijelo više događati kod klasifikacije zemljišta u više razreda dobrote tla, nego li u manje razreda.

V. J. Š. U. odobrava, da se ključ poreza na zemljarinu ne povišuje, nego da na snazi ostaje stari ključ 20 % od čistoga katastralnoga prihoda. Pa i taj stari ključ na oko maleni, može da bude za šumsko gospodarstvo od teških posljedica. Naime po odredbama čl. 20 ima se čisti katastralni prihod za šumsko zemljište odrediti po cijenama drva iz god. 1919.—1922. Te cijene bile su tada vrlo visoke i dosegle su neslućenu visinu, tako da je opravdana bojazan, da će na osnovu tih visokih cijena određena visina poreske osnovice teško teretiti vlasnika šuma. Posljedice za šumarstvo mogu odatle biti nedogledne jer će mnogi izgubiti interes za uzgajanje šuma, te napokon što će jednom ustanovljena poreska osnovica ostati dulje vremena na istoj visini, a cijene će naprotiv drvu svakako pasti spram cijena iz prošlih godina.

Šumarski stručnjaci kao članovi komisije za određivanje poreza na zemljarinu nebi smjela biti lica za cijelu državu nego za svaku pokrajinu drugi i to za to, što je danas teško naći sposobnih i stručno temeljito obrazovane stručnjake, koji bi dobro poznavali šumske prilike u cijeloj državi. Dotični stručnjaci u

toj komisiji moraju u prvom redu vrednost šuma klasificirati po izvedenim prometima (ceste, željeznice i dr.), jer vrednost šuma leži samo na dobroj izgrađenim putevima i cestama.

Relativna visina zemljišne rente, koja nije ništa drugo nego čisti katastralni prihod zemljišta, zavisi o položaju šume prema drvnom trgu. A drveni trg šume je najbliža željeznička stanica. Drvo naime pripada medju takova dobra, koja po svom volu menu i težini ima malu vrijednost. No ako uz jednake prilike zavisi visina zemljišne rente o cijeni proizvoda, koji opet zavise o prometima, to prema tome imadu prometne prilike najveći utjecaj na visinu zemljišne rente.

U krajevima, gdje su prometne prilike dobro razvijene i slabija šuma više vrijedi od bolje šume u kraju gdje nema prometnih prilika. U krajevima, gdje su prometne prilike slabije razvijene, iskorišćuju se šume prebirnim načinom, a pomlađivanje se obavlja prirodnim putem. Drvo iz takih šuma imalo je god. 1919—1922 visoku cijenu, jer je vladala oskudica na drvu, a središnjem prilika pasti će visoka cijena drvu, te u zapuštenim krajevima ne može se poreska osnovica odrediti po visokim cijena iz god. 1919—1922. U tu svrhu predlaže J. Š. U., da se ustanovljene cijene iz god. 1919—1922. uzmu u račun sa 50 % manje. To se obrazlaže time što šumsko gospodarstvo obzirom na prometala stoji mnogo lošije od poljodjelstva. Tako su mnoge šume na inače dobrom zemljištu manje vredne od šuma na lošijem zemljištu, gdje su ali razvijena prometala. Istina je, da su izgradnjom željeznica mnoge šume postale pristupačnije i došle bliže tržištu, no ta moderna prometala nisu šumarstvu donijela koristi u tolikoj mjeri, koliko poljodjelstvu, što najbolje dokazuje statistika cijene žita i drva zadnjega decenija prije rata.

U krajevima, gdje zemljišni katastar postoji, projurilo je pola vijeka od njegova postanka do danas. U tom dugačkom vremenu nastale su u šumskom zemljištu mnoge promjene, koje se moraju temeljito ispitati i valjano utvrditi. Posvuda su kod nas mnoge šume iskrčene i u ziratna zemljišta pretvorene, dok su u katastru još uvijek upisane kao šume sa neznatim iznosom zemljarine. Katastralni čisti prihod nije jednak faktičnom prihodu zemljišta, nego je od njega mnogo manji. Razlog toj nejednakosti za šumska tla leži u osobama, koje su tu klasifikaciju provadale, kao i u načinu određivanja katastralnoga čistoga prihoda, kod koga se nije uzimao obzir na cjelokupno gospodarstvo sopstvenika, nego se taj prihod ustanovljivao za svaku i najmanju šumsku česticu bez obzira na gospodarsku svezu jedne čestice s drugom.

Za šumsko zemljište mora se dakle na drugi način odrediti čisti katastralni prihod, nego za ziratna zemljišta. Teško će biti šume zajedno sa ziratnim zemljištima svrstati u grupe i za njih na jednak način izračunavati »srednji broj«, koji će biti stalan

umnožitelj za razrez poreza na zemljišta dotične grupe (čl. 25). Ta poteškoća leži u tom, što u pojedinoj procjenjenoj grupi može biti različitih šuma po vrsti drva, starosti i načinu uzgajanja, koje se u svojoj vrijednosti međusobno znatno razlikuju, a za njih je »srednji broj« nemoguće izračunati. Ne samo nemoguće, nego je to i nepravedno tako činiti, jer je razlika u vrijednosti šumskoga zemljišta po vrsti drva i blizini prometala daleko veća, nego između ziratnih zemalja iste grupe. Čisti prihod šumskog ili ziratnog zemljišta je njegova zemljišna renta, koja je jednaka razlici između sirova prihoda (brutto prihoda) i upotrebljenih sviju troškova. Ima li se prema pojmu zakona o zemljarini udariti porez samo na zemljište, to je polučena zemljišna renta onaj iznos, koji se ima oporezovanju podvrći. No sada nastaje pitanje, da li je kod šumskoga gospodarstva ispravno i opravdano samo zemljište oporezovati?

Pri tom se ima razlikovati potrajno godišnje gospodarenje od prekidnog gospodarenja. Ta dva različna načina šumskog gospodarenja sastoje se u ovome:

Da se iz jedne šume može svake godine zrelo drvo sjeći, mora u toj šumi biti toliko sastojina, koliko turnus ili ophodnja broji godina. Pa ako je turnus 100 god. mora u šumi po tom postojati sastojina od 1, 2, 3, 4... 99 i 100 god., koje se međusobno po dobi razlikuju i koje zapremaju jednake površine. Sjekuć u jeseni najstariju 100 god. staru sastojinu dolaze sledeće godine na red za sječu sadanja 99 god. stara šuma itd. Taj način gospodarenja zove se »potrajno godišnje gospodarenje« (Nachhaltsbetrieb) za razliku od »prekidnog gospodarenja« (Aussetzender Betrieb), koje se sastoji u tom, da se šuma posiječe, zatim pomladi i čeka dok do sledeće sječe dozrije. Sliku ovog posljednog načina gospodarenja daju nam male seljačke šume, dok onog prvog šume većih površina države, općine i bogatih pospštenika.

J. Š. U. smatra svojom dužnošću da ukratko prikaže način oporezivanja šuma jednog i drugog načina gospodarenja.

1. Oporezovanje šume u kojoj se potrajno godišnje gospodari.

Prihodi, koje dobiva posjednik šume uređene za potrajno godišnje gospodarenje, sastoji se iz: zemljišne rente i kamata drvnih masa, koja se u šumi nalazi. Drvna glavnica, koja često reprezentira 80—90% vrijednosti cijele šume, čini da se šuma može potrajno godišnje uživati. Za vrijednosti iznosa drvene glavnice je posjednik šume bogatiji od posjednika poljodjelskoga zemljišta jednake površine i dobrote. Ako se kod ovoga načina gospodarenja oporezuje samo zemljišna renta, to ostaje ne oprezovana drvena glavnica, koja predočuje snažno vrelo prihoda vlasniku šume. Iz toga bi slijedilo, da se šuma u kojoj

se vodi potrajno gospodarenje ima oporezovati prema šumskoj renti, a ne prema zemljišnoj renti.

No daljnja konsekvencija toga bi bila, da se od zemljišta, obraslog šumom plaća više poreza, nego od toga zemljišta, kada bi se kao ziratno tlo iskorišćivalo.

Stari zakon o zemljarini u krajevima bivše Austro-Ugarske nisu usvojili načelo da se porez za šumska zemljišta propisuje po šumskoj renti, nego su tu rentu identificirali sa zemljišnom rentom ziratnog tla, pa su šumu oporezovali jednako kao i oranicu i livadu. Ako tome dodamo, da su prihodi šuma bili prije procjenjivani na osnovu niske cijene drva, i da svi prihodi šume nisu bili točno fiksirani, to vidimo, da se šumskom gospodarstvu prije pogodovalo pred poljoprivrednim gospodarstvom.

J. Š. U. to danas ne traži, ali ne može odobriti, da se porez na šumsko zemljište odmjeruje po horentno visokim cijenama drva kao i po metodi, koja za šumsko gospodarstvo ne odgovara (čl. 20.) i koja ne vodi računa o prilikama, o kojima zavisi vrijednost šuma. Da se gore istaknuti način oporezivanja šumskog i ziratnog zemljišta što jasnije predoči, navođa se sledeći primjer:

Ako je A. posjednik šume od 100 ha površine, koja je potrajno godišnje uređena sa turnusom od 100 god., te ako je B. posjednik ziratnoga zemljišta također od 100 ha površine i jednake dobrote. Prihodnja vrijednost zemljišta u oba slučaja neka iznosi 1400 Din; ako je p 3%, to zemljišna renta iznosi $1400 \times 0.03 = 42$ Din po ha.

Posjednik šume A. dobiva ali iz nje godišnji prihod 17.500 Din po ha, a od koje svote otpada na zemljišnu rentu 4200 Din (za 100 ha), a ostatak od 13.300 Din otpada na kamate drvne mase cijele šume.

Pošto poreska stopa iznosi 20% od katastralnoga čistoga prihoda, to bi posjednik šume A. od svoga godišnjega prihoda 17.500 Din morao platiti poreza od $17.500 \times 20\% = 3500$ Din; od te svote otpada na zemljište $4200 \times 20\% = 840$ Din (za svih 100 ha), a razlika od $3500 - 840 = 2660$ ide na drvnu masu šume.

Posjednik ziratnoga zemljišta B. dobiva godišnje čisti prihod ili zemljišnu rentu 4200 Din, te bi od toga imao platiti poreza $4200 \times 20\% = 840$ Din. Istu količinu poreza plaćao bi posjednik šume A., ako bi se oporezovala zemljišna renta, što je neispravno, jer on godišnje dobiva iz šume 13.300 Din više od posjednika ziratnoga zemljišta (17.500 — 4200). Za godišnji višak na prihodu od 13.300 Din jest posjednik šume bogatiji, a taj prihod predstavlja vrijednost drvne mase šume, koja u ovom slučaju iznosi

$$\frac{13.300}{0,03} \quad 443.333 \text{ Din.}$$

Protiv oporezivanja drvne mase šume moglo bi se navesti, da se kod posjednika ziratnog zemljišta B. ne oporezuje ni nje-

gov živi inventar stoka, koja po mišljenju nekih ima istu gospodarsku funkciju kao i drvena masa sastojina.

To ali stanovište nije ispravno, jer se stoka jednog poljoprivrednog dobra ne može oporezovati, budući da se ona uzdržava od prihoda toga dobra i da je tako reći njegov sastavni dio. Ispravno bi bilo to stanovište tek onda, kad bi se od sirova prihoda poljoprivrednog dobra odbili troškovi uzdržavanja stoke, odnosno da njihov vlasnik računom ustanovi koliku vrijednost predoduje snaga stoke uložena u obrađivanje poljodjelskog tla, te da se ta vrijednost stavi u ravnotežu sa troškovima uzdržavanja dotične stoke. Jedino u onom slučaju morala bi se stoka oporezovati, ako je ona sama sebi svrhom gospodarenju, te se hrani krmom, koja se na vlastitom posjedu ne proizvodi, nego se sa strane kupuje.

Toliko neka bude rečeno o principijelnom oporezivanju po trajnog šumskog gospodarstva.

2. Oporezivanje šuma kod prekidnog gospodarjenja.

Kod ovoga načina šumskog gospodarenja, vrijednost glavnog sječivog prihoda na kraju turnusa, plus prolongirani međuužitci, koji su tijekom turnusa unišili, odbivši u istom vremenu izdate troškove, jednaka je konačnoj vrijednosti u tom vremenu postignutih zemljišnih renta, odnosno kamatima prihodne vrijednosti zemljišta. Šume ove vrste gospodarenja jesu po površini malene; to su većim djelom šume seljaka. Sječivi prihod tih šuma može se predočiti kao suma vrijednosti sviju dobara, koja budu svake godine proizvedena i na kraju vremena produkcije užita.

Takav proces produkcije dobara jednak je onom, kao kad bi netko stanovitu svotu novca kroz dulje vremena svake godine u štedionicu ulagao i sve te iznose zajedno s kamatima najedamput podigao. Ako želimo čisti zemljišni prihod, koji na koncu ophodnje polučimo jednolično razdijeliti na pojedine godine, to dotični račun možemo na osnovu ove jednadžbe provesti

$$Au + Da \cdot 1, op^{u-a} + \dots - V(1, op^u - 1) - C \cdot 1, op^u = \frac{r(1 \cdot op^u - 1)}{0, op}$$

Ispuste li se iz računa međuužitci, upravni i kulturni troškovi

$$\text{to je } r = \frac{Au}{1 \cdot op^u - 1} \cdot 0, op.$$

Taj matematski izraz predoduje rentu zemljišta ili prosječni čisti prihod šume, koja se prekidno uživa.

Uzmimo da je sječivni prihod $A = 17.500$ Din, te ako je $p = 3\%$, to renta zemljišta, koja se ima oporezovati, iznosi

$$\frac{17.500}{1,03 - 1} \times 0,03 = 28,82 \text{ D.}$$

Ako je poreska stopa 20% čistoga prihoda, to bi posjednik šume morao platiti poreza $28.82 \times 20\% = 5.76$ Din po *ha*.

Iz gore prikazanoga slijedi, da se šumu, u kojoj se prekidno gospodari, valja oporezovati po zemljišnoj renti.

Prije se čisti prihod takve šume u prekidnom gospodarenju, koji je valjalo oporezovati, ustanovljivao tako, da se sječivni prihod aritmetički razdjelio na pojedine godine i tako dobiveni dio smatrao se jedinicom vrijednosti šume, uređene za potrajno gospodarenje. Prema takvom razdeljenju morao je posjednik takve šume platiti porez i na kamate drvene mase, koje u šumi nije ni bilo.

Radi toga platio je posjednik tako izračunate srednje vrijednosti šume veći porez, nego li posjednik poljodjelskoga zemljišta jednake dobrote.

U gornjem primjeru iznosio bi taj srednji iznos

$$\frac{Au}{u} = \frac{17.500}{100} = 175 \text{ D.}$$

Prema poreskoj stopi od 20% imao bi dotični posjednik šume platiti porez $175 \times 20\% = 35$ Din, dakle za $35 - 5.76 = 29.24$ D više!

Taj znatni višak dolazi odatle, što su u prosječnom iznosu 175 D sadržani kamati drvene mase, koji iznosi $175 - 28.82 = 146.18$ Din, a koje posjednik šume ne uživa, jer nema drvene mase.

Te kamate bi uživao tek onda, kada bi osim 1 *ha* bilo još 99 *ha* šumom obrasle površine i to sa normalnim razmjerom dobrih razreda.

Spoznaja, da je oporezovanje šuma u prekidnim gospodarenju prema prosječnom prihodu krivo, dovelo je neke na misao, da bi možda bilo ispravnije oporezovati prihodnu vrijednost cijele šume, koja bi se periodički imala odrediti. Nu to se mišljenje nimalo ne razlikuje od prvoga, te ni ono nije također ispravno, jer se zemljarinu ima smatrati kao porez, koji se udara na prihod zemljišta, a ne oporezuje se zemljište kao nekakav zasebni kapital. U principu godišnji prihod zemljišta ima se samo jedamput oporezovati, i to, samo u onoj godini u kojoj on uniđe, a dalje više ne. Prema tome bio bi dužan posjednik takve šume platiti porez od prihoda unišlog u dotičnoj godini, a ne od prihoda, koji je unišao prošle i koji će unići slijedeće godine.

Taj način oporezovanja šume po njenoj prihodnoj vrijednosti stoji prema principu oporezovanja zemljišne rente u diametralnoj opreci. Ako bi se usvojio princip oporezovanja šume prema njenoj prihodnoj vrijednosti, to bi se prihod svake prošle godine s onim slijedeće godine ponovno oporezovao t. j. postepeno sakupljeni prihodi od sjetve pa do žetve neprestano bi se oporezovali, što je posve neispravno, jer se godišnji prihod zemljišta u principu ima samo jedamput oporezovati.

Uzme li se za osnovku oporezovanja prihodna vrijednost pojedine sastojine, to bi se u šumama prekidnoga gospodarenja oporezovala samo vrijednost godišnjega prirasta, koji preostaje kao razlika između prihodnih vrijednosti dvaju sastojina, koje jedna za drugom slijede. Suma svih prihodnih vrijednosti pojedinih sastojina jednaka je vrijednosti glavnog sječivog prihoda Au, a zbroj godišnjih renta tih prihodnih vrijednosti jednak je renti normalne drvene mase. Ta je renta kod šume uređene za potrajno godišnje gospodarenje jednaka njenom čistom godišnjem prihodu.

Oporezovanje vrijednosti godišnjega prirasta šume, u kojoj se ne može potrajno godišnje gospodariti, nesmiye se više smatrati kao porez na zemljište, nego kao porez na dohodak, i to, što se porez na zemljište udara na prosječni godišnji prihod bez obzira na njegovu eventualnu promjenljivost, koja je skoro svake godine redovna kod šume u prekidnom gospodarenju.

Protiv toga, što se različito oporezuju šume, s kojima se različito i gospodari, a koje mogu imati i jednaku površinu, navadalo se da se od iste površine šume ubire različit porez i to već prema tome, da li se porezuje šumska ili zemljišna renta. Ti navodi ne počivaju na čvrstoj osnovici te je matematski isto, da je oporezovanje šume u potrajnom gospodarenju prema šumskoj renti posvema jednako onom prema zemljišnoj renti u šumi sa prekidnim gospodarenjem.

Jedino Bavarska je usvojila u svom poreznom zakonu to ispravno stanovište, da se šume u potrajnom godišnjem gospodarenju oporezuju prema šumskoj renti, a one u prekidnom gospodarenju prema zemljišnoj renti.

U Pruskoj se udara porez na šume samo prema zemljišnoj renti, pa odatle vlasnici šuma uživaju velike prednosti, jer se veliki dio njihove kapitala, koji je sadržan u drvanoj masi, ne oporezuje.

U bivšoj Austriji, Würtemberškoj i Badenskoj šume se oporezuju samo po šumskoj renti. Pri tom se tamo kod šuma u prekidnom gospodarenju ubire porez tako, da se glavni sječivni prihod razdijeli na godine ophodnje i od svakoga se toga dijela uzima stanoviti postotak u ime poreza.

Toliko smatra J. Š. U. potrebnim iznijeti glede zemljarine kao poreza na šumsko zemljište, koji je za razvitak našega šumarstva u budućnosti od velike važnosti. Prema tome drži J. Š. U., da bi se neke ustanove zakonskoga prijedloga imale izmijeniti u naprijed izloženom pravcu.

Referat šum. sav. ing. Ante Ružića (Ljubljana).

I.

Izjednačenje i regulisanje neposrednih poreza u našoj je ujedinjenoj Kraljevini jedan od najprečih, najpotrebnijih, a ujedno i najtežih problema, koje moramo što prije rešiti. Država treba podvojenih sredstava da se uredi i da zdravi teške rane, koje su joj naneli ratovi za oslobođenje. S druge strane opet nailazimo toliko raznih sistema prikupljanja tih sredstava u sastavnim njenim delovima, od prvih početaka prihodnih i naturalnih poreza pa do kombinovanih modernih ustanova, koje su opet sve daleko zaostale i zastarele naročito obzirom na njihov efekat. Naš je državni Ustav u svom članu 116. prihvatio moderno načelo jednakog pravičnog i progresivnog oporezovanja svih građana Kraljevine, i dok se taj član Ustava ne provede, niti će država imati sredstava, a niti je moguće misliti na potpuno sređenje naših političkih, ekonomskih i kulturnih odnosa.

Temeljna načela modernog oporezovanja postavio je već veliki reformator Adam Smith, koja načela važe i danas. Građani nek doprinose troškovima velike zajednice koliko je iole moguće srazmerno svojoj poreskoj sposobnosti, po tačnim zakonskim propisima, u vreme, kad im najbolje prija i konačno, prikupljanje samo da bude što jeftinije. U kasnije vreme dolazi još naročito i socijalni momenat pravičnosti i zaštite slabijega. Posledica toga je progresija, prelaz od realnih na personalne vrste poreza te naročito jače oporezovanje fundiranog prihoda od prihoda od rada na sve dohotke svih građana, izuzev minimum egzistencije. No taj je ideal moguć samo u sređenim najnaprednijim modernim državama. U svim drugim odnosima treba provesti više vrste poreza, da se koliko je moguće približimo onom temeljnom načelu općenitosti, pravičnosti i poreske sposobnosti.

Najveće teškoće kod nas proizlaze naročito iz toga, što u velikom delu zemlje posedovni odnosi još nisu uređeni i katastrirani, a tamo gde jesu, ni katastar a ni procene prihoda više ne odgovaraju istini. A poznato je, da uvođenje ili revizija katastra i u inače uređenim zemljama traži često više decenija, tako da ni kontinuiteta jednog te istog operata ne može biti ista.

Kod nas, prema tome, još dugo vremena nije ni pomišljati na kakvo drugo rešenje, osim na uvođenje mešanog sistema oporezovanja. Taj nam sistem pruža jedino, a i najbolje jamstvo za to, da će faktično svi prihodi bilo na jedan bilo na drugi način biti već i u to prelazno doba što pravilnije i što pravičnije zaduženi. Taj je način oporezovanja zavela i napredna Čehoslovačka republika.

Uvereni smo, da je sistem nacarta za naše odnose upravo sretno izabran i kombinovan i da ne može biti bolji. U tome nas utvrđuje i sva dosadanja temeljita ocena tog rada.

U općeniti pretres svega nacarta ne treba da se upuštamo, pošto su ta pitanja toli temeljito obradili mnogi pozvani kritičari, među ostalima naročito gg. Kociani iz Zagreba te univ. prof. dr. Eller iz Ljubljane u opširnim kritičkim radovima. Usvajamo posvema njihove misli i predloge naročito obzirom na veliki optimizam izrađivača, na brisanje celoga poglavlja o prihodima od rada, na potrebne obzire prema finansiranju samoupravnih tela, od kojih se traži mnogo a ništa im se ne daje, te obzirom na razne pravne i tehničke manjkavosti nacarta.

Jugoslovensko Šumarsko Udruženje smatra prema tome svojom prvenstvenom i glavnom dužnošću, da odredi svoje stanovište u pogledu šuma i šumarstva.

I u tom obziru, obzirom na šumarski deo nacarta, možemo mirno reći s g. dr. Kocianom: »u glavnome je osnova uspjela, pa treba da oživi!« U glavnome je ona uspjela i dobra, i ako bi, uz neke popravke, odmah postala zakonom, za naše nam se šume ne bi trebalo mnogo bojati. No u pojednostojima ima mnogo stvari, na koje moramo da upozorimo, da predložimo popunjenja ili izmene, i naročito da podamo u kratkim potezima interpretaciju nekih važnijih odredaba, koje toli živo tangiraju šume i šumsku privredu.

II.

Ako zasada eliminiramo poreze od zgrada i od poduzeća i radnja kao manje važne, šume i šumska privreda podvrženi su svim trim glavnim vrstama poreza, i to porezu na prihod od zemljišta, na ukupni dohodak i na ukupnu imovinu. Koliko se dade razabrati iz poreskih stopa, ova su tri glavna poreza zamišljena kao paralelna, jedan pored drugoga i ne jedan kao glavni a drugi kao sporedni, dakle dodatni porezi. Ne znamo što je vodilo izrađivače ovoga nacarta, da su tako postupili, no mi smo odlučnog mišljenja, da ovo ne može biti dobro. Držimo da bi i u našim odnosima posve dostajalo da odredimo porez na zemljište i na ukupni dohodak kao glavne poreze, a porezu na ukupnu imovinu apsolutno je potrebno dati podređenu ulogu dodatnog poreza. To je potrebno naročito u šumarstvu, koje radi sa velikim kapitalima i relativno sa malenom čistom dobiti. Na to ćemo se osvrnuti nešto kasnije, a sada da redom prođemo sve ove tri vrste poreza u našem odnosu.

1. Porez na prihod od zemljišta.

Čl. 9. nacarta određuje, da ovom porezu podleži svako zemljište, koje se obrađuje ili se može obrađivati. Ispravnije bi bilo: koje se obrađuje ili je sposobno za obrađivanje. Zatim veli

čl. 15.: »Porez na zemljište tereti samo zemljište, a plaća ga faktični posjednik zemljišta«. Prema tome ne može biti nikakve sumnje, da je osnovica toga poreza samo čista zemljišna renta, odnosno sposobnost zemljišta dotične kulture, da odbacuje neku rentu bez obzira na to, da li to zemljište momentalno nešto donosi ili ne. S druge je strane ukupni dohodak od šume, šumskarenta, podvrgnut porezu na ukupni dohodak, a sme još biti korigiran i porezom na ukupnu imovinu. Ta nam se razdeoba oporezovanja šuma i šumskih zemljišta u načelu čini dobrom i pravednom.

Osloboditi od ovog poreza bi još trebalo i šumske rasadnike u smislu točke d) čl. 10., te sve šume zabrane i zaštitne šume na apsolutnom šumskom tlu. To bi potaklo sopstvenike tih šuma, da i sami traže proglašenje njihovih šuma zaštitnim šumama odnosno zabranama te bi se na tim izloženim mestima mogla šuma lakše sačuvati. Faktično je katastralni prihod tih šuma redovno tako minimalan, da ne dolazi u obzir.

Privremeno bi se morale osloboditi od plaćanja tog poreza ne samo one šume, koje su bile uništene požarom, već i vetrom i kukcima. No ni ono »na više godina prema šteti po odnosom zakonu« (čl. 11., tč. 4.) ne odgovara, pošto se procene štete vrše vrlo različito. Predlažemo, da se ta točka prestilizuje od prilike ovako: »požarom ili drugim elementarnim nesrećama uništene šume, gde je potrebno umetno pošumljenje na površini većoj od 1 ha, od časa pošumljenja na 15 godina, ukoliko se pošumljenje bude vršilo po propisima zakona o šumama.« Privremeno oslobođenje od ovog poreza za nova pošumljenja [(čl. 11., tč. 5.) prva rečenica)] nek bi važilo za sve jednako i to 25 godina. Kad pomislimo na one 4.000.000 ha goleti i nepotrebnih utrina, što ih imamo u državi, te na to, da novo zasađena šuma ne donosi 25 godina faktično nikakvog direktnog prihoda, ne treba nam toga još i pobliže obrazlagati.

Sve se teškoće kreću oko poreske osnovice. Ova mora biti jedinstveno određena, ako hoće biti pravedna. U zakonskom nacrtu predviđeno je najpre privremeno uređenje poreske osnovice na osnovi dosadanjeg katastra i nove procene čistog prihoda, a onda tek dolazi na vrstu revizija i premera katastra u čitavoj Kraljevini (čl. 36.—39.). Ovo potonje bi se moralo dogoditi što pre, te pravilno stoji — inače u zakonu neobičajan izraz — u čl. 36.: pristupiće se »svim silama« ovome radu.

Ovde nam treba istaknuti više načelnih stvari. Prije svega mi se bojimo, da će ova nova privremena procena trajati mnogo duže vremena, nego što zakon predviđa. Toga nam nije treba naročito dokazivati, dosta da spomenemo n. pr. samo pomanjkanje sposobnog stručnog osoblja, zatim silne teškoće, koje će nastati već time, što katastar i onde, gde postoji, nikako više ne odgovara faktičnom stanju. Katastar ji bio postavljen i pro-

cena izvršena već pred više od pola stoleća, te su nastale mnoge promene, a ni tadašnja procena sama nije odgovarala pošto nije bilo izvežbanog stručnog osoblja u potrebnom broju.

Kako dakle rekosmo, ova se procena ne će moći izvršiti u predviđenim rokovima u svim zamljama. Zbog toga je potrebno da uniđe u ovaj zakon druga odredba, nego što je sadržje zadnja četiri odlomka čl. 28., i to u tom smislu, da se privremeno rešenje ima postići na način repartiranja poreza na sve ostale pokrajine, čim budu radovi u jednoj oblasti dovršeni, u nekom stalnom razmeru. Taj bi razmer morala izraditi centralna komisija, a Ministar finansija odrediti. Naročito ističemo, da ovo ne bi smelo da ide pred parlamenat, jer bi se moglo dogoditi ono, što se je dogodilo u Italiji, koja još do danas nije bila u stanju da provede jedinstven zakon o porezu na zemljište. Prema tome držimo, da je ovaj način postupka apsolutno potreban, već obzirom na važan propis čl. 38. o što skorijem privremenom izjednačenju ovoga poreza, što bi inače bilo neprovedivo i usled toga donelo mnogo više štete nego kad toga propisa uopšte ne bi bilo.

Drugo važno pitanje, na koje naše stručno Udruženje mora da upozori, jest pitanje procene katastralnog čistog prihoda za šume i šumska zemljišta, u vezi sa poreskom stopom.

Porez na šumsko zemljište je prema gornjim izvodima nekakvog subsidiarnog značaja, izuzev možda mnoge male seljačke šume, pošto dolazi glavni udio na porez od dohodaka i na porez na imovinu. No i bez obzira na to smatra Jugoslovensko Šumarsko Udruženje apsolutno opravdanim, da se porez na zemljište mora da povisi, odnosno da se osnovica temeljito revidira, budući da je danas katastralni čisti prihod tako malen i toliko zaostao, da predstavlja jednu anomaliju. No s druge strane opet čini nam se, da nikako ne može biti ispravno danas računati sa poprečnim cenama iz godine 1919.—1922., pošto su cene šumskim a i drugim produktima bile tada relativno vrlo visoke te je verovatno, da bi operat zastareo još pre nego bi bio dovršen. Uzme li se poreska stopa 20% čistog katastralnog prihoda bez obzira na druge poreze i konačno na namete, predlažemo da se uzmu kod procene cene iz godine 1919.—1922. samo sa 50% u račun.

No u pogledu sastava komisija i procena Jugoslovensko Šumarsko Udruženje na svaki način želi, da se preprocenjivanje katastralnog čistog prihoda, klasifikacija šuma i šumskog zemljišta te njegovo razvrstanje u bonitetne razrede poveri dobro školovanim šumarskim stručnjacima, jer su dobrote šumskog zemljišta vrlo ovisne od najrazličnijih momenata, koje može pravilno oceniti jedino vešt stručnjak. Naročito je to potrebno i zbog toga, jer se tu procenjuje sposobnost zemljišta a ne njegova sadašnja faktična produktivnost, što je posve ispravno. A to može ustanoviti samo dobro školo-

van praktičan stručnjak i po mogućnosti takav, kome su poznati odnošaji dotičnog kraja.

Zato bi dobro bilo, da su ti stručnjaci iz dotične pokrajine, a ne za celu državu isti. Ne sme se zaboraviti na enormnu važnost prometnih sredstava i udaljenosti od njih odnosno od većih preradnih postrojenja, zatim na sve one faktore, koji uplivisu na kvalitetu dotičnog šumskog zemljišta.

Već sada treba naglasiti, da bi ti stručnjaci morali ujedno provesti i procenu dohoda i osobito procenu imovine obzirom na šume, bar kao neku kontrolnu osnovicu, u kasnije kod ovih poreza izločenom smislu, jer bi inače rad naročitih komisija po ovome bio bez potrebe bar trostruk, a troškovi mnogostruki.

Naš predlog ide za tim, da se u naročitim pravilniku, predviđenom u 6. odlomku čl. 153., propiše postupak po svemu ovome na stručnoznanstvenoj osnovici, koju i opet mogu sastaviti samo dobro školovani i praktični stručnjaci. A dalje da u opštinsku (čl. 31.) i u sresku (čl. 32.) popisnu komisiju uniđu i zvanični šumarski stručnjaci: u sresku nadležni šumarski referent, u opštinsku pored člana, određenog od Ministra finansija i Ministra poljoprivrede i jedan član, određen od Ministra Šuma i Rudnika. Jednako mora doći i u sreski ekonomski odbor (čl. 34.) i jedan član, imenovan od Ministra Šuma i Rudnika. Istotako treba da sarađuje kod uputa za ovaj odbor (čl. 34., 4. odlomak) i Ministar šuma i rudnika.

Procene čistog katastralnog prihoda od šumskog zemljišta za uzorne srezove trebaće napraviti po znanstvanim načelima o računanju vrednosti šuma. Čisti katastralni prihod nije ništa drugo nego čista zemljišna renta, koja odgovara (godišnjoj) šumskoj renti, odbivši kamate vrednosti sastojine.

2. Porez na ukupni dohodak.

Kako se porezi od prihoda na objekte (na zemljište, zgrade itd.) ili takozvani realni porezi uopšte ne obaziru na osobu i njene odnošaje, tako je porez na ukupni dohodak osobni ili personalni porez. Prednosti ovih poreza prema realnim porezima jesu vrlo velike, a u zemljama sa neuređenim privatnim gospodarstvima teško se ovaj porez daje pravilno provesti. Ovi su porezi po mišnji, što realni porezi nisu, ovi vode potpuno računa o poreskoj sposobnosti oporezovanih, što oni ne čine, i, napokon, ovi neposredno zahvataju sve faktične prihode pojedine osobe u dotičnom periodu, što je najtočnija i jedino pravilna baza državnih daća.

Šta je to ukupni dohodak? Dugo se je vodila borba oko tačne definicije toga pojma, jer konačno o tome ovisi idealni smisao tog poreza u velikoj meri. »Ukupni dohodak jest zbroj svih onih

dobara, koja može neka osoba u toku nekog perioda utrošiti, a da time ne ošteti svoje ukupne imovine, kojom je raspolagala u početku tog perioda.« Prema tome, amo spada čitavi čisti prirast na vrednosti prvotne imovine, uključivši i sve one predmete, koje treba dotična osoba za sebe i obitelj u dotičnom periodu. Utrošak, uništenje ili porast prvotnog imetka ovde ne dolazi u račun, jer se to opazi tek u narednoj godini. Pravilno amo ne bi spadala ni izvanredna umnoženja kapitala spekulativnim putem, zgodicima, ostavštinama itd., premda se to često uzima u račun, naročito u onim slučajevima, kada se to povećanje imetka izvrši nefundiranim putem, novcem. Investicije za ostvarenje, održanje i osiguranje dohotka mora se uvažiti kao odbitak. Utrošak n. pr. za lov, ukoliko prelazi zadaću čistog obrtnog kapitala, zatim za luksuzne zgrade itd. ne sme se odbiti od ukupnog prihoda.

Prema tome jasno je, da se tu radi u pitanju šuma o čistoj godišnjoj šumskoj renti. Načelne razlike među pojedinim vrstama šumskog obrta tu ne može biti, čim rečemo: čisti godišnji prirast dobara, što i jest osnovica za ovaj porez.

Još je jedna bitna razlika realnih od ovih poreza u tome, što se tamo oporezuje sposobnost nekog objekta da donosi prihode, dok se ovde ne bazira na objektu, već jedino na osobu i na njene faktične primitke, bilo u gotovini, bilo u naravi. Tu dolazi do izražaja i suvislost svih pojedinih delova gospodarstva, dok su ovamo jedan od drugog neovisni.

Kako je ovo pitanje rešio nacrt zakona?

Čl. 133. veli: »Pod ukupnim dohotkom ... podrazumevaju se svi primici (prihodi) ... bilo u gotovu novcu ili u naturi, koji imaju novčanu vrednost, pa bilo da ih je faktično primio ili da na njih ima prava.« U ostalome odgovara nacrt gornjim načelima, uz male izuzetke.

U točki IV. čl. 136. učinjena je neka koncesija u pitanju odbitka neosiguranih gubitaka imovine odnosno dohodskih izvora, no stilizacija je prilično nejasna, a odredba je u protuslovju sa tč. 1. čl. 137. Mislimo da je dovoljno, da se uračunava upliv ovog gubitka na gubitak prihoda, jer faktično u tom slučaju dolazi do neke pogodnosti, koje druguda nemamo. Sa socijalnog stanovišta ovo je ispravno, premda zapravo kolidira sa porezom na ukupnu imovinu, gde se ovakvi gubici potpuno uvažuju. Pored ovoga, ako se koncedira, bilo bi možda uputno koncedirati bar u nekom delu i troškove za produktivne investicije stalnije naravi, naročito zadržugama, pored amortizacije preostalog dela, naročito i obzirom na imovinski porez, u kome se vrednost ovakvih investicija osobito u šumarstvu odmah mnogostruko iskazuje. To bi uvelike uplivalo na rentabilnost šumarstva i poduzetnost šumoposjednika, a moralo bi se na svaki način zahtevati

kao prilog molbi za uvaženje račun rentabilnosti, a visinu popusta ograničiti recimo najviše do 50% čistog prihoda.

Glede procene za nas je nadasve važan čl. 139. Tu moramo zahtevati odnosno predlagati, da se daje reč šumarском stručnjaku. Kako kod ispitivanja bilansa radova u režiji, tako isto u slučaju prodaje na panju itd. sve elemente računanja može pravilno oceniti jedino potpuno školovan i praktičan stručnjak. »Ako se prodaje seča za više godina od jedan put, ima se kupovna cena i troškovi izrade podeliti po broju godina seče, pa čist prhod za svaku godinu odvojeno proračunavati i poreska stopa prema tome odrediti.« »Prihod se ima uvek i za ono zemljište računati, koje je privremeno oslobođeno od poreza.«

Te odredbe stoje što se šumarstva tiče, u nekom protuslovju sa onom odredbom čl. 133., »bilo da ih je faktično primio ili da na njih ima prava«, pošto se ovaj član obazuje samo na faktične seče a ne na onaj prirast vrednosti, koji se eventualno i nije koristio. Za redovne seče u uređenom gospodarstvu ovo bi posve dostajalo, no to se u vrlo retkim slučajevima događa. Ovo je doduše vrlo komodno stanovište, no nije pravredno. Zato predlažemo, da se ovaj član (čl. 139.) u pogledu šumarstva popuni odnosno izmeni tako, da godišnja bilanca ima redovno da služi kao pripomoć, a nikako ne kao jedino merodavna. Pravilna i merodavna može biti jedino šumska renta, to jest porast dobara, koje dotičnik može ukoristiti, bez umanjenja prvotne imovine, bez obzira na to, da li ih je faktično i iskoristio. Doduše ova se manjkavost donekle ispravlja porezom na imovinu, no samo u nekoj meri, pošto puštanje finansijski prestarog drveta u sastojini bez ukorištavanja može značiti čak i kasniji gubitak prihoda od seče. Velika je ovde razlika između poljoprivrede i šumarstva, pošto poljoprivreda računa te se izživi u poreskoj godini, dok šumarstvo redovno ne. Zato je potrebno, da u ovaj član uniđe pojam šumske rente, koju treba proračunati za sve šumske objekte pojedinog gospodarstva po znanstvenoj metodi, što može uraditi jedino stručnjak. On će tada lako ustanoviti eventualne prehvate u prihodu, koje treba podeliti na naredne godine, a bilanca, gde postoji, pokazat će mu, da li postoji gubitak prihoda, koji se ima odbiti, ili ne postoji (čl. 136., tč. 4.)

Egzistenčni minimum (3600 Din), predviđen u tč. 6. čl. 128., koji je slobodan od ovog poreza, premalen je i morao bi se bar na dvostruko povisiti. Prema tome menjala bi se poreska stopa (čl. 144).

Što se progresije tiče, čini nam se opravdanom, premda deluje protivno poduzetnosti pojedinaca. Naročito treba tačnog razmotrenja te odredbe u vezi sa progresijom kod ukupne imo-

vine, inače možemo doći tako daleko, da ubijemo svaku poduzetnost, a faktičkih kapitalista u poljoprivredi i u šumarstvu, naročito kad se provede agrarna reforma, i nemamo.

3. Porez na ukupnu imovinu.

Zastupamo stanovište, da je, u ovoj kombinaciji, apsolutno potrebno, da ovaj porez, koji bi se sa stanovišta šumarstva imao uopće otkloniti, snizimo na značaj subsidiarnog ili dodatnog poreza. Šumarstvo, koje radi sa ogromnim kapitalima idok šumskim kamatnjak iznosi jedva 1—3%, osobito je time tangirano i, po ustanova manacrta, ozbiljno ugroženo u svojoj supstanciji.

Cilj poreza na imovinu, u ovoj kombinaciji jest: više opteretiti t. z. fundirane prihode, što je pravilno, zatim voditi računa o poreskoj sposobnosti pojedinaca i u onim slučajevima, gde dotična dobra ne donose nikakvih prihoda, podržati i ova dobra oporezovanju. Nivelisanje imetka dalja je svrha progresije, no šumarstvo podnosi ovo u mnogo manjoj mjeri nego drugi kapitali, pošto je poznato, da se najracionalnije može gospodariti u šumarstvu samo na velikim površinama i sa velikim kapitalima.

Nismo načelno proti ovome porezu, no nikako nismo za to da bude glavni porez, već jedino u subsidiarnom odnosu. Ne možemo dakle nikako odobravati pred svime velike, neizmerno visoke poreske stope, koja bi bila dovoljno visoka i u onom slučaju, kad bi postojao samo ovaj porez. Držimo u tom obziru da poreska stopa ne bi nikako, ni u najvišoj progresiji, u ovom sistemu, smela ići preko 1⁰/₁₀₀ celokupne imovine, ako hoće da se stalno odredi. No, kako je ovaj porez — i to mora biti — subsidiarnog značaja, to bi se moglo ostaviti pitanje stope nerešeno i prepušteno narodnoj skupštini, da je svakogodišnje odglasa i odredi (Baden, Oldenburg).

No ovaj se porez ni u kojem slučaju ne sme opteretiti bilo kojim drugim nametom.

Što se progresije tiče, kad zakonski nacrt predviđa moćnu progresiju kod poreza na ukupni dohodak, moramo biti proti progresiji kod poreza na imovinu. U tome, dosad, pravi jedinu iznimku, ukoliko nam je poznato, nemačka država Oldenburg, a kod nas nema i još dugo ne će imati velike pogibelji od nagomilavanja kapitala u pojedinca. No ni u toj

državi, koja ima inače vrlo sličan poreski sistem našeg nacrt, ne prelazi maksimalna poreska stopa 1⁰/₀₀ (jedan promile).

Sa oporezovanjem po stopi, koju predviđa nacrt, došlo bi kod svih srednjih i većih šumskih objekata do oporezovanja samo po ovom porezu do 1.5 %. A kamatnjak šuma redovno nije ni veći. Dakle već sam ovaj porez oduzeo bi čitavu šumsku rentu, a gde su tek drugi porezi itd.?!)

Naročito je potrebno sniziti ovu stopu i zbog toga, što su i pravna lica podvrgnuta ovome porezu (čl. 145.).

Oslobođenje od ovog poreza svršava sa 25.000 Din. Obzirom na predlaganu stopu moglo bi ovo i ostati; premda je i ova cifra očito mnogo premalena te se troškovi procena i ubiranja ne će naplatiti kod ovako neznatnog minimuma. Ostala oslobođenja čine nam se pravilnima i modernima.

Nas zanima dalje u prvom redu procena vrednosti šuma. Čl. 153. nacrt veli: »Vrednost imovine ima se odrediti po običajnoj vrednosti (gemeiner Tauschwert op. p.) na dan 1. januara poreske godine.«

Odbici od ove vrednosti (dugovi, servitute i sl.) pravilni su, no nikako ne možemo usvojiti zadnjog stava čl. 153., da »u žalbenom postupku nema mesta dokazivanju novih tereta«, i to obzirom na naše neuređene posedovne odnose.

Kako se dolazi do vrednosti, nacrt predviđa pre svega faktičnu prodajnu odnosno zakupnu vrednost objekta. No u šumarstvu retko ćemo imati prigode, da po tome dođemo do pravičnog rezultata. U našim će slučajevima gotovo bez iznimke doći u važnost odredba čl. 153., koja glasi: »Ako je imovinski predmet takve naravi, da se ne može izdavati pod zakup... ocenjuje vrednost poreski odbor, koji je dužan saslušati i stručnjake, ako se radi o imovini preko 500.000 Din«! Za to će se propisati naročiti pravilnik.

Ovde treba na svaki način sniziti ovu sumu, odnosno za šume uopće odustati od navođenja bilo kakve sume u novcu, pošto šematičan postupak u šumarstvu nije moguć i treba posvuda individualne procene.

Za procenu šume u ovome cilju odgovara najbolje metoda po prirodnoj vrednosti šuma, provedena po načelima nauke o računanju vrednosti šuma.

Pravilnikom će se morati propisati naročito postupak sa malim šumama, bazirajući na ovome načelu, te će se morati za svaki srez i za svaku bonitetu, obrast, starost, vrst drveta itd. stvoriti srednje brojeve i konstruisati t.z. uzorne šume površinske jedinice. Prirodno je, da ovde dolazi i odnos dotične šume naprama ostalom gospodarstvu obaveznika do potpune vrednosti i uvažanja.

III.

Obzirom na ostale vrste poreza šume i šumarstvo nisu u tolikoj meri interesovane, izuzev razne namete i posredne poreze.

Kod poreza na zgrade posvema odgovara, da su fabrike i druge manipulativne i upravne prostorije, železnice itd. oslobođene od ovoga poreza. Jedino onaj dodatak tč. 6. čl. 43. »ili kao lokali za radnje« treba brisati, pošto nije jasno izraženo te bi došlo do nepravilnog tumačenja. A u intenciji temeljnih odredaba nacрта ovo je i nepotrebno.

Poreska stopa, obzirom na odnose kakvi su danas i kakvi će trajati još dugo, sa 30% očito je previsoka, osobito kad se pušta za popravku zgrada maksimalno samo 30% najamnine. Možda bi ovo bilo opravdano, kad ne bi država uzimala nikakva upliva na određivanje najamnine.

Kod poreza na poduzeća i radnje, koji nas već više interesuje, treba spomenuti, da i lov i ribolov podleže ovome porezu. Ovde treba točnije odredbe, pošto se samo onaj lov i ribolov može smatrati »poduzećem«, gde se vodi naročito odjeljeno gospodarstvo lova i ribolova kao zasebna privreda, što o lovu redovno ne dolazi u obzir i također u pravilu ne sme da bude. Lov je sastavni deo gospodarstva, a gde je u zakupu, za kupnina i onako podleži porezu na ukupni dohodak.

Porez od kamata i renti za šumarstvo kao takvo ne dolazi u obzir.

Porez na prihod od rada nek se briše, pošto je, kako je dokazao univ. prof. dr. Eller u spomenutoj kritici, anomalija. Kad je uveden porez na ukupni dohodak, ovaj je porez nepotreban i štetan.

Nas zanima još naročito i pitanje nameta, odnosno finansiranja samoupravnih tela, koja su predviđena Ustavom i koja moraju imati sredstava na raspoloženje, ako će da vrše funkcije samouprave i one funkcije »prenešenog delokruga« i pomoći državnim vlastima.

U Nemačkoj je predmet u glavnome rešen tako, da su neke vrste poreza — tako n. pr. porez na zemljište, na zgrade — delomice ili posve prepuštene pojedinim državicama — samoupravama — i ostalim samoupravnim telima. U drugim je zemljama rešeno to pitanje nametima na nekoje ili n sve neposredne i na nekoje posredne poreze.

To treba naročito odrediti u ovome nacrtu, a ako ostanu sve — predlagane — poreske stope, treba apsolutno maksimirati namete na ove poreze, i to najviše sa 100%.

U ostalom treba da nabrojimo nekoje glavne namete i doplate, koje n. pr. terete šumski posed u nekim krajevima. Ti jesu: 1. podopćinski (krajevine općine), 2. općinski (politički op-

ćine), 3. sreski, 4. pokrajinski (oblastveni), 5. crkveni namet, zatim 6. socijalne dadžbine (bol. kasa, osiguranje itd.), 7. troškovi za zdravljenje stoke, 8. obavezna pomoć požarskim stražama, osiguranje proti požaru, 9. osobno-prihodni porez, 10. invalidski porez, 11. cestni namet, 12. dadžbine za agrarnu reformu (5% bruto prihoda!), 13. kuluk, 14. osiguranje proti vremenskim nezgodama (tuča).

To su doduše pitanja, koja se u većini moraju rešiti zasebnim zakonima, no nikako ih ne smemo pustiti s vida ni kod donošenja ovoga zakona, jer više nego neko može dati, ni država ne sme tražiti od njega. Inače lako zahvati dohodske izvore same, odnosno tera vlastite svoje državljane da napuštaju produktivne radove ili da se iseljavaju u tuđinu.

U formalnom obziru Jugoslovensko Šumarsko Udruženje pridružuje se u ostalome spomenutim izjavama priznatih kritičara tog zakonskog nacrtu.

Još jednom dužnost nam je izjaviti, da je taj zakonski nacrt u glavnome dobar, te da Jugoslovensko Šumarsko Udruženje želi, da bi što pre mogao, u ispravljenom obliku, postati i zakonom! Jedinstvo države je potpuno zaštićeno — i to je jedna od najvećih lepih strana tog modernog nacrtu.

ПРОФ. Др. АЛЕКСАНДАР УГРЕНОВИЋ (ЗАГРЕБ):

Са пута у Француску.

И ове нам се године надала прилика да видимо велику Француску и њену културу те да се од чести упознамо и са њеним шумарством. Бавили смо ондје као учесници »ХI. интернационалнога конгреса за културу тла«, који је одржан у Паризу од 22. до 26. маја о. г.

На тај су конгрес као званични делегати Министарства Шума и Рудника у Београду, били изаслани: госп. Миодраг Стаменковић, начелник Министарства Шума и Рудника у Београду и др. Александар Угреновић, професор универзитета у Загребу.

Заступање наше државе на великим интернационалним конференцијама и конгресима врло је потребно. На тај начин долази наша држава у директан контакт са великим културним свијетом те његовим најодличнијим раденицима. Тај кантакт даје њеним заступницима могућност да на врелу омјере културну и привредну снагу држава и народа те да је узмогну упоредити са оном свога народа и државе.

Сама та чињеница, да наша отаџбина шаље своје званичне делегате на интернационалне конгресе доказује пред великим културним свијетом, да она у потпуном обиму схвата најшира привредна питања. Она значи један корак даље у афирмацији наше државне, културне и привредне снаге.

Нарочито је овај пут било потребно, да наша држава буде заступљена на »ХI. интернационалном конгресу за агрикултуру«.

Потицај и руковођење зборована било је овај пут у рукама великога нашега савезника Француске. Природно је дакле било, да се и на овај начин манифестује снага нашега савезника те да се и овом приликом докаже, како крвљу посвећено братство оружја живи и живјет ће и даље на пољу културног и привредног рада.

Коначно узимање учешћа на оваквим великим културним и привредним радовима значи уједно и проширивање образовања оних, који државу заступају. А и од тога можемо очекивати користи по отаџбину.

Делегати су схватили приликом боравка у Француској свој задатак у најширем обиму. Поред учешћа на »ХI. интернационалном конгресу за агрикултуру« и на конференцији »Лиге земаља средоземнога мора« делегати су учинили официјалну посјету Министарству Пољопривреде односно генералном директору шума у Паризу те гласовитој »Ecole nationale des Eaux et Forêts« у Nancy-у и »Station d'expériences Nancy-у.

У овом ћемо кратком извјештају приказати само најбитније утиске са нашега пута.

Предалеко би нас завело да прикажемо сву занимљивост и чар путовања симплонским брзим возом до Париза. У оно 56 сати, што боразиш у возу, ређају се без прекида готово кинематографском брзином свеудиљ нови утисци. Ланац безбројних најлепших слика почевши од нашега биједног и голог краша и кржаве јулијске крајине до Париза. Дочекујеш прву зору сутрашњег дана у Венецији. Читаво прије подне јури воз пространом равницом Пада која се оликује сликовитом комбинацијом култура винове лозе, дудињака и ливада. О подне смо у Милану. Још за дана пролазимо дивно језеро Lago di Garda. Arona, Stresa, Pallanza леже па Lago Maggiore као пјена на морској обали. Пред вече пролазимо кроз Симплон то највеће дјело новије грађевне технике. У првом сумраку дочекује нас Лозана. Читаву ноћ јуримо сјеверозападним смјером француским тлом, док рано у зору не угледамо Seinu као прву вјесницу близога Париза. Коначно улазимо поред првих фобура у сам Париз тај вјечни »град свјетла« — како вели Виктор Иго.

Тачно на минуто силазимо на лијонској станици и нестаје нас у вреви широког булвара.

О утисцима из Париза требало би писати књиге а не тек стране и врсте. А и наше перо преслабо је да прикаже сву снагу величину и чар Париза, срца Француске.

И ако смо били запослени непрекидним конференцијама и сједницама, ипак смо нашли толико слободна времена, да учинимо једну патриотску дужност. Посјетили смо »гроб незнаног војника,« којему ходочасте још увијек читаве бујице народа, китећи га свјезим вијенцима под величајним »Arc de triomphe«.

1. »XI. интернационални конгрес за пољопривреду.«

Конгрес је организован по посебном комитету, којему је на челу стајао француски Министар Пољопривреде, Henry Chéron, а који је састављен од најодличнијих француских раденика на пољу Пољопривреде.

Конферансе су обдржане у »Дому Удружења француских пољопривредника« (Rue d'Athènes).

На конгресу биле су заступане ове државе:

Аргентина, Аустрија, Белгија, Канада, Данска, Египат, Шпанија, Америчке удружене државе, Велика Британија, Грчка, Мађарска, Ирска, Италија, Јапан, Луксенбург, Мароко, Мејико, Холандија, Пољска, Португал, Румуњска, Швајцарска, Чехословашка, Тунис, Уругвај и наша држава.

Из свих крајева Француске, Белгије, Шпаније, Холандије, Пољске, Чехословашке били су делеговани и делегати великога броја разних удружења и института.

Рад конгреса организован је тако, да је он раздијељен на седам секција. Шумарство сачињавало је 6. секцију.

Реферати штампани су у засебним књигама те су раздијељени учесницима прије почетка конгреса.

Извјештај секција за шумарство садржава:

1. Шума и рат: опћа ситуација настојања и средства за обнову.
2. Шумски пожареви: Мјере одбране, осигурања.
3. Хемијско искориштавање дрвета: Целулоза, поугљавање, дестилација, деривати.
4. Болести дрвећа.

Конгрес је отпочео 22. маја у 14 часова свечаном сједницом, коју је отворио Jules Meline, сенатор, нестор француске пољопривреде. Истога је дана извршен у пленуму конгреса избор управе за поједине секције.

У 6. секцији извршен је избор овако: предсједник Lafosse Henry, генерални директор за Елзас и Лорену. Потпредсједници: проф. др. Александар Угреновић, Poskin, проф. шумарства у Gembloux-у (Белгија), др. Komarek (Чехословашка), директор института за шумарске покусе у Прагу, Czartowski (Пољска), предсједник пољопривредног удружења у Лвову, Miguel Campos у Bartolome (Шпанија), генерални инспектор шума у Мадриду, Van Lonkhuisen, директор удружења за крчење врштина у Arnhemu (Холандија).

Секција за шумарство отпочела је радом 22. маја те га завршила 25. маја. Пленум конгреса, који је прихватио закључке секција, засјео је 26. маја. Његове закључке доносимо у изватку овдје:

1. Државе треба да примерима, обуком, моралном, материјалном помоћи, финансијским погодностима помажу амелијорисање и интензивисање шумарске продукције.
2. Државе треба да се договоре како би се приступило методичком истраживању и проучавању геоботанике, корисних уплива шума, болести дрвета, профилактичких мјера и начина имунизације, те уплива електричних сруја високе напетости.
3. Државе, водећи рачуна о важности шума по привреду сваке од њих те о успјесима, који су получени на подручју осигурања против шумских пожарева, треба да проуче уколико је могуће предузимати мјере за заштиту од шумских пожарева као и осигурања против њих.

4. Конгрес, с обзиром на закључак VI. главног збора »Интернационалног института за пољопривреду« који се односи на шумарску статистику, моли речени институт да прослиједи у проучавању питања заштите шума те њихова осигурања против шумских пожарева и коначно да

своју важну сарадњу на том подручју стави на расположење државама.

Од стране наше делегације реферисао је проф. др. Угреновић на сједници од 24. маја о шумским пожаревима. Његов је реферат одштампан у извјештају VI. секције.¹

2. Паралелно са конференсама конгреса одржаване су 24. и 25. маја сједнице »Лиге земаља средоземнога мора«. На овима су прихваћена правила Лиге. На наш предлог уврштено је у чл. статута, да и шумарска удружења могу бити чланови Лиге. Поред тога дали смо обавезну изјаву, да ће реферати за подручје наше државе у билтену, што ће га издавати Лига, бити доношени на француском језику.

Привремена управа Лиге остала је непромјењена: предсједник проф. Robert Hickel, потпресједници проф. Pavari и Угреновић.

3. Наши су делегати приликом бављења у Паризу учинили званичну посјету Министарству пољопривреде, односно генералном директору шума.

Код Министарства смо наишли на најсрдачнији пријем. Настојали смо да се на најкомпетентнијем врелу упознамо са приликама француског шумарства, које је за нас у свом највећем дијелу »terra incognita«. Нарочито истичемо, да смо имали прилике да загледамо у детаљ радова око уређења шума. Стекли смо увјерење, да су ти радови од велике вриједности нарочито зато, јер се одликују краткоћом; а што је најважније, они су посвршавани за све државне и опћинске шуме Француске. Карактеристично је да за опћинске шуме, циљ господарења није препуштен одлуци посједника, као у нас, већ он за сваку и најмању опћину бива декретован по предсједнику Републике. Из овог кратког увида могли смо прнати увјерење, да је наш начин израђивања господарских основа, што смо га рециповали од њемачког шумарства безусловно, преопсежан сувише минуцијозан и дуготрајан а да би могао добити циљ, за којим се иде код уређења таквих шума. То вриједи у првоме реду за шуме опћинске, за које су опсежни и прецизни елаборати за уређење шума у највише случајева посве излишни. Мило нам је, да можемо констатовати, да смо за онај трећи тип господарских основа, што смо га назвали инвентаризовање и препоручили у свом нацрту закона о шумама, наишли потврду баш у Француској.

(Конац прих.)

¹ Угреновић: „Les incendies de forêts en Yougoslavie“. Paris 1923. Pag. 71 до 83. Librairie agricole de la maison rustique.

Ing. Franjo Ravnik (Srednje):

Vlastita režija u praksi.

(Osvrt na »Iskorištavanje drž. šuma u vlastitoj režiji« od ing. Milana Marinovića.)

Pitanje izrade drveta u vlastitoj režiji ne samo da ne silazi s dnevnog reda, nego što dalje, postaje sve aktualnijim. To je pokazao šumarski kongres u Beogradu i u Ljubljani, a osobito brošura ing. Marinovića »Iskorištavanje drž. šuma u vlastitoj režiji«.

Duboko zamišljeni, te svestrano veoma dobro obrađeni sadržaj zaslužuje da mu posvetimo mnogo pažnje, te da sve, što je u brošuri rečeno pređe u krv svakome šumaru i stručnjaku, a osobito svim mjerodavnim faktorima.

Gosp. ing. Marinoviću moramo biti zahvalni, da se je prihvatio ovoga nezahvalnog rada, nezahvalnog zato, jer je svojim nazorima stekao sigurno mnogo neprijatelja ne samo među trgovcima sa drvetom nego na žalost također među nekim šumarima, koji ne shvaćaju svog poziva te ne vide, da jedini spas naših šuma leži u racionalnom iskorišćavanju šuma u vlastitoj režiji. Ali ideja režije dobiva sve veće simpatije, i skoro svi faktori su već došli do spoznanja, da će režija biti u budućnosti jedini način gospodarenja i to ne samo radi finansijskih, nego i radi uzgojnih momenata, ne spominjući ovdje sve ostale prednosti koje su u potankosti tako pregledno istaknute u spom. brošuri.

Ideja iskorišćavanja šuma u vlastitoj režiji prokrčiće sebi put i kod nas, jer je nosi sobom duh vremena i veliki napredak šumarskih znanosti, koje sve diktiraju taj način iskorištavanja šuma. Dakako da šumari ne smiju pri tome ostati skrštenih ruka, nego moraju sve svoje sile i sve svoje znanje posvetiti toj ideji.

Trebalo bi postepeno, ali ubrzanim tempom poduzeti sve mjere, da se priuđese prilike tako, da se šume mogu iskorišćavati u vlastitoj režiji. Ako velim ubrzanim tempom, ne mislim da bi preko noći mogli prekinuti sa svim dosada uobičajenim načinima iskorištavanja, te sve šume iskorištavati u vlastitoj režiji, jer će i ubrzanim tempom dugo godina trajati (osobito kod nas u Bosni radi terenskih i drugih poteškoća), dok se ne stvore takve prilike, da će se režijsko poslovanje moći svagdje uvesti i sa uspjehom voditi. Pogotovo se u današnjim prilikama momentano ne mogu iskorišćavati u vlastitoj režiji velika suvisla šumska područja, naglašujem u današnjim prilikama, pod kojima danas upravitelj mora raditi u vlastitoj režiji. Svaki šumar, koji je zaposlen kod režije zna vrlo dobro, s kakvim poteškoćama je skopčano danas vođenje režijskog poslovanja. Treba da se najprije ispune neki preduvjeti, a ti su: jasno određena šumarska politika, sve potrebne investicije za izradnju izvoznih naprava, koje treba na temelju precizno izrađenog i dobro promišljenog plana izvesti, i temeljna reorganizacija administrativne šumarske službe, jer je danas osoblje opterećeno sitnicama birokratskog sistema, te nema ni vremena, da posveti veću pažnju vanjskoj službi, to jest glavnoj i najglavnijoj službi šumara. Njima treba i kod

direkcije i kod uprava dati što više slobode i širi djelokrug, jer ga danas one moguće veliki, nepraktični i spori birokratizam, te koncentracija svih i manje važnih stvari kod ministarstva. Ovdje bi konkretnim primjerima mogli obrazložiti sve slabe strane sporog birokratizma i koncentrisanja svih poslova kod Ministarstva, koji onemogućuje upravitelju, da na vrijeme izvršava godišnji preliminar, jer mu je to radi dugog čekanja raznih odobrenja sa strane direkcije i sa strane Ministarstva sasvim nemoguće. Da pri tome svaki savjesni upravitelj gubi volju za rad, koja mu se u takvim slučajevima upravo ubija, nije potrebno naglašavati.

Gosp. ing. Marinović je u svojoj brošuri objelodanio i rastumačio značenje i opću korist vlastite režije tako tačno i sve strano, da nije potrebno tome svemu još nešto pridodati. Hoću samo da se osvrnem na temeljne misli u brošuri gosp. ing. Marinovića, te da ih osvijetlim sa stanovišta faktičnog rada u vlastitoj režiji, koji sam rad izblize promatrao za vrijeme svoje prakse u režijskom poslovanju šumske uprave u Srednjem.

Većinom su sve šume koje se nalaze u blizini željeznica već iskorištene, te radi toga treba početi sa iskorištavanjem udaljenih šumskih kompleksa. Prvi preduvjet iskorištavanja tih udaljenih šuma je izgradnja izvoznih naprava, jer time u prvome redu omogućujemo povoljni porast šumske takse. Gosp. ing. Marinović je s pravom u svojoj radnji osobito naglasio izgradnju izvoznih naprava jer je pravo shvatio, koliko važnost imaju ove u moderno uređenom gospodarstvu. Baš iz ovih razloga, jer se bez dobrih izvoznih naprava ne da intenzivno režijsko poslovanje ni zamisliti, posvetio je ovom pitanju i prije već mnogo pažnje¹ i opozorio, da su izvozne naprave prvi preduvjet uspješnom šumskom gospodarstvu. Izgradnjom izvoznih naprava ne samo da se izvoz drveta iz šume do stovarišta pojeftinjuje, te prema tome i šumska taksa raste, nego dobivamo i ljepu i neoštećenu robu, što kod prodajne cijene opet igra ne malu ulogu. Treba samo pogledati robu, koja je u nedostatku dobrih izvoznih cesta izvučena volovima po šumskim putevima, pa ćemo odmah vidjeti da izgradnja dobrih izvoznih naprava nije od malenog značaj. Radi pomanjkanja prometila je taj izvoz kod nas običajan te drvo tim načinom izvučeno, čini na kupca loš utisak, te radi toga ne možemo ni postići dobre prodajne cijene, koju bi sigurno bili postigli, da drvo nije vučenjem tako oštećeno. Naš ovdašnji seljak služi se još uvijek prastarim kolima na običnim neizgrađenim putevima. Razumljivo je, da je uradnja na ovim lošim putevima i nespretnim kolima veoma malena, bez obzira na to što se takvim izvozom mrcvari i izvozno blago. U koliko je moguće, mogli bi se ovi putevi sa malim troškovima popraviti za promet sa boljim i modernim kolima, kako je to ovdješnje režijsko poslovanje učinilo. Stvar izgleda na prvi pogled veoma neznatna, ali režiji bi za prvi početak i ovo pridonijelo mnogo uspjeha, i dok ne možemo dobiti većeg investicijskog novca, moramo vlastitoj režiji pomoći i s manjim sredstvima, ako hoćemo da dodemo do veće šumske takse.

Vidi se jasno, kako veliko značenje imaju u prvome redu prometila, pa bila još tako jednostavna. Ako pomislimo, koliko naših šuma propada i trune, osobito ovdje u Bosni u zabitnim krajevima i to sve samo radi pomanjkanja

¹ Vidi Šum. list 1922., str. 662. etc.

prometnih sredstava, onda ne bismo smjeli niti trenutka više odlagati njihovu izgradnju, i to svih vrsta prometala, koja dane prilike diktiraju. Čim bude ovo odlaganje dulje, tim će veću štetu imati država, koja ne ide samo u hiljade nego u milijune. Ako se velikim poduzećima, koja imaju u očima samo vlastiti interes, amortiziraju sve prometne naprave, zašto se ne bi amortizirale vlastitoj režiji, dakle državi, koja bi morala biti najveći šumski poduzetnik, i koja ne bi osnivala prometila samo na kratko vrijeme, kao što obično rade privatnici, nego bi te naprave dobile karakter trajnosti. Svakako bi trebalo za veće naprave mnogo investicionog kapitala. Kako bi mogli potrebni investicioni kapital dobiti na najzgodniji način, istakao je već potanko gosp. ing. Marinović u spom. članku.

Što se tiče izrade drveta odnosno dimenzijoniranja primjetio bih, da se režijsko poslovanje drži još uvijek u okviru prijašnjog propisa starih tržišta, te se još uvijek nije prilagodilo potrebama današnjeg konzuma, jer su se poslije rata prilike posve promijenile te su na površinu izbila druga konzumna središta s drugim potrebama. Trebalo bi ipak i kod režije da posvetimo veću pažnju potrebama sadašnjih tržišta, koja traže druge dimenzije i proizvoditi drvo u takvim dimenzijama, kakve trebaju ta nova tržišta. Svakako bi se morali što prije prilagoditi novim prilikama, te početi izrađivati barem one dimenzije, koje traže trgovci, što stalno kupuju režijsko drvo kod pojedinih uprava. Po teškoće, koje bi bile sa ovim prelazom spojene, ne bi se baš tako jako osjetile u poslovanju vlastite režije, a postigle bi se kud i kamo veće prodajne cijene. Vlastita režija, odnosno upravitelj s organima, koji su kod režije zaposleni, morali bi voditi strogu kontrolu kod izrađivanja u šumi. Bez većih poteškoća bi se i režijski radnici (koji su stalni) u najkraćem vremenu tome priučili. Zašto ne bi režija u tom pogledu mogla učiniti isto, što može privatno poduzeće? Razumije se, da bi se moralo povjeriti taj posao samo savjesnim i stručno naobraženim organima, te ih zato posebno nagraditi. Treba nam protuteža, koja će stalno biti proti tome, da ne nastanu veliki trustovi, koji bi doveli čitavu trgovinu s drvatom u par ruku, te istu monopolizovali za razne finansijske grupe. A gdje ćemo naći tu protutežu? Samo poslovanjem u vlastitoj režiji, koja treba da omogućí manjim i najmanjim pilanama dovoljno režijskog drveta, i to sa licitacijama i manjih količina drveta, koje mogu kupiti ne samo veća poduzeća, nego i male pilane. S uvadanjem režijskog poslovanja je dakle prije svega pružena prilika i manjim poduzećima, da se opskrbe s drvatom, koja poduzeća radi premalog kapitala inače ne mogu da konkurišu većim trgovcima. Gosp. ing. Marinović je posve tačno istekao u svojoj brošuri, da se mogu obavljati dražbe s 500—1000 m³ najedanput, čime bi vlastita režija omogućila našoj mladjoj, nacionalnoj industriji, koja osim malih iznimaka ne raspolaže s većim kapitalom, krepak i solidan razvitak, te bi udružene mogle konkurirati u tu i inostranstvu velikim poduzećima, od kojih imaju na žalost najveću korist samo stranci.

O načinu iskorištavanja šuma, t. j. da li će se šume odjednom posjeći, ili da li će se stabla postepeno vaditi, mislim da u našim ovdašnjim prilikama ne treba gubiti riječi. Čiste sječe iziskuju umjetno pomlađivanje, a umjetno pomlađivanje skopčano je s tako velikim izdacima, da o redovitim sječama ne može biti ni govora, osim ako ta sječa nije potrebna iz kakvih drugih razloga. U obzir dolazi i finansijska strana toga pomlađivanja, jer je podizanje

potrebnih ograda veoma skupo, a bez njih je svako umjetno pomlađivanje bezsmisleno. Ali pokraj svega toga govore protiv umjetnom pošumljivanju još svi oni razlozi, koje navada g. ing. Marinović u svojoj brošuri. Jasno je iz svega toga, da moramo oplođnoj i prebornoj sječi posvetiti najveću pažnju, te je staviti u prvi red. To se s uspjehom može provesti samo poslovanjem u vlastitoj režiji. Samo kod poslovanja u vlastitoj režiji može upravitelj uzeti sve uzgojne momente u obzir, jer nije vezan nikakvim ugovorom.

Način eksploataisanja pomoću dugotrajnih ugovora ostavio je veoma loše i tokom vremena veoma štetne posljedice. U mnogim slučajevima, gdje je firma iskorišćavajući pojedine djelove svoga područja investirala ogromne kapitala za dobavu drveta, ili jer je htjela izbiti što veću korist i dobit, zatražila je izvadivši ugovorom određeni procenat iskorišćavanja iz sastojina, da joj se dozvoli ponovna sječa preko toga procenata, što im je prijašnja vlada obično dozvoljavala. Na taj je način odviše isječena sastojina, koja je kasnije trpjela još i od vjetrova te je ostala mjesto prorjeđene šume s bujnim pomlatkom sasvim devastirana šuma. I iz tih razloga moramo danas težiti za režijskim poslovanjem, koje jedino omogućuje pravo odgajanje sastojina, jer upravitelj imade u režijskom poslovanju mnogo slobodnije ruke, što se tiče provadanja sječe, te radi toga može posvetiti mnogo više pažnje samoj sječi i provodati je na taj način, da opstanak šume ne bude ugrožen odnosno, da se na mjesto stare sastojine što sigurnije podignu nova.

Što se tiče doznake stabala mora upravitelj povjeriti taj posao samo savjesnim i stručno naobraženim organima, te voditi najveću kontrolu, jer najmanja pogriješka lahko može pokvariti čitavu sječu. Sama je praksa pokazala, da doznačivanje nije tako jednostavan posao, te da tome treba posvetiti veliku pažnju, što je isto moguće samo kod poslovanja u vlastitoj režiji. Mnogo veći uspjeh pokazalo bi poslovanje režije, kad bi raspolagali s više organa i kad bi bili srezovi manji, na što je gosp. ing. Marinović također posebno upozorio. Obično moraju organi prevaljivati dug put, dok ne stignu na mjesto doznačivanja, te su već prije doznake umorni, pa ne mogu svu pažnju više koncentrisati na posao doznake. Pokraj toga su organi preopterećeni mnogim drugim poslovima kao izdavanjem servituta, realizovanjem maloprodaja, čuvanjem šuma itd., te iz ovoga razloga ne mogu doznaku obavljati tačno i savjesno. Istotako, a to je veoma važno, ne može ni upravitelj posvetiti radi prevelike udaljenosti sječina i opterećenja drugim poslovima, toliko pažnje doznaci, kako bi to htio i morao.

Što se tiče čuvanja podmlatka pri obaranju i izvozu drveta iz šume, te šumskog reda, govore također svi razlozi u prilog poslovanju u vlastitoj režiji. Više nego pisane riječi pokazuje to praksa sama. Napadna je razlika između sječa, gdje je sjekla firma, i onih, koje su se iskorišćavale u vlastitoj režiji. A to je samo po sebi razumljivo. Kupac odnosno firma se ne brinu za budućnost same sastojine, nego obara i izvlači onako, kako je za njega povoljnije, i kako će proći s manje troška, te tu ne pomažu ni stroge odredbe u ugovorima i predviđene globe, kao ni nadzor šumskog osoblja, koji radi velikih površina ne može biti tako intenzivan, kako bi to moralo biti. Podmladak pokraj oborenih stabala kao i na mjestima izvoza je skoro uvijek uništen. Ne tajim, da se u sječama može očuvati sav podmladak, ali se ipak tolike

štete ne pojavljuju u režijskim sječama, koje su sada urednije vođene. Razlog tome je lako naći. Radnici stoje pod izravnim nadzorom šumarskog osoblja, a osim toga može režijsko poslovanje zaposliti kroz cijelu godinu manje više stalne radnike, koji se lahko priuče zahtjevima šumskog osoblja, te tako posvećaju veću pažnju podmlatku i šumskome redu, jer im se eventualna šteta naplati od jamčevine zadržane pri isplatama, koja im se vraća tek nakon uredno svršenog posla.

Povećanje prihoda državnih šuma, koje se iskorišćuju u vlastitoj režiji, je kud i kamo veće ma od kojeg bilo drugog načina iskorišćavanja. Gosp. ing. Marinović navada dovoljno mnogo primjera iz svih krajeva naše države, gdje je režijsko poslovanje već uvedeno, te se iz ovih podataka može najlakše procijeniti veliki finansijski uspjeh vlastite režije. Želio bih k tome navesti još nekoliko primjera ovdješnje režije. Za crnogorične izvale i sušike u nekom šumskom predjelu (oko 15 km daleko od šumske koturače) bila je lanjske godine raspisana dražba sa prosječnom isključnom cijenom od 9 Din po m^3 korisnog i ogrijevnog drveta, a da se dražbi nije nitko odazvao. Uprava je izradila i izvukla ovo drvo u vlastitoj režiji te će prema sadašnjim cijenama, prodavši drvo na željezničkoj stanici, postići šumsku taksu od 90 Din po m^3 korisnog drveta. Istotako je izradila uprava na drugom mjestu u vlastitoj režiji drvo, za koje je dobila ponudu samo od 50 Din na panju. Rezultat režije bila je šumska taksa od 120 Din, odnosno 165 Din po m^3 za drugu partiju. U drugom šumskom predjelu povući će uprava prema sadašnjim prodajnim cijenama najmanje 140 Din u ime takse na panju, dok je za drugo drvo u istom predjelu polučeno na dražbi lanjske godine samo 50 Din po m^3 na panju. Prema sadašnjoj jednoj ponudi od 15 Din za 1 m^3 crnogoričnog drveta na panju u drugoj jednoj šumi, stoji nasuprot šumska taksa od 100 Din za drvo izrađeno u vlastitoj režiji. U svim tim slučajevima pokazala je režija tako ogroman finansijski uspjeh, te mislim da drugog komentara k tome uopće ne treba, jer se već iz tih data jasno pokazuje uspjeh poslovanja u vlastitoj režiji. Prihodi državnog šumarstva ne bi poskočili samo dvostruko, kako to veli gosp. ing. Marinović, nego bi bili još mnogo veći, kad bi se drvo izrađivalo u vlastitoj režiji, a da ne spominjem još sve ostale prednosti u gospodarstvenom i uzgojnom pogledu.

Veliki korak napred učinilo bi poslovanje u vlastitoj režiji, ako bi se počelo raditi bez akordanata, te bi se onda i u punom smislu riječi mogla nazvati »vlastita«. Sa strane akordanata osobito kod firma s dugotrajnim ugovorima, bivaju radnici veoma često iskorišćavani i na razne načine prikraćeni. U režijskom poslovanju nemamo više velikih akordanata, nego se posao povjerava manjim akordantima, koji obično potječu iz samoga naroda, ili ih radnici sami odaberu prije, nego što će svoj posao primiti, tako da je iskorišćavanje radnika gotovo isključeno. Da možemo u režiji sa uspjehom raditi i bez akordanata, morali bi u prvome redu smanjiti sadašnje prevelike uprave. Iskusni šumski organi mogli bi voditi u šumi sav posao mjesto akordanata. Na dlanu je, da se radnici pri tome ne bi nikako prikraćivali, te bi još osim toga sva dobit akordanta ostala državi, koja bi ovim novcem mogla organima i radnicima poboljšati stanje. Ovo se ne bi moglo provesti dok se ne poveća broj organa ili ne smanji prevelika područja bosanskih uprava. Ako se pomisli, da

ima n. pr. uprava Srednje oko 60.000 ha površine, te da je povjereno to veliko područje upravitelju, kojemu stoji na raspolaganje svega samo 20 organa, mora svaki uvidjeti ogroman posao, što ga mora upravitelj obavljati. Unatoč svemu tome vodi se prilično veliko režijsko poslovanje, što se najlakše može prosuditi iz predloženog preliminar za 1923/24, koji je zaključen sa preko 3.000.000 Din čistog prihoda, i preko 35.000 m³ crnogoričnog korisnog i majdanskog drveta. Mislim, da ovi podaci dosta jasno govore.

Reasumirajući dakle sve ovo, što je gore rečeno i uvaživši mišljenje i prvaka šumske struke iz naših drugih krajeva, dolazimo do zaključka, da je iskorištavanje šuma u vlastitoj režiji mnogo povoljnije, nego li iskorištavanje putem ugovora, te za to treba eksploataciju putem ugovora zabaciti. Stavivši se dakle na bazu modernog šumskog gospodarstva treba, kako to ističe gosp. ing. Marinović, da se najprije pripravi teren za gospodarenje u vlastitoj režiji.

Radnja gosp. ing. Marinovića sa praktične strane, je od neprocenljive vrijednosti, jer je osobito naglasio momente, koji su za praktično vođenje režijskog poslovanja od najveće važnosti, a to je u prvom redu izgradnja prometnih naprava i reorganizacija administrativne službe, supsumirajući ovamo i stručnu naobrazbu osoblja i intenzivniji rad u manjim šumskim upravama. Zato je već na početku istaknuto, da treba u prvome redu pribaviti potrebna novčana sredstva za izgradnju izvoznih naprava, jer se bez investicije ne da zamisliti nikakovo gospodarenje ni iskorišćavanje. Nadalje treba broj šumskih činovnika povećati pružajući mladim ljudima prilike, da se izobrazu, i pobrinuti se za što veći broj šumsko-tehničkog osoblja sa odgovarajućom naobrazbom. I napokon treba reorganizirati administrativnu službu, ostavljajući upraviteljima u gospodarenju što slobodnije ruke u okviru preliminar, jer se riješenjem pojedinih pitanja u drugoj i prvoj instanci veoma često propušta najpovoljniji momenat za riješenje toga pitanja, što je za poslovanje uvijek od velike štete. Dovoljno je, ako Ministarstvo ispita i odobri sam preliminar za pojedine godine. Uprave bi trebale posve samostalno da provode taj preliminar, a direkcija da vodi intenzivniji nadzor, te da ujedno upravitelja upućuju i pomažu u njegovom poslovanju, te da brzo odobravaju provedene prodaje. Bez temeljite reorganizacije šumarske službe, osobito u koliko se odnosi na režijsko poslovanje, i bez povećanog broja stručnjaka sa potrebnim tehničkim osobljem ne da se uspješno gospodarenje u vlastitoj režiji ni zamisliti, kao ni bez potrebnih investicija. Kod nas u Bosni spriječava intenzivni rad još i veličina područja ovdašnjih uprava, te je posve isključeno, da bi upravitelj sa malim brojem organa, mogao voditi uprave sa 40—70.000 ha.

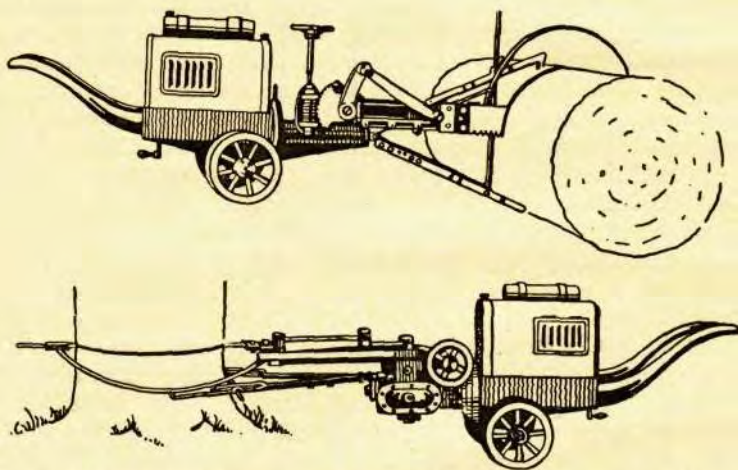

Šumska industrija i trgovina.

Još jedan stroj za obaranje i prerezivanje stabala.

U 10. broju Šumarskog lista opisao je g. Hajde novi stroj za obaranje i prerezivanje stabala. Ovim recima upozorit ćemo na još jedan takav stroj, što ga je nedavno stavila u promet tvrdka *Continental u Dresdenu u Njemačkoj* pod imenom »Conti«.

Taj je izum od zamašite važnosti za posjednike šuma i pilana, jer njegova upotreba znači preokret u dosadašnjem načinu iskorištavanja šuma, ako stroj bude doista odgovarao svim onim zahtjevima, koji se postavljaju na takove strojeve, a kojima dosadani izumi nisu posvema odgovarali, uslijed čega vidimo, da se obaranje još uvijek vrši ručnom pilom.

Stroj „CONTI“ kod prerezivanja (gore) i kod obaranja stabala (dolje).

Stroj leži na osovini sa dva kotača te se može pomicati poput ručnih kolica, a mogu ga lahko nositi dva čovjeka. Jedan čovjek može ga lahko pred sobom gurati. Jakost motora iznosi 4 HP., za jača stabla 6 HP. Stroj se može jednim okretom prednjeg dijela upotrebiti sad za obaranje, a sad opet za prerezivanje stabala. Za vrijeme pogona spojen je sa stablom pomoću kočnice u obliku klijesta.

Ovaj stroj spada u vrst strojeva s testerom listaricom. Njegovi izumitelji ističu prednost listarice testere pred strojevima, koji mjesto testere imaju lanac za rezanje, te naglašuju da je ovaj način rezanja pouzdaniji, jer da lanac trga staniče te se puni pilovinom, uslijed čega nastaju zastoji u pogonu. Isto tako naglašuju, da je otpor kod testere za polovicu manji, nego li kod lanca, uslijed čega se troši manje snage dotično uz istu snagu je dvostruka uradnja.

Taj stroj reže drvo s promjerom od 1 m za neko tri minute, za koji posao potroše 2 čovjeka s običnom pilom 45 minuta; drvo od 40 cm reže za 40 sekunda, što pokazuje vrlo veliku uštednju na vremenu.

Na jednu radnu uru troši jednu litru gorivog materijala, koji može biti benzin, benzol itd.

Duljina pile od 1800 milimetara reže stabla do 1300 mm promjera. Obično je duljina pile 1500 mm, s kojom se reže stablo do 1000 mm, ali se za slabija stabla mogu upotrebljavati i kraće pile. Ove su iz čelika s nekom naročitom zubnom konstrukcijom, te su navodno vrlo odporne.

Ovaj stroj ne upotrebljuje se samo za obaranje i obrubljivanje stabala, nego se može poput horizontalne jarmače upotrebljavati i za rezanje stabala u daske, podvlake itd., u kojem se slučaju mora upotpuniti s naročitim strojem. Pred horizontalnom jarmačom ima prednost lakog transporta, neovisnosti o pogonu i jeftinoće.

Naročita je prednost ovog stroja, da se može lahko transportirati s jednog mjesta na drugo te ima vlastiti motor, pomoću kojega se može upotrebljavati na svakom mjestu.

Držimo, da će se taj stroj u brdskom terenu radi svoje težine manje upotrebljavati za obaranje stabala, nego će se upotrebljavati više na takovim mjestima u šumi, gdje će se drvo većih dimenzija preraditi te za lakši transport prirediti. Takovo se drvo radi svog objama i težine na našim brdskim prometima nije moglo uvijek transportirati, te je ostajalo da trune u šumi. Bilo bi vrlo dobro i korisno, kada bi gg. iz prakse, koji imaju iskustva sa sličnim strojevima, opisali njihovu praktičnu uporabu.

M.

Bilješke.

»Трговински Гласник« од 24. X. о. г. доноси ову вијест, коју дословно преносимо:

Предлог Закона о Шумама.

Ми имамо врло много шуме — око 30 од сто целокупне површине наше државе под шумом је — и то је једна велика наша национална драгоценост. Да би се из тих силних шума вукла што већа корист, а да се оне ипак не би затирале, установљено је код нас и нарочито Министарство Шума (и Рудника). Једна од првих дужности овог Министарства несумњиво је та, да унифицира све оне законе и уредбе које до сада постоје у разним нашим покрајинама у погледу управљања шумама (има 10 разних закона и безброј наредаба, расписа, уредаба и правилника, који су још увек на снази), т. ј. да изгради један општи закон који ће обухватити целокупну управу и економију шума, једнообразно за целу државу.

Један такав закон је заиста и израђен, и сада ће, после завршних коректура које се ових дана чине у Министарству, бити поднет Скупштини. Пројект

је резултат других и брижљивих студија. Њему је у главном служио за основу један пројект који је био израдио г. др. Александар Угреновић, проф. Универзитета, а прихватио га пленум управе »Југословенског Шумарског Удружења« после опширних и темељних дискусија на конференцијама у Марибору и Загребу, током ове године.

Но иако се наслава и у архитектонском склопу и у главним погледима на овај елаборат »Ј. Шумарског Удружења«, пројект Министарства је на много места даље разрађен, прецизиран, негде упрошћен, негде допуњен. И зато, када га човек студира, добија врло пријатан утисак марљиве припреме и доброг познавања предмета — пријатан контраст према многим и многим законима и уредбама скупаним на брзу руку за ових пет прошлих година код нас.

Закон је подељен у десет одељака. I Део (опште одредбе) даје појам и дефиниције шуме и шумског земљишта, и поделу шума по својини. II Део садржи шумарско полицијска наређења: одредбе о крчењу, пустошењу, пошумљавању, о заштитним шумама, о заштити од ветра, инсеката, заразних болести, пожара, о пашама и жиропајама. III Део даје шумарско привредне одредбе: о рационалном газдовању у државним шумама самоуправних тела, приватних корпорација, о приватним шумама; о сечи и жигосању; о шумским службено-стима; о плављењу и сплављању. IV Део говори о пошумљавању кршева, голети, живог песка и бујица; о планинским пашњацима (суватима), о деобама и шумским задругама; о шумарској настави и просвећивању; о шумском фонду; о шумарском савету. V Део третира организацију шумарске службе; VI Део о искоришћавању шумских производа. VII Део садржи казнена наређења; VIII Део прописе о излучењу општинских шума и испаша, и о одвајању колонизационих објеката у Босни и Херцеговини, IX Део о изменама закона од 28. фебруара о ограничавању државних шума за ново-ослобођене крајеве Србије и Црне Горе, X Део о прелазним наређењима и завршним одредбама.

Није јасно да ли Министарство неће поднети VIII одељак (о излучењу општинских шума и испаша и о одвајању колонизационих објеката у Босни и Херцеговини) као посебни законски предлог, јер је тај одељак и посебно припремљен, скоро са идентичним текстом. Наше је мишљење, да би боље било задржати VIII одељак као у главном пројекту, и тако имати кодификоване у једном закону све одредбе које ће се у будуће тицати шума у нашој држави.

Из самог садржаја, изложеног горе у најкрупнијим потезама, може се видети огромна економска важност овог закона, као и значај његов у погледу уређивања својинских односа над шумама. У овом чланку немогуће је ући детаљније у излагање одредаба овог закона, нити у дискусију о њима. Стога се ми за сада задржавамо само на саопштавању факта, да је пројект овог тако важног и тако жељеног очекиваног закона израђен, да је израђен ванредно пажљиво, уз припомоћ свих стручних кругова, и да ће тај пројект убрзо бити поднет Скупштини на решавање. Том приликом развиће се вероватно и у Скупштини и у нашој широј јавности полемика о многим тачкама овог пројекта, и том приликом ћемо и ми ући у његов детаљнији претрес.

Д-р. М. Недељковић.

Iz Jugoslov. Šumarskog Udruženja.

Izvadak

iz zapisnika 6. sjednice u. odbora održane dne 19. VIII. 1923. u Ljubljani.

Predsjedava Ćirković. Prisutnih 15 odbornika.

I. Nakon ovjerovljenja zapisnika referiše Ćirković o skupštini čehoslov. šum. udruženja u B. Bistrici.

II. Zatim je ustanovljen detaljan dnevni red glavne skupštine, sastavljeni tekstovi brzojava, izabrani članovi pojedinih užih odbora, donešen predlog o povišici nagrade tajniku, blagajniku i tipkačici.

III. Nakon toga su saslušani referati pojedinih sekcija: I. O otkupu seravituta i II. O eksproprijaciji velikih šumskih kompleksa.

IV. Zaključeno je osnovati posebnu sekciju za lov.

V. Primljeni su novi članovi:

Redoviti:

Ing. Rosić Sreten, šum. inženjer Pleternica Slavonija.

Ing. Valentić Petar, šum. inženjer Nova-Gradiška Slavonija.

Krnoul Ivan, kr. šum. akcesista Gor. Mihaljevac Medjumurje.

Rakovšček Vjekoslav, drž. šumar Obrovac Dalmacija.

Blaha Joško, gozdar Radeha Slovenija.

Montecucolli Mavro, šumarnik Fojnica Bosna.

Dožudić Konstantin, tajnik S. H. Guttmann d. d. Belišće Slavonija.

Ivanović Stevan, podšumar kod šum. uprave Peć, Crna-Gora.

Gligorije Kušimir Kušmarjev, podšumar I. kl. Sarajevo dir. šuma.

Izvadak

iz zapisnika I. sjednice upravnog odbora J. Š. U. održane 23. VIII. u Ljubljani.

Predsjedava Ćirković. Prisutno 11 članova odbora.

I. Donosi se zaključak o postupku glede pojedinih zak. osnova, koje će se predložiti na nadležna mjesta.

II. Glede zakonskog projekta o neposrednim porezima zaključeno je, da druga dva člana užeg odbora donesu referat za narednu sjednicu, u kojem će ili izmiriti oba oprečna stanovišta (dr. Nenadić — ing. Lenarčić) ili stati uz jedno stanovište, ili naći treći izlaz.

III. Prema zaključku III. sekcije bira se uži odbor kolega iz Bosne, da do naredne sjednice izrade mišljenje o dugoročnim ugovorima, njihovoj koristi i šteti te iznesu predlog o daljem unovčenju drž. šuma u Bosni.

IV. Braći Čehoslovacima da se dade za protuudarje originalna slika Nj. Veličanstva Kralja Aleksandra (po njihovoj naročitoj želji) a osim toga znak našeg udruženja, kada bude izrađen.

V. Raspravlja se o pritužbi malih industrijalaca protiv tvrtke Eisler i Ortlieb, o kojem predmetu daju iscrpivo izvješće dr. Danda i Stojanović.

Sjednica je završena u 1 sat poslije podne.

Izvadak

iz zapisnika 2. sjednice u. o. J. Š. U. održane u Skoplju dne 16. i 7. X. i u Tetovu 18. X 1923.

Prisutni: Ćirković, Marinović, Ćeović, Stamenković, Rohr, Manojlović, Knežević, Stojanović, Slijepčević, Petrović i Ružić.

I. Nakon pročitavanja i ovjerovljenja zapisnika daje tajnik izvješće, u kojem ističe svoj put u Bratislavu na međunarodnu drvarsku konferenciju.

Zaključeno: Uputiti predstavku Ministarstvu šuma, u kojoj će se skrenuti pažnju na važnost ovakvih međunarodnih sastanaka i štetu, koju trpi naša država, ako ne učestvuje na ovakvim sastancima (Bratislava, Lyon). Nadalje upozoriti na važnost ključaka bratislavske konferencije naročito u pogledu statistike, koja je baš kod nas vrlo površna i manjkava.

Tajnikovo i blagajnikovo izvješće uzima se na znanje.

II. Rasprava o Zak. projektu za neposredne poreze. Ing. Ružić referiše o historijatu dosad. postupka u tom predmetu. Osvrće se na referate ing. Lenarčiča i dr. Nenadića te ističe, da je prvi u svom referatu obuhvatio sve poreze pa i one, koji sa šumarstvom nemaju veze. Pošto imamo više dobrih studija o tom predmetu, drži nepotrebnim a i nemogućim, da se na par stranica dađe iscrpiv sud o tom predmetu. Dr. Nenadić naprotiv obuhvatio je u svom referatu samo porez na šumsko zemljište, a ipak ima u šumarstvu još i drugih poreza od velike važnosti. Tako se ne može mimoći porez na ukupni dohodak i na imovinu, koji su po svom iznosu još i veći od poreza na zemljište. Za to je izradio poseban referat, u kojem je obuhvatio još i ova dva poreza.

Nakon pročitanih referata razvija se debata.

Tijekom ove usvaja se s malim izmjenama Ružićev referat. Do većeg razilaženja dolazi samo kod poglavlja o porezu na imovinu.

Ing. Rohr nastupa odlučno protiv takovog poreza kod šuma, jer ove reprezentuju velike kapitale, koji se slabo ukamaćuju i zato ne mogu biti tretirani kao drugi kapitali s velikim ukamaćenjem. Osim toga ne može se opteretiti šum. gospodarstvo ovim porezom, jer bi taj priječio dizanje intenzivnosti tog gospodarstva: čim je intenzivnije, čim se više polaže važnost na uzgojni momenat i čim su n. pr. prijednije kulture, to će biti veći porez.

Tijekom debate usvaja se kompromisno riješenje s time, da se rekne u obrazloženju, da šume ne bi uopće trebalo opteretiti porezom na imovinu te da se taj porez oslobodi nameta.

III. Rasprava o bosanskim dugoročnim ugovorima obzirom na šum. komplekse Drinjača i Sebešić-Semešnica. Čitaju se referati gg. ing. Karopa, ing. Stojanović — ing. Radulovićev; šumarnika Montecucolia; ing. Sarnavke; nadsav. F. Pribika; šum. Nikića i zaključak gg. Telara, Bajića, Strehe, Pogačnika i Pribika kao i jedan primjerak ugovora.

Tijekom debate ustanovljuje se, da su svi članovi odbora načelno protiv ugovora, a za režiju. Samo se u postupku razilaze mišljenja. Jedni zastupaju stanovište, da je bolje pustiti one šume još neko vrijeme neiskorištene za rezervu (radi naglog iskorištavanja bos. šuma putem ugovora, za servitute, male

prodaje itd. te naglog uništavanja požarom, popašom, krčevinama, krađom itd.) dok režijsko gospodarenje ne uznapreduje tako, da se može i na njih protegnuti. Ako država treba novca, neka omogući reformom organizacije režijski rad ondje, gdje se može provesti bez većih investicija; pa će dobiti isto takav prihod kao što je onaj, koji kani postići prodajom putem ugovora. Otklanjaju odlučno potrebu sklapanja ugovora.

Druga struja naglašuje, da je uslijed nestašice novčanih sredstava režija u većem stilu isključena, a država treba novaca, pa je jedini put prodaja ovih parcela putem ugovora, pa makar i uz momentanu štetu po šumarstvo.

Većina se priklanja prvoj struji te se konačno nalazi izlazak u rezoluciji, s kojom se svi zadovoljuju, a koja glasi:

Izvršujući zadatak glavne skupštine J. Š. U. da se donese mišljenje po pitanju unovčenja naših šuma uopće, naročito pak po pitanju unovčenja još neiskorištenih dvaju bosanskih šumskih kompleksa putem dugotrajnih ugovora a na način, kako se prodaju šume putem takovih ugovora u Bosni, upravni odbor J. Š. U. donio je nakon svestrane rasprave ovu rezoluciju:

»I. U pogledu iskorištavanja naših šuma putem dugotrajnih ugovora, kod kojih se eksploatacija posvema prepušta u ruke kupcu, zauzela je već stano- vište beogradska i ljubljanska skupština ovog udruženja. Obe su skupštine odbacile ovaj način kao štetan tako sa stručnog kao i s narodno-gospodarstve- nog stanovišta, te su postavile za cilj budućeg gospodarenja u državnim šumama eksploataciju putem režije.

Stojeći i dalje na tom stanovištu naglašujemo, da je potrebno uklanjati s puta sve ono, što priječi postepeno postignuće spomenutog cilja kao i podu- pirati i poduzimati sve one mjere, koje će naše državno šumarstvo privedi tome cilju, a to je u glavnom:

1. U administrativnom pogledu:

Pojednostavljenje državne administracije, proširenje djelokruga upravnih šumarskih organa, postepeno smanjenje površina šum. upravnih jedinica upo- redo s umnažanjem personala radi intenzivnosti gospodarenja, izobrazba šumar- skog osoblja u trgovačkom pogledu, osnivanje uzornih šumarija za režijsko poslovanje te privremeno dodjeljivanje šumarskog osoblja takovim šumarijama, uvađanje nagrada za uspješno poslovanje — kao i poduzimanje svih onih mjera, koje su u tom pravcu predlagane tako sa strane ovog udruženja kao i po poje- dinim šum. nadležnostima;

2. U finansijskom pogledu:

Staranje za kredit radi izgradnje šum. prometila u drž. režiji, povećanje obrtnog fonda za režijsko poslovanje, uprošćenje načina prodaje režijom izrađenog drveta te uklanjanje onih članaka zakona o državnom računovodstvu, koji posvema sapinju dapače onemogućuju režijsko poslovanje.

II. Uvjereni smo, da bi se postepenim uvađanjem režijskog poslovanja na sva područja, gdje ga prilike omogućuju, te postepenim proširivanjem radiusa toga poslovanja i na sve ostale drž. šume (naročito na one, gdje ističu ugovori te su već sagrađena šumska prometila) — zahtjevima drž. finansija pomoglo u istoj onoj mjeri, koja se namjerava postići davanjem još neotvorenih šumskih kompleksa na eksploataciju privatnom kapitalu.

Nu ako eksploatacija u režiji na cijelim spomenutim bosanskim šumskim kompleksima (Sebešić-Semešnica i Drinjača) za sada nije moguća bila stoga,

što država nema dovoljno finansijskih sredstava za investicije, bilo radi nedostatka osoblja itd. te se gornja svrha (zahtjevi držav. finansija) imade postići prepuštanjem eksploatacije privatnom kapitalu putem dugotrajnog ugovora, onda J. Š. U. kao najviša stručna organizacija u državi moli, da se kod sklapanja tih ugovora sa strane Ministarstva Šuma i Rudnika u dotične ugovore unesu još i ove stavke dot. istaknu ovi principi:

a) Radi zaštite uzgojnog momenta da se posvema isključi gola sječa te se dopusti samo naravno pomlađenje putem oplodne ili preborne sječe. Dovoljit se može potpuna sječa starog drveća samo u onom slučaju, gdje je bilo naravnim, bilo umjetnim načinom osiguran pomladak.

b) Da se u ugovoru što strožije primenjuju propisi šum. zakona u pogledu uzgoja i njege šuma (obaranje stabala, izrada, izvoz itd); naročito pak propisi šum. zakona, koji se tiču šumskih požareva (upozorujemo na članaka 34—39 predloga Zakona o šumama J. Š. U.).

c) Drvena masa, koja nije predmetom kupoprodaje, imade se izraditi u državnoj režiji, a kupac dotičnog šumskog kompleksa ima se ugovorom obvezati, da tu drvenu masu pravodobno izveze na svojim prometnim srestvima.

d) Da se započne sa sistematskim uvođenjem režijskog gospodarenja, treba kod sklapanja ugovora izlučiti od prodaje stanovite komplekse šuma u istom gravitacijonom području sa svrhom, da se te šume izrade u vlastitoj režiji. Iz tih šuma izrađeno drvo izvozilo bi se na prometlima kontrahenta uz pravednu oštetu.

Da se režija uzmogne nakon izminuća ugovora proširiti i na ostale dijelove eksploatacionog područja, potrebno je, da se ugovorom osigura prelaz u vlasništvo državnog erara nakon izminuća ugovora ne samo za dolnji, nego u slučaju potrebe i za gornji stroj šumskih željeznica (naravno uz pravednu oštetu).

e) Radi zaštite drž. interesa trebao bi kubicanje oborenog drveta vršiti po izrađenim sortimentima, odnosno po sekcijama (a ne samo po srednjem promjeru i duljini cijelog debla).

f) Ako kontrahent želi, da u stanovitom perijodu posiječe više stabala, nego što ugovor predviđa, netreba ga vezati za kakav termin, nego te molbe treba u svako doba primati i u opravdanom slučaju riješavati u obliku naknadnog preliminarara.

g) U ugovoru treba osigurati kontrolu drveta po drž. šum. organima na kupčevim pilanama i ostalim šumsko-ind. postrojenjima.

h) Da se odredi u ugovoru pravovremeno plaćanje obroka. Prekoračenje može se dozvoliti samo u određenom roku, zašto se plaćaju kamati u visini, koja se plaća Narodnoj banci za posuđen novac (inače se ugovor razvrgava).

i) Kao jedan od uvjeta izdavanje ovih dvaju šum. kompleksa da se stavi obveza kupčeva na izgradnju željezničkih spojeva, koje zahtjevaju opći nacionalno-ekonomski interesi.

Nakon toga su pretresene još neke tačke eventualija i primljeni ovi novi članovi:

Redoviti:

Šnikovec Bogomir, potšumar I. kl. Aleksinac Srbija.

Davorin bar. Turković, veleposjednik Novo-Celje z. p. Petrovče Slovenija.

Ing. Valter Muck, šum. inž. pristav Otočac Hrvatska.

Ing. Oskar Kostelić, šum. inž. pristav Otočac Hrvatska.

Mladen Radančević, priv. činovnik kod šum. industr. preduzeće Dobrljin-
Drvar Bosna.

Pokorni August, šumar Corovce Prekmurje.

Ing. Franjo Oblak, upravitelj kot. šumarije Modruš Hrvatska.

Ing. Ulčar Franc, abs. šum. visoke škole Bled I. Slovenija.

Vodopivec Josip, šum. asistent Kamnik Slovenija.

Marčić Edo, oficijal pri dir. šuma Ljubljana Slovenija.

Šapla Antun, šef agr. direkcije Ljubljana Slovenija.

Ljubimov Aleksij, lesni inženjer Celje Jurčičeva 2 Slovenija.

Ševčik Franc, puškar in posestnik Ljubljana Slovenija.

Javornik Stanko, posestnik Žalna pri Višnji gori Slovenija.

Goederer Ivan, nadupravitelj Ortenek pri Ribnici Slovenija.

Dr. Lujo Novak, načelnik Min. Šuma i Ruda Beograd.

Ing. Vesely Josip, prof. šum. fakulteta Zagreb Hrvatska.

Doder Risto, šumar Pale kraj Sarajeva Bosna.

Vejvoda Franjo, okr. šum. upravitelj Voćin Slavonija.

P o m a g a č : Milač Roza, oficijaltkinja pri dir. šuma Ljubljana.

Iskaz

uplaćene članarine u mjesecu augustu i septembru 1923.

Redoviti članovi: Vorkapić Lazar, Beograd 50 D (za god. 1923.); Franješ Juraj, Bjelovar 15 D (za god. 1923.); Petronijević Slavko, Cetinje 55 D (50 D članarina, 5 D upis.); Jovanović Miloš, Beograd 50 D (za god. 1923.); Rakovšček Vjenceslav, Obrovac 20 D (za god. 1923.); Živanović Živko, Mitro-
vica 100 D (30 D za g. 1922., 50 D za g. 1923., 20 D za g. 1924.); Frković Ivan, Pitomača 30 D (za god. 1923.); Nešković Borivoj, Mitrovica 50 D (za god. 1923.); Ranitović Svetozar, N. Bukovica 50 D (za god. 1923.); Bamburač Jovo, N. Gradiška 50 D (za g. 1923.); Strgar Budimir, Ogulin 50 D (za god. 1923.); Rukavina Branko, Županja 50 D (za god. 1923.); Mužinić Milan, Beo-
grad 50 D (za god. 1924.); Baličević Ante, Karlovac 50 D (za god. 1923.); Mihaldžić Vidoje, Rajić 47.50 D (za g. 1923.); Turković barun Davorin, N. Celje 110 D (50 D za g. 1923., 50 D za g. 1924.) 10 D upisnina); Valentić Petar, N. Gradiška 55 D (50 D za god. 1923., 5 D upisnina za god. 1923.); Stencil Zoltan, Beograd 50 D (za god. 1923.); Karop Karlo, Sarajevo 80 D (30 D za god. 1922., 50 D za god. 1923.); Montecucolli Mavro, Fojnica 55 D (50 D članarina, 5 upisnina); Marković dr. Milan, Kraljevo 80 D (30 D za god. 1922., 50 D z agod. 1923.); Simić Mihajlo, Beograd 50 D (za god. 1923.); Bogičević Aleksa, Pančevo 10 D (za g. 1923.); Freškura Dragutin, Sarajevo 80 D (30 D za g. 1922., 50 D za g. 1923.); Pokorni August, Sarajevo 55 D (50 D za članarinu, 5 D upisninu); Krstić Simo, Sarajevo 80 D (30 D za g. 1922., 50 D za g. 1923.); Markić Mihovil, Vinkovci 30 D (30 D za g. 1923.); Pećina Mihovil, Brinje 77 D 50 p (47.50 D za g. 1922., 30 D za g. 1923.); Jagrović Svetozar, Ogulin 50 D (za g. 1923.); Grozdanić Milan, Karlovac 50 D (za g. 1923.); Jasić Dušan,

Petrinja 80 D (30 D za g. 1922., 50 D za g. 1923.); Balen Josip, Senj 50 D za god. 1923.); Bjegović Tomo, Otočac 80 D (30 D za g. 1922, 50 D za g. 1923.); Ton Josip, Bockovci 50 D (za g. 1923.); Ambrinac Jozo, Vrbanja 17 D 50 p (za g. 1923.); Dožudić Konstantin, Belišće 55 D (50 D članarina, 5 D upisnina); Čížek Josip, Valpovo 55 D (50 D članarina, 5 D upisnina); Ivanović Stevan, Peć 55 D (50 D članarina, 5 D upisnina); Kušmir Kušnarov Gligorije, Sarajevo 55 D (50 D članarina, 5 D upisnina); Polaček Dragutin, Zagreb 80 D (30 D za g. 1922., 50 D za g. 1923.); Mikić Adam, Petrinja 50 D (za g. 1923.); Hossu Jovan, Sarajevo 25 D (za g. 1923.); Hanika Hugo, Bos. Gradiška 50 D (za god. 1923.); Balić Ivan, Vinkovci 50 D (40 D za god. 1924., 10 D za god. 1925.); Žegarac Pavle, Klenak 50 D (za g. 1923.); Bajić Milan, Sarajevo 50 D (za g. 1923.); Hartl Ivan, Zagreb 80 D (30 D za g. 1922., 50 D za g. 1923.); Rotter Rihard, Bošnjaci 50 D (za g. 1923.); Matić Jovan, Morović 50 D (za god. 1923.); Fey Josip, Virovitica 35 D (za g. 1923.); Lukač Stevo, Sarajevo 25 D (za god. 1923.); Benić Emil, Zagreb 50 D (za g. 1923.); Böhm Viktor, Gola 50 D (za g. 1923.); Sučević Stjepan, Zagreb 50 D (za god. 1923.); Ištaković Blaž, Rajevo-selo 50 D (za god. 1923.); Ravnik Franjo, Srednje 50 D (za god. 1923.); Brixi Stjepan, Varažd. Topl. 20 D (za god. 1923.); Kos Milan, Korenica 50 D (za god. 1923.); Lulić Ivan, Zagreb 20 D (za god. 1923.); Radonić Vaso, Bela Crlva 50 D (za god. 1923.); Bajić Milan, Sarajevo 50 D (za god. 1924.); Bjegović Tomo, Otočac 30 D (za god. 1925.); Freškura Dragutin, Sarajevo 80 D (50 D za g. 1924., 30 D za g. 1925.); Ilić Slavoljub, Beograd 50 D (za g. 1924); Marković Milan, Kraljevo 80 D (50 D za god. 1924., 30 D za god. 1925.); Matić Jovan, Morović 50 D (za god. 1924.); Popović Pajo, Karlovac 50 D (za god. 1923.); Strapajević Đuro, Vinkovci 50 D (za g. 1924.).

NATJEČAJ.

Raspisuje se ovime natječaj za popunjenje mjesta šumara kod plemenite općine Turopoljske u Velikoj Gorici.

S tim mjestom skopčana su slijedeća beriva :

1. Plaća IX. činovnoga razreda sa dodatcima ustanovljenim prema u krije-
posti stojećim naredbama, sa pravom na mirovinu.
2. Paušal 3.000 Din godišnjih.
3. 12 hvati ogrevnoga drva godišnje.
4. Relutum za zemljište 300 Din godišnje.
5. Stanarina 1800 Din godišnje.

Molbe sa potrebitim dokumentima neka reflektanti predlože ovoj plemenitoj općini do 1. decembra o. g.

Plemenita općina Turopolje u Velikoj Gorici, dne 1. oktobra 1923.

Objava licitacije ogrevnog drva.

Kod kr. direkcije šuma u Vinkovcima prodavaće se dana 26. novembra 1923 u 11 sati javnom ofertalnom licitacijom 4264.5 pr. m. hrastovih cepanica i oblica sa procenom od 221.754 Din u srezu Zelenik odel XV, XVI i XVIII kr. šumske uprave u Jasenovcu, udaljena od željezničke stanice Šaš oko 5 km.

Opšti uslovi.

1. Pismene ponude u valjano zapečaćenom zavoju, providene sa 20 Din taksenih marka, imaju se predati kod blagajnice direkcije šuma najkasnije do 11 sati dana licitacije.

Ponudi ima priležati vadij od 11.500 Din u gotovom novcu ili vrednostnim hartijama, kojima država priznaje valjanost jamstva.

U ponudi treba istaknuti, da su ponuđaču svi uslovi licitacije dobro poznati i da na njih u celosti pristaje.

2. Ponude podnešene posle određenog roka, telegrafske ponude i one, koje ne odgovaraju ma jednom od uslova ove objave licitacije ili sadrže posebne uslove ponuđača, neće se uzeti u obzir.

3. Kupovina se plaća u gotovom novcu kod blagajnice ove direkcije u roku od 14 dana od dana saopštenja, da je licitacija odobrena.

Od kupovine plaća se 2.8 % u ime prinosa i taksenih marka.

4. Rok za izvoz drva traje do kraja 1924. godine.

PotANJI uslovi licitacije i tekst ugovora može se zaznati za radnog vremena kod kr. direkcije šuma u Vinkovcima i kod šumske uprave u Jasenovcu

U Vinkovcima, dne 25. oktobra 1923. god.

Kr. Direkcija Šuma.

Oglas o velikoj prodaji hrastovih stabala.

Kod šumsko gospodarstvenog ureda imovne općine Gjurgjevačke u Bjelovaru prodavati će se putem javne pismene dražbe dne 24. novembra 1923. u 11 i pol sati i to:

Šumarija	Broj hrpe	Šum. sreza		U okružju broj	Broj hrastova	Procjena mase za tehničku porabu sposobnog drva m ³	Procjenjena vrednost drvosjeka kao isključna cijena u dinarima	Udaljenost šume do utovarne stanice Bulinac u klm
		ime	br.					
Rača	1	Skres	57	V	1153	6454.79	2,517.368	9.7

1. Dražbe će se obaviti, isključivši jedino na temelju pismenih ponuda.

2. Sa 20 dinara taksirane ponude (oferti) imaju biti dobro zapečaćene, te će se primati najkasnije do 11 i pol sati pre podne dana 24. novembra 1923.

3. U ponudi valja naročito navesti, da su nudiocu svi uslovi dražbe dobro poznati i da ih u cijelosti prihvaća. Uz to se ima ponudi priložiti u ime vadiuma 5% od procjenbene vrednosti bilo u gotovom novcu ili u državnom zagarantovanim hartijama od vrednosti ili onim vrednostnim hartijama, kojima država priznaje valjanost jamstva.

4. Odobrenje dražbe ovisi od Ministarstva šuma i rudnika u Beogradu.

5. Predmet prodaje je cjelokupna drvna masa, t. j. drvo sposobno za tehničku sposobnost. Otpaci iza bradve i mamlje imaju ostati imovnoj općini.

6. Dostalac je dužan na dan dražbe platiti iznos od 2% dostalne svote u ime biljegovne pristojbe, te 0.8% raznih doprinosa. U slučaju neodobrenja dražbe vratiti će se uplaćena svota dostalcu.

7. Prva polovica kopovnine imade se uplatiti za 14 dana, nakon što je dostalac obavješten da je dražba odobrena, a drugu polovicu do konca juna 1924. sa 8% kamata od dana kada primi obavjest o odobrenju dražbe.

8. Za sječu izradbu i izvoz kupljenog drva ustanovljuje se rok sa 31. decembra ex 1925.

9. Svi ostali dražbeni uvjeti mogu se doznati za vrijeme uredovnih sati kod gospodarstvenog ureda Gjurgjevačke imovne općine u Bjelovaru i kod šumarije V. u Rači.

šumsko gospodarstveni ured imovne općine Gjurgjevačke.

U Bjelovaru, dne 12. oktobra 1923.

Upravitelj-šumarski nadsavjetnik:

L a c h v. r.

Objava licitacije.

Dana 26. novembra 1923 u 11 sati prodavati će se javnom ofertalnom licitacijom putem pismenih ponuda kod Kr. Direkcije šuma u Zagrebu slijedeći drveni materijal na panju.

Prodaj. skup. broj	Kr. šumska uprava	Šumski predjel			Udalje- nost od željez- ničke stanice	Hrastovo				Brestovo				Bukovo				Obrojčeno kolobrojem brojevima	Isklična cijena	Zaobina		
		sjeckored	okružje	čestira		broj stabala	tvorivo	gorivo	svega	broj stabala	tvorivo	gorivo	svega	broj stabala	tvorivo	gorivo	svega				m ³	m ³
I	Pitomača	IB	2	11	Klošta 8 km	181	1444	1381	2825	79	382	350	732							1—260	1,387.103	139.000
II	Kalje	II	1	1	Brežice 30 km									4163	776	2359	3335			6401—11.812 izuzevši 1249 komada sje- menjaka	50.422	5.050
III	Kalje	II	1	1	isto									3387	281	1964	2245			1—4100 izuzevši 713 komada sje- menjaka	28.632	2.900

Izvadak iz opštih uslova licitacije:

1. Pismene ponude imaju se predati u valjano zapečaćenom omotu prozvidene sa 20 dinara taksenih maraka. Ponudjene sume moraju biti rukom sane sa arapskim brojkama i pismenima. Na omotu ponuda mora biti jasno ispisano: »Ponuda za licitaciju od ponudjača«

2. Ponude se imaju predati najkasnije do 11 sati dana 26. novembra 1923 kod kr. Direkcije šuma u Zagrebu.

Ponudi ima priležati potvrda o uplati vadijuma, koji je označen u oglasu kod svake skupine, bilo u gotovom novcu bilo u vrednostnim papirima, kojima država priznaje vrijednost jamstva.

U ponudi mora nudioc da izjavi, da su mu svi uslovi licitacije kao i ugovora dobro poznati, da ih u cjelosti prihvaća i da im se pokorava.

3. Sa jednom te istom ofertom može se davati ponuda i na više skupina, ali za svaku pojedinu skupinu ima se naznačiti ponuđena svota.

4. Dostalac je dužan, da od kupovnine plati 8.8% u ime taksene pristojbe i raznih prinosa.

5. Ponude podnešene poslije određenog roka, nadalje telefonske i kumulativne neće se uzeti u obzir.

6. Svi potanki uslovi licitacije mogu se saznati kod kr. Direkcije šuma u Zagrebu, te kod šumskih uprava u Pitomači i Kalju.

U Zagrebu, dne 18. oktobra 1923.

Kr. Direkcija šuma u Zagrebu.

Broj: 6506 — 1923.

Licitacija topolovih drveta.

Kod Kr. Direkcije Šuma u Vinkovcima prodavaće se **dana 5. novembra 1923.** u 10 sati javnom ofertalnom licitacijom 3294 topolova drveta, 25 do 50 cm prsnog prečnika, sa procenjenom kubnom masom od 1973 m³ uz početnu cenu 88.500 dinara. Drveta su obeležena u odeljenju 4. i 5. sreza Veliki gjol broj 11. Kr. Šumske Uprave Lipovljani uz vodu Trebež (oko 2 km do reke Save).

Opšti uslovi:

1. Pismene ponude, u valjano zapečaćenom zavoju, providene sa 20 Din taksenih marka, imaju se predati kod blagajnice Direkcije Šuma najkasnije do 10 sati dana licitacije.

Ponudi ima priležati vadij od 4500 Din u gotovom novcu ili vrednosnim artijama, kojima država priznaje valjanost jamstva.

U ponudi treba istaknuti, da su ponudjaču svi uslovi licitacije dobro poznati i da na njih u cjelosti pristaje.

2. Ponude, podnešene posle određenog roka, telegrafске ponude i one, koje ne odgovaraju ma jednom od uslova ove objave licitacije ili sadrže posebne uslove ponudjača, neće se uzeti u obzir.

3. Kupovina se plaća u gotovom novcu kod blagajnice ove direkcije u roku od 14 dana saopštenja, da je licitacija odobrena.

Od kupovnine plaća se 2.8 % u ime prinosa i taksenih marka.

4. Rok za izradu drveta i izvlačenje robe traje do kraja 1924. godine.

Potanki uslovi licitacije i tekst ugovora može se saznati za radnog vremena kod Kr. Direkcije Šuma u Vinkovcima i kod Šumske Uprave u Lipovljanima.

U Vinkovcima, dne 1. oktobra 1923. god.

Direkcija Šuma.

Oglas.

Kod šumske uprave u Nemiljoj prodavaće se dne **19. novembra o. g.** u ponedjeljak u 13:30 sati putem javne pismene i usmene dražbe II. partija oko 1000 m³ jelovih balvana franko vagon stovarište stanica Nemila sa isključnom cijenom od 200 Din (dvije sto Din) za jedan kubni metar. Balvani su zimske sječe. —

Svakom reflektantu stoji pravo, da drvo prije dražbe razgleda.

Svaki nuduoc mora položiti prije početka dražbe vadij i to 10% (stranci 2%) odnosno polaže u 4% obveznicama za financ. likvidiranje agrarnih odnosa u Bosni i Hercegovini 20% (stranci 40%) od isključne cijene u gotovom ili drž. bonovima i taksenu marku od 20 Din.

Pismene ponude sa vadijem i taksenom markom od 20 Din treba poslati zapečaćeno gornjoj šumariji i moraju iste prije početka dražbe stići.

Na omotu mora biti napisano »Ponuda na 500 m³ jel. balvana«.

Dražba se neće obdržati, ako istoj ne pristupe makar tri ozbiljna nuduoca.

Kupac je dužan platiti Jug. šum. udruženju prinosi u iznosu 1‰ od cijele kupovnine.

Ministarstvo šuma i rudnika bira slobodno između ponuda i može sve bez navođenja razloga odbiti.

Do riješenja vezani su nuduoci na svoje ponude.

Uvjeti prodaje izložene su na uvid kod gornje šumarije.

Šumarija Nemila.

Oglas.

Kod šumske uprave u Busovači prodavat će se dne **12. novembra 1923** u 12 sati 30 putem javne usmene i pismene dražbe oko 18.000 p. m. bukovog gorivog drveta, u partijama od 3000 p. m., franko vagon štovarište u Sajtoviči sa isključnom cjenom od 100 (sto) Din za jedan prostorni metar.

Svakom reflektantu stoji slobodno da drvo prije dražbe razgleda.

Svaki nuduoc mora položiti prije početka dražbe vadij i to 10% (stranci 20%) od isključne cijene u gotovom ili u državnim bonovima i taksenu marku od 20 Din.

Pismene ponude sa vadijem i taksenom markom treba poslati zapečaćene gornjoj šumariji i moraju iste prije početka dražbe stići. Pismene ponude mogu glasiti i na neograničenu količinu drva. Na omotu mora biti napisano: »Ponuda na bukovo gorivo drvo.«

Dražba se neće obdržavati, ako istoj ne pristupe makar tri ozbiljna nuduoca.

Kupac je dužan platiti jugoslavenskom šumarskom udruženju prinos u iznosu od 0.1% cijele kupovnine.

Ministarstvo šuma i rudnika bira slobodno između ponuda i može sve bez navođenja razloga odbiti.

Uvjeti prodaje izloženi su na uvid kod gornje šumarije.

Šumska uprava Busovača.

Kod kr. Direkcije šuma u Zagrebu prodavati će se 10. novembra

Broj prodajne skupine	Kr. šumska uprava	Šumski predjel			Udaljenost od željezničke stanice	Bukva			Jela		
		sjekored	okružje	čestica		tvorivo	gorivo	gorivo		tvorivo	gorivo
								I	II		
						m³					
I	Ogulin	III	6		Ogulin 17 km	18 3 javor				260	86
II		III	8		"					4937	2113
III		II	5		Gomirje 8 km					389	166
IV		IV	2		Ogulin 20 km					283	121
V	R a v n a g o r a	I	2	4	Skrad 25 km					393	
VI		I	2	4	"					311	
VII		I	3	7	"					387	
VIII		II	2	3	Skrad 22 km					323	
IX		"	2	3	"					325	
X		"	2	3	"					386	
XI		"	2	3	"					328	
XII		"	2	3	"					332	
XIII		"	2	3	"					580	
XIV		"	2	3	"					355	
XV		IV	10	14	"					441	
XVI		"	10	14	"					474	
XVII		"	10	14	"					621	
XVIII		"	10	14	"					465	
XIX		"	10	14	"					467	
XX		"	10	14	"					430	
XXI		I	4	10	Skrad 25 km					324	
XXII		"	"	"	"					263	
XXIII		"	"	"	"					340	
XXIV		"	"	"	"					339	
XXV		"	"	"	"					389	
XXVI		"	"	"	"					366	
XXVII	Jasenak	VIII	2	127	Ogulin 26 km					894	
XXVIII		V	4	80	Ogulin 32 km					2267	
XXIX	Fužine	I	4	$\frac{5}{6}$ 9	Vrata 5 km				1234		
XXX		VI	3	$\frac{3}{5}$	Lokve 22 „m	399	1222			422	57
XXXI	Mikopaj	V	1	63	Lokve 20 km					5654	

Izvadak iz opštih uslova licitacije:

1. Pismene ponude imaju se predati u valjano zapečaćenom zavoju pro-
vrđene sa 20 dinara taksenih maraka. Ponudjene sume moraju biti rukom
ispisane u arapskim brojevima i pismenima. Na zavoju ponude mora biti jasno
ispisano: Ponuda za licitaciju od ponudjača.....

licitacije.

1923, javnom ofertalnom licitacijom slijedeći drvni materijal:

Obrojčeno kolobrojem	Isklična cijena		Žaobina	Opaska
	Din	p	Din	
	35.532		3.560	Trupci so izradjeni, a gorivo je neizradjeno i sastoji od otpadaka iza izradbe trupaca. Trupci i gorivo nalazi se u šumi kod panja.
	623.211		62.350	
1— 136	51.792		5.500	
1— 261	38.730		3.900	
1— 200	45.195		4.600	Skupina od V do XXIX izradjeno u šumi kod panja. Rok ugovora do 30. juna 1924 za skupine I— XXIX i skupinu XXXI, dočim za skupinu XXX do 31. decembra 1925.
201— 359	35.765		3.600	
1— 155	44.505		4.500	
1— 160	33.592		3.400	
161— 300	33.800		3.400	
301— 460	40.144		4.020	
461— 600	34.112		3.450	
601— 760	34.528		3.500	
761—1000	60.320		6.050	
1001—1156	36.920		3.700	
1— 160	41.895		4.200	
161— 300	45.030		4.510	
301— 460	58.995		5.900	
461— 600	44.175		4.500	
601— 740	44.365		4.500	
741— 910	40.850		4.100	
1— 160	40.500		4.050	
161— 300	32.875		3.300	
301— 460	42.500		4.250	
461— 600	42.375		4.250	
601— 760	48.625		4.900	
761— 918	45.750		4.600	
1— 358	95.658		9.600	Stojeća stabla.
1— 461	192.695		19.300	
	43.190		4.320	
1—4200	98.711		9.900	Izradjeno u šumi kod panja.
1—3138	751.982		75.200	

2. Ponude se imaju predati najkasnije do 11 sati dana 10. novembra 1923 kod kr. Direkcije šuma u Zagrebu. Ponudi ima priležati vadium označen u objavi kod svake skupine, bilo u gotovom novcu, bilo u državom zagarantovanim hartijama od vrednosti ili onima vrednostnim hartijama, kojima država priznaje vrednost jamstva (pupilarnu vrednost).

U ponudi mora nuditi da izjavi, da su mu svi uslovi licitacije, kao i zapisnika licitacije, koji zastupa ugovor dobro poznati, da na njih u cjelosti pristaje i da im se pokorava. —

3. Sa jednom te istom ofertom može se staviti ponuda i na više skupina, ali za svaku pojedinu skupinu ima se naznačiti ponudjena svota. —

4. Ponude podnešene poslije određenog roka, nadalje telefonske i komunalne ponude neće se uzeti u obzir. —

5. Rokovi za uplatu kupovnine jesu za sve skupine 14 dana od dana saopštenja, da je licitacija odobrena. —

6. Svi detaljniji uslovi licitacije mogu se saznati u radno vrijeme kod kr. Direkcije šuma u Zagrebu, te kod nadležnih kr. šumskih uprava u Ogulinu, Ravnoj gori, Jasenku, Fužinama i Mrkoplju. —

U Zagrebu, dne 5. oktobra 1923.

Kr. Direkcija šuma u Zagrebu.

Broj 247/16.

Oglas

Kod šumarije u Nemiljoj prodavat će se dne **19. novembra 1923** u poneđjeljak u 13 sati putem javne usmene i pismene dražbe oko 500 m³ jelovih balvana franko vagon stovarište stanica Nemila sa isključnom cijenom od 205 D 80 p (dvestopet Din 80 para) za jedan kubni metar. Balvani su zimske sječe. —

Svaki reflektantu stoji pravo da drvo prije dražbe razgleda.

Svaki nudioc mora položiti prije početka dražbe vadij i to 10% (Stranci 20%) odnosno 20% (ako polaže jamčevinu u 4% obveznicama za finansijsko likvidiranje agrarnih odnosa u Bosni i Hercegovini) od isključne cijene u gotovom ili državnim bonovima i taksenom markom od 20 Din.

Pismene ponude sa vadijem i taksenom markom treba poslati zapečaćene gornjoj šumariji i moraju iste prije početka dražbe stići.

Na omotu mora biti napisano »Ponuda na 500 m³ jel. balvana.«

Dražba se neće obdržavati ako istoj ne pristupe makar 3 ozbiljna nudioca.

Kupac je dužan platiti »Jug. šum. udruž.« prinos u iznosu od 1⁰/₁₀₀ od cijele kupovnine.

Ministarstvo Šuma i Ruda bira slobodno između ponuda i može sve bez navođenja razloga odbiti. Do riješenja vezani su nudioci na svoje ponude. Uvjeti prodaje izloženi su na uvid kod gornje šumarije.

Šumarija Nemila.

Broj 3106/1923.

Predmet: Prodaja suhostojećih stabala otočke imovne općine.

Oglas dražbe stabala.

Na temelju dozvole Ministarstva šuma i rudnika u Beogradu od 22. septembra 1923. broj 27.519 prodavat će se kod šumsko gospodarstvenog ureda otočke imovne općine u Otočcu dne **3. decembra 1923.** u 10 sati prije podne putem javne pismene dražbe slijedeća u naravi, brojnim kolom označena suhostojeća stabla.

Broj skupine	Šumarija	S r e z a		Broj odjela	Šumski predjel	Stabala		Tehnički uporabiva drvena gromada	Isklična cijena	Udaljenost od željezničke ili morske stanice
		ime	broj			vrst	broj	m ³	Dinara	
I.	O t o č a c	Ra-stovka	3/8	6	Sjenokoša	jela	1198	843	69.969	Do želj. stanice Lešće 22.3 km
II.				10	Radin vrh	"	266	380	31.540	
III.		Crno jezero	4/7	2	Šatorinski vrh	"	2700	1665	138.195	Do že jez-ničke stanice Lešće 19.3 km
IV.				4	Cigino vrelo	"	1150	1150	95.450	
V.				5	Mudrovčičeva štala	"	741	658	54.614	
VI.				6	Jezerke drage	"	1670	858	71.214	
VII.				7b	Mrzle drage	"	115	120	9.960	
VIII.				8	Lisac	"	305	389	32.287	
IX.	Perušić	Lisina	20/38		Oblaj	"	321	217	11.282	Do želj. stanice Studenci 10.8 km
X.	K r a s n o	Jelovac Apatišan	11/47		Jurinovica Ilijina greda	"	695	665	36.575	Do morske stanice Sv. Juraj 29.2 km
XI.		Begovača	18/51		Crni vrh	"	932	716	28.892	dtto. 37 km

Opći dražbeni uvjeti.

1. Dražbuje se samo putem pismenih ponuda, koje moraju biti valjano zapečaćene i propisno sa 20 dinara biljegovane; te napred rečenog dana predane do 10 sati prije podne po uredskom dobniku kod uručenog zapisnika potpisanog ureda.

2. U ponudi mora nuditi tačno naznačiti za koju se skupinu ovog dražbenog oglasa natječe, da su mu opći i posebni dražbeni uvjeti dobro poznati i da ih u cjelosti prihvaća.

3. Ponudbena cijena imade glasiti jasno brojkama i slovima i to za svaku skupinu posebno.

4. Ponudi se ima priložiti u ime žaobine 10% isključne cijene one skupine na koju ponuda glasi.

5. Žaobina mora biti ili u gotovom novcu ili u tuzemnim za jamstvo prikladnim vrijednostnim papirima po burzovnom tečaju danom dražbe.

6. Odobrenje dražbe izriče Ministarstvo šuma i rudnika u Beogradu.

7. Kupovina se ima uplatiti u četiri jednaka obroka i to prvi u roku od 14 dana nakon obavjesti o odobrenju dražbe, a ostala tri u tromjesečnim razmacima.

8. Rok za sječu, izradbu i izvoz stabala ustanovljuje se do 31. prosinca 1925.

9. Posebni dražbeni uvjeti mogu se vidjeti za vrijeme uredovnih sati u pisarni ovog ureda i kod šumarije Otočac, Perušić, Vrhovine i Krasno.

U Otočcu, dne 1. oktobra 1923.

Šumsko gospodarstveni ured Otočke imovne općine.

Prodaja gorivog drveta.

Kod šumske uprave u Ilidži prodavaće se u četvrtak 15. novembra 1923. u 11 sati putem javne usmene i pismene dražbe oko 3000 prost. metara bukovog gorivog drveta od sušika, izvala, vjetroloma i ostataka od izragjivanja nanula u šumama: Koninac, Vrhovi, Drumak, Šljemenski do, Zagorsko i Paljevina u općini Pazarić uz isključnu cijenu od 46 Din (četrdesetišest) po prostornom metru.

Svaki nudioć mora da položi prije dražbe 13.800 Din u gotovom ili državnim papirima, a 27.600 Din u 4% oblig. za likvidiranje agrarnih odnosa. Inostranci polažu dvostruko. Pismene ponude šalju se sa 10% ponuđene vrednosti i taksenom markom od 20 Din zapečaćene šumskoj upravi Ilidža sa oznakom: »Ponuda za 3000 prost. metara bukovog goriva na broj: 1456.« i moraju do 11 sati 15. novembra 1923. stići.

Posebni uvjeti prodaje mogu se pregledati kod šumske uprave u Ilidži za vrijeme uredovnih sati.

Dostalac nosi sve troškove raspisa ove dražbe.

Ministarstvo šuma i rudnika bira slobodno među ponudama i može sve na navodeći razloga odbiti.

Do riješenja vezani su svi nudioci na svoje ponude.

Šumska uprava Ilidža.

Broj 959.

OGLAS.

Kod šumske uprave u Varešu prodavaće se dne 7. decembra 1923. u subotu u 10 sati putem javne usmene i pismene dražbe oko 3000 kub. metara jelovog i omorovog drveta u šumi Buhovi potok predjel Tribija odjel 247, 248, 257 i 258.

Isključna cijena iznaša 60 Din za svaki kub. metar. prosječno u šumi na panju.

Svaki nudioć mora položiti prije početka dražbe vadij u iznosi od 18.000 dinara u gotovom ili državnim bonovima i 20 Din taksenih maraka.

Pismene ponude sa vadijem i taksenom markom treba poslati zapečaćene i moraju stići najdulje do 7. decembra 1923. u 10 sati.

Stoji svakom reflektantu slobodno šumu prije dražbe razgledati.

Uvjeti kupnje i prodaje izloženi su na uvid kod potpisane šumarije.

Ministarstvo šuma i rudnika bira slobodno između usmenih i pismenih ponuda i može sve bez navađanja razloga odbiti.

Vareš, dne 26. oktobra 1923.

Šumarija Vareš.

Šumsko-gospodarstveni ured brodske imovne općine Vinkovci.

Na temelju drvosječne osnove za god. 1922—23. odobrene riješenjem Ministarstva Šuma i Rudnika Glavne šumarske Direkcije od 24. septembra 1923., broj 27. 559 prodavat će se dne 5. Novembra 1923. kod šumsko-gospodarstvenog ureda Brodske imovne općine u Vinkovcima slijedeća hrastova stabla:

Kot. šumarije	Broj hrpa	Ime sječina	Sječna površina	Broj stabala				Kubni metara gradje	Procjen-bena vrednost	Dinara	Udaljenost od želi. stari- nice Bosuta kilometra	Kupac mora sa ostaviti imovnoj općini najmanje ogrijevnih drva i složenja	Ime stanica odnosno rijeke
				stojećih	ležućih	prerađenih	ukupno						
Cerna	1	Vrljak	34.54	463	—	—	463	3225	1,928.900	10	2056		Cerna
	2	Rastonci	16.75	127	1	—	128	968	500.892	12	745		Županja
	3	Zap. Kusara	17.52	136	1	—	131	1100	654.710	6	721		Gradište
	4	Kriv. Ostrovo	50.76	155	1	—	156	1952	501.512	12	750		Cerna
Vinkovci	5	Kunjevci	39.—	368	1	—	369	3274	2,097.040	6	849		Vinkovci
	6	Vrapčara	8.58	105	—	—	105	699	481.764	6	421		N. Jankovci
R. selo	7	Radjenovci	15.01	133	—	—	133	907	478.035	15	374		Drenovac
Otok	8	Gradina	47.27	649	2	3	654	3751	1,826.737	9	2150		Otok
	9	Sla m	—	159	3	—	162	852	610.620	6	754		Otok
	10	Dubovica	24.27	561	—	—	561	2879	2,254.878	3	2586		Na obali Bosuta kod Lipovca

Izvadak iz općih dražbenih uvjeta.

1. Stabla se prodavaju sa cijelim drvnim gromadama t. j. sa tvorivim drvom izuzev gore naznačenu količinu ogrevnog drveta.

2. Dražbuje se samo putem pismenih ponuda, koje moraju biti valjano zapečaćene, propisno sa 20 Din biljegovane eventualno uz prilog novčanice od 20 Din te navedenog dana do 10 sati prije podne predane.

3. Vlastoručno potpisana ponuda mora izrično sadržavati: a) ime i prezime, prebivalište nudioca; b) ime hrpe za koju se natječu uz tačnu oznaku ponudene svote brojkom i slovima; c) da su nudiocu dražbeni uvjeti, koji zastupaju ugovor potpunoma poznati i da iste bezuslovno prihvaća i da im se pokorava; d) na omotu ponude ima se napisati »Ponuda za veleprodaju hrastovih stabala brodske imovne općine dne 5. novembra 1923., od ponuđača...; e) potvrdu nadležne vlasti, da je platio porez za ranije godine i isteklo polugodište prošle godine; f) u ime žaobine ima nudioc priložiti 5 % od procjenbe

svote i to ili u gotovom novcu ili u nevinkuliranim vrijednosnim papirima, kojima država priznaje pupilarnu sigurnost. — Uložne knjižice novčanih zavoda ne primaju se.

4. Jednom ponudom može se na više ili na sve hrpe reflektirati, no nudioc mora za svaku pojedinu hrpu posebno ponudenu svotu označiti i posebno žaobinu priložiti.

5. Primaju se uvjetne ponude uz izričnu izjavu nudioca, da će stanovitu hrpu sa oznakom ponudene svote preuzeti jedino onda, ako ne postane dostalacem prvenstveno istaknute hrpe. U tom slučaju ima se žaobina položiti prema vrijednosti najvrednije hrpe, koju nudioc dostati želi.

6. Brzajavne ponude, potpunom žaobinom neobložene, nikako ili ne dostatkom (biljegovkom) providene ispod isključne cijene nakon ustanovljenog vremena predane, komulativne, te uopće sa dražbenim uvjetima nesuglasne ponude neće se uzeti u obzir.

Za hrpe broj: 1, 5, 8 i 10, ima se platiti odmah polovica kupovnine, a druga prije početka izvoza, a najkasnije 60 dana po uplati prve polovice. Za hrpe 2, 3, 4, 6, 7 i 9 ima se platiti odmah cijela kupovina.

8. Rok izradbe i izvoz izrađenoga materijala ustanovljen je od dana uplate prve polovice kupovnine, do 31. decembra 1924., izuzimajući vrijeme od 15. aprila do 30. septembra 1924. Izuzetno dozvolit će se i ljetni izvoz.

9. Kupac ima za razne fondove platiti 0.73 % i 2 % taksene pristojbe (Perzentualgebühr) od dostalne, svote.

10. Svi ostali potanji dražbeni uvjeti mogu se saznati u radno vrijeme kod šumsko-gospodarstvenog ureda u Vinkovcima, te kod kotarskih šumarija u Cerni, Vinkovci, Rajevomselu i Otoku.

U Vinkovcima, dne 15. oktobra 1923.

Šumsko-gospodarstveni ured brodske imovne općine.

Kraljeva kotarska oblast u Djakovu.

Broj: 12.957/1923.

Djakovo, dne 22. listopada 1923.

Predmet: Dražba stabala na pašnjaku zem. zajednice Podgorje.

Oglas dražbe stabala.

Temeljem odobrenja šumarskog odsjeka ministarstva šuma i rudnika u Zagrebu od 14. ožujka 1923. broj 1841 te ovlasti upravnog odbora županije virovičke u Osijeku od 14. listopada 1923. broj 1458 obdržavat će se u uredu kr. kotarske oblasti u Djakovu **22. studenoga 1923.** u 10 sati javna pismena dražba vrhu 4250 bukovih grabovih i cerovih stabala, koja se nalaze u šumom obraslu pašnjaku Tvorlovac vlasništvo zem. zajednice Bračevačko Podgorje, udaljenu 15.5 km od željezničke stanice Našice uz isključnu cijenu od 398.149.75 dinara.

Telegrafske i naknadno predane ponude ne će se uzimati u obzir, a ponude ispod isključne cijene neće biti uvažene.

Prodaja se obavlja na panju bez naknadne premjerbe za sve nadzemno drvo, koje se mora na licu mjesta izraditi.

Propisno biljegovane i vlastoručno potpisane ponude imaju sadržavati:

1. Ime i prezime i mjesto stanovanja nudioca.

2. Točnu oznaku dražbenog predmeta.

3. Ponudenu svotu izraženu brojevima i slovima u dinarskoj vrijednosti.

Oglas.

Kod šumske uprave u Srednjem prodavaće se u ponedjelak 12. novembra 1923. u 10 i pol sati putem javne pismene i usmene dražbe oko 2000 m³ crnogoričnih sušika, izvala vjetroloma i od kuhaca napadnutih stabala u šumskim predjelima Hodina njiva, Kovačina, Dolovi, Bijam bare, Kopitovac, Jelik i Krševi uz prosječnu isključnu cijenu od 52 Din (petdesetdva dinara) po kubnom metru na panju. Drvo se može u svako doba u šumi pregledati. Svaki nudioc treba prije početka dražbe da položi vadij u iznosu od 10.400 Din bilo u gotovom novcu, bilo u vrijednosnim papirima. Strani podanici polože vadij i jamčevinu u dvostrukom iznosu.

Pismene ponude providene sa jamčevinom od 10% ponuđene vrijednosti i taksenom markom od 20 Din treba da stignu ovoj upravi do 12. novembra 1923. u 10 i pol sati i to zapečaćene i sa oznakom na omotu: »Ponuda za 2000 m³ crnogoričnog drveta na broj 1050 ad.«

Posebni uvjeti prodaje mogu se pregledati kod šumske uprave u Srednjem za vrijeme uredovnih sati.

Dostalac nosi sve troškove raspisa ove dražbe.

Ministarstvo šuma i rudnika bira slobodno među ponudama i može sve ne navodeći razloga odbiti.

Do riješenja vezani su nudioci na svoje ponude.

Srednje 20. oktobra 1923.

Šumska uprava u Srednjem.

Pozor, gg. šumari i šumoposjednici!

U našim šumama nalazi se mnogo neiskorišćenih rudača, sposobnih **za proizvodnju boja** (bijela zemlja, Rasenerze itd.)

Upozorenja o takovim nalazima kao i eventualne ponude s točnim planom situacije (naročito udaljenosti nalaza od željezničke stanice) providene uzorcima poslati na

„COLOR“, veletrgovina boja, Zagreb, Petrinjska 59

Ljubljana **Fr. Ševčik** Židovska ul. 8

puškar in trgovec z orožjem

Ustanovljeno l. 1882.

Kr. prodaja smodnika (baruta).

Najveće skladište raznovrsnih pušaka, repetirpištolja, samokresa te lov. pribora i municije. Upozorujem osobito na glasovite sulske zatvorene puške i trocjevke. Bogat izbor finih oprema za lovce.

Oružje i municiju samo uz dozvolu za nošenje oružja.

Raspošilje se po cijeloj državi.

Na drobno in debelo.

Највеће складиште разноврсних пушака, репетирпиштоља, самокреса те ловачког прибора и муниције. Упозорјујем особито на гласовите сулске затворене пушке и троцјевке. Богат избор финих опрема за ловце.

Оружје и муницију само уз дозволу за ношење оружја.

Распошиље се по цијелој држави.

Dioničarsko društvo za eksploataciju drva Zagreb, Gajeva ul. 32

Telefon 16-34, 14-55, 12-38.

Brzjavljani: „EXPLOITAT“.

Parna pilana i tvornica
parketa Virovitica.

Parna pilana Teslić.

Prodajni ured Banja-Luka.

Proizvadjia i eksportira:

hrastovu robu, parenu i
neparenu bukovinu, me-
kanu rezanu gradju, gorivo
drvo te parkete.

Société Anonyme d'Exploitation forestière Zagreb, Gajeva ul. 32

Téléphone 16-34, 14-55, 12-38.

Télégrammes: „EXPLOITAT“.

Scierie à vapeur et fabrique
de parquets Virovitica.

Scierie à vapeur Teslić.

Bureau de vente Banja-Luka.

Produits et exportés:

matériaux eu chêne, hêtre
étuvé et non étuvé, bois ten-
dre matériaux de construction
et matériaux sciés et bois pour
chauffage et parquets.

4. Izjavu nudioca, da su mu svi dražbeni uslovi poznati i da ih prihvata. Ponudi se imade priložiti žaobina od 10 (deset) % isključne cijene u gotovom novcu ili u državi SHS. zagarantovanim vrijednostnim papirima, koje valja i u ponudi točno označiti imenom, brojem i serijom, a moraju biti obloženi kuponima i talonima.

Ponude se imadu predati u zapečaćenim kuvertama s naslovom »Ponuda na 4250 stabala na pašnjaku »Tvorlovac« z. z. Podgorje.

Nudioca veže ponuda od časa, kada je preda, a prodavaoca nakon odobrenja dražbe po nadležnoj državnoj vlasti.

Detaljni dražbeni uvjeti mogu se vidjeti kod šumarskog-tehničkog izvestitelja ove oblasti za vrijeme uredovnih sati.

Upravitelj kr. vladin tajnik:

Mitrović v. r.

Kr. kotarska oblast u Delnicama.

Broj 9103 — 1923.

Delnice, 23. listopada 1923.

Predmet: Z. z. Delnice dražba jelovih stabala.

Oglas dražbe jelovih stabala.

Na temelju zaključka skupštine ovlaštenika z. z. Delnice od 10. lipnja 1923. točka I. — odobrenog riješenjem županijskog upravnog odbora u Ogulinu od 18. listopada t. g. broj 1833. u. o. — ovim se raspisuje dražba od 208 jelovih stabala u sadržaju od 600·60 m³ građe — 104·00 m³ goriva. —

Isključna cijena za sveukupnu drvenu gromadu jeste 120.520 Din. Udaljenost sječine do željezničke stanice Delnice 3 km. Izvoz vrlo povoljan.

Dražba će se obdržavati kod kr. kotarske oblasti Delnice dana 20. novembra 1923. u 10 sati pre podne.

Općeniti dražbeni uvjeti:

1. Kupoprodaja usljeduje na panju — bez naknadne premjerbe.
2. Dražbuje se samo putem pismenih ponuda, te se ustmene, brzojavne, telefonske, naknadno podnešene i ponude ispod isključne cijene neće se uvažiti.
3. Ponudu treba vlastoručno potpisati. — Ponudena svota treba, da je označena brojkama i slovima. — U ponudi treba priložiti 10% žaobinu od isključne cijene. — Žaobina može, da bude u gotovom novcu ili državom garantovanim papirima od vrednosti — ili onim papirima — kojima država priznaje vrednost jamstva (pupilarnu vrednost).
4. U propisno biljegovanoj ponudi (20 dinara biljeg) treba označiti, da su mu dražbeni uvjeti poznati i da na iste bezuvjetno pristaje. —

Dražbeni uvjeti zastupajući kupoprodajni ugovor — te procjena stabala stoje na uvid za vrijeme uredovnih sati u uredovnici šumarskog izvestitelja.

Upravitelj: Špeljak v. r.

Broj 1732.

Oglas.

Kod šumske uprave u Srednjem prodavaće se u ponedjeljak 12. novembra 1923. u 11 i pol sati putem javne pismene i usmene dražbe oko 50 m³ javorovih valjaka uz isključnu cijenu od 450 Din (četiristopetdeset dinara) po kubnom metru franko vagon željeznička stanica Ivančiči.

Valjci se mogu u svako doba pregledati na stovarištu u Ivančićima. Svaki nudioc mora prije početka dražbe položiti vadij u iznosu od 2250 Din bilo u gotovom novcu, bilo u vrednosnim papirima. Strani podanici treba da polože vadij i jamčevinu u dvostrukom iznosu.

Pismene ponude moraju stići ovoj upravi zapečaćenu i providene sa jamčevinom od 10% ponuđene vrijednosti i sa taksonom markom od 20 Din najdalje do 11 i pol sati 12. novembra 1923 sa oznakom: »Ponuda na 50 m³ javorovih valjaka.«

Posebni uvjeti prodaje mogu se pregledati za vrijeme uredovnih sati kod šumske uprave u Srednjem.

Dostalac nosi sve troškove razpisa ove dražbe. Ministarstvo šuma i rudnika bira slobodno među ponudama i može sve bez navadanja razloga odbiti. Do riješenja vezeni su svi nudioci na svoje ponude.

Srednje, 20. oktobra 1923.

Šumska uprava u Srednjem.

Poglavar sreza jajačkog.

Broj ad 2806/23.

Jajce, 23. oktobra 1923.

Oglas.

Kod poglavara sreza jajačkog prodavat će se **dne 10. novembra 1923.** u 10 sati prije podne putem javne usmene i pismene dražbe 5000 (pet hiljada) pr. m. bukovog ogrijevnog drveta u šumi »Smrčevac«.

Isključna cijena iznaša 50 (pedeset) dinara za jedan prostorni metar na panju.

Svaki nudioc mora položiti vadij od 25.000 dinara u gotovom ili državnim bonovima, odnosno 50.000 dinara u obligacijama za likvidovanje agrarnih odnosa i 20 dinara taks. m.

Inostranci polažu dvostruki vadij.

Pismene ponude sa vadijem i taksonom markom od 20 dinara treba poslati zapečaćene poglavaru sreza jajačkog, s napisom na omotu: Ponuda na Smrčevac«, a moraju stići najkasnije do 10. novembra 1923. u 10 sati.

Svaki reflektant može šumu prije dražbe razgledati.

Pogodbe kupnje i prodaje mogu se uvidjeti u gornjem nadleštvu soba broj 4. —

Dražba se neće obdržavati, ako joj ne pristupe bar ozbiljna nudioca.

Gospodin Ministar Šuma i Rudnika bira slobodno između stavljenih ponuda te može sve odbiti, bez da navede razloge.

Dostalac je dužan da snosi troškove licitacije.

Osnovana godine 1846.

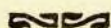
Prva hrvatska štedionica

u Zagrebu

Dionička glavica Din 50,000.000.—

Pričuve „ 34,000.000.—

Ulošci preko . . „ 450,000.000.—

Podružnice:

Beograd, Bjelovar, Brod na Savi, Crikvenica, Celje, Čakovec, Daruvar, Delnice, Djakovo, Gjurjevac, Ilok, Karlovac, Kraljevica, Križevci, Ljubljana, Maribor, Mitrovica, Nova Gradiška, Novi Sad, Ogulin, Osijek gornji grad, Požega, Rijeka, Senj, Sisak, Sušak, Skoplje, Sv. Ivan Zelina, Subotica, Varaždin, Vel. Gorica, Vinkovci, Virovitica, Vukovar, Zemun, Zagreb Ilica broj 111 a.

Ispostave: Osijek donji grad, Rab.

Mjenjačnica: Zagreb Ilica broj 5.

Brzjavni naslov: PRAŠTEDIONA

„SLAVEKS“

dion. društvo za šumsku industriju, Zagreb.

Proizvadjia i eksportira: Rezanu hrastovinu najbolje slavonske kakvoće sa pilane Brod n./S. Parenu i neparenu bukovu gradju znamenite kakvoće sa pilane Pakrac.

„SLAVEKS“

société anonyme d'exploitation forestière, Zagreb.

Produit et exporte: Sciage Chêne, de meilleure qualité de Slavonië de sa scierie de Brod s./S. Sciage Hêtre de la célèbre provenance de Pakrac de sa scierie de Pakrac (Slavonie) Etuvagé égal. Usine de talons en bois de Hêtre.

SLAVONIJA društvo na dionice za industriju drva

ZAGREB, Mažuraničev trg 11.

Telefon broj 20 - 56 i 17 - 22.
Osnovano godina 1904.
Zaposleno 1200 radnika.

Brzjavljiva: „SLAVONIJA“.
Dionička glavnica K 80,000.000.
Pričuvna glavnica K 37,500.000.

Parna pilana, tvornica furnira, pokućstva, sjedala za stolice i parketa u Brodu na Savi.

Izradjuje razanu gradju iz svih vrsti tvrdog drveta, naročito iz slavonske hrastovine, zatim furnire iz svih vrsti domačog i eksotičnog drveta te iz voćaka. Sjedala za stolice i parketa iz hrastovine i bukovine.

Proizvadjia masivno pokućstvo iz bukovine, hrastovine, breštovine, jasenovine i javorovine.

Podružnice i zastupstva u Beogradu, Brodu n. S., Wienu, Pragu, Brnu, Budapešti, Segedinu, Oradea Mare (Nagyvárad), Aradu i Bukareštu.

Lovske puške sviju vrsti

od jednostavnije do najfinije izrade, za sačmu ili kuglu, trocjevke, automatične pištole, flobertpuške, po tipu ili narudžbi, **municiju i pribor dobavlja najjeftinije**, nadalje preuzima i izvršuje **popravke i preudezbe** oružja sviju vrsti

SLOVENSKA TVORNICA ORUŽJA

prije: P. WERNIG, BOROVLJE, d. s o. j.

RADOVLJICA (SLOVENIJA).

Želite li biti dobro obezbjeđeni

za razne zgode u životu, obratite se nečaseći, na domaći osig. zavod

„CROATIA“ ZAGREB, MAROVSKA UL. 1.
(u vlastitoj palači)

ili na njene podružnice i glavna zastupstva: Beograd, Banjaluka, Bjelovar, Čakovac, Ljubljana, Novi Sad, Osijek, Požega, Rijeka, Sarajevo, Split, Subotica, Veliki Bečkerek i Trst gdje se primaju uz najkulantnije uslove

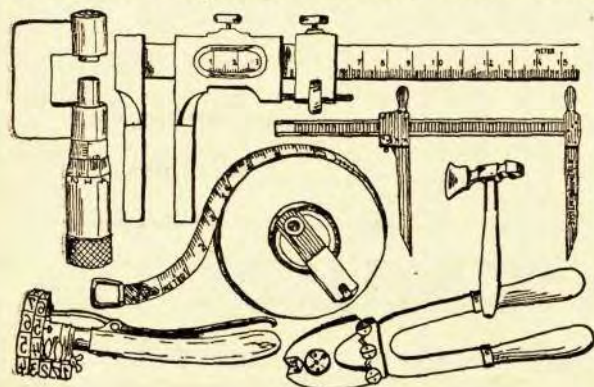
osiguranja na ljudski život u svim kombinacijama

Najnovije, najkulantnije i najprobitačnije osiguranje na doživljaj i smrt uplatom premije jedan put za vazda.

Police „Croatie“ za osiguranje života služe oficirima kao kaucija pri ženidbi.

Prva zagrebačka tvornica šampilja i pečata
IGN. JUSTITZ, rezbar ZAGREB

STROSSMAYEROVA UL. 8. — Veliko skladište alata za doznaku i mjerene drveta; kao Göhlerovi kolobroji pro-

mjerke (klupe),
mjeračke vrpce iz
platna i čelika,
šumski čekići,
boje, krede (ot-
porne protiv kiše)
brojevi iz ocijeli i
gume i t. d.

NAŠIČKA TVORNICA TANINA I PAROPILA D. D.

Centrala **ZAGREB**, Mažuranićev trg br. 23.

Parne pilane u Sušine-Gjurgjenovcu,
Ljeskovici i Andrijevcima, tvornice
tanina, parketa, bačava i pokućstva
u Sušine-Gjurgjenovcu.

Preporuča sve vrsti i izradbe tvrdog
drva, parkete, bačve i uredski ame-
rikanski namještaj.

Za šumske industrije i trgovce drva:

Pravi Göhlerovi
kolobroji, šum-
ski čekići, čekići
za daske, klupe
za mjerenje,
vrpce za mje-

renje, brojevi iz
ocjeli u svim
veličinama naj-
bolje vrsti,
šumske krede i
olovke — kod

ŠANDORA SCHNELLERA, rezbara
ZAGREB, Strossmayerova ulica 6.

KR. PRODAJA BARUTA.

INDUSTRIJA ORUŽJA BOROVNIK i VRBANIĆ, ZAGREB

JURIŠICEVA ULICA BROJ 9.

Prodaja svakovrsnog oružja, municije i lovačkih potrepština.

Obavljamo svakovrsne popravke, koji spadaju u puškarsku struku, kao i montiranje dalekozora.

Vlastita tvornica pušaka u Borovlju (Ferlach).

(Prodaja na veliko i na malo.)

USTRELJENO DIVJAČINO

srne, divje kozle, divje prašiče, zajce,
fazane, jerebice, kljunače, divje race

K U P U J E

vsaki čas in vsako množino po naj-
višjih cenah od oddajnih postaj

E. V A J D A

veletrgovina z divjačino

ČAKOVEC, Medjimurje, Jugoslavija.

Tel. int. št. 59, 4, 3. Brzozavi: Vajda Čakovec.

**Veće love prevzemamo potom naših
organov od lovišč.**

Soliden in točen obračun.

Lastne hladilne
naprave.

Lastna prodajna
mesta v najvećjih
tržiščih inozemstva

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

je najmoderneje urejena in izvršuje vsa tiskarniška dela od najpreprostejšega do najmodernejšega.

Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige. — Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. — Brošure in knjige v malih in tudi največjih nakladah. — Časopise, revije in mladinske liste.

Okusna oprema ilustriranih katalogov, cenikov in reklamnih listov.

Lastna izdelovalnica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne šole in srednje šole. Risanke, dnevniki in beležnice.

UČITELJSKA KNJIGARNA

prodaja slovenske znanstvene, strokovne, leposlovne, pripovedne in mladinske knjige; dalje knjige za osnovne šole, srednje in obrtne šole; zaloga vsakovrstnega papirja, pisalnih, risalnih in šolskih potrebščin in učil; razglednice, umetne in pokrajinske v veliki izbiri.

Prva medjimurska tvornica pletene žice i željeznog pokućtva

Brzjavi: „Drotara“. d. d. u Čakovcu. Brzjavi: „Drotara“.

Željezno pokućtvo. - Ulošci za krevete u drvenim i željeznim okvirima. - Strojno žično pletivo u svim mjerama. - Bodljikava žica. - Košare za blago. -

Rešeta za šljunak. - Pera za pokućtvo.

Čistila za noge. - Bravarske željezne konstrukcije.

- Najpreciznije izradjene ograde za vile, parkove, željezne kapije i vrata etc. etc.

Na zahtjev šaljem bezobvezne proračune i nacрте.

NATISNILA UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI.